

Sametingets plenum

Møtebok 03/18

Árvjuvárgaídnú 50, N-9730 Kárašjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 25.09.2018 - 28.09.2018

Sted: Karasjok

Tilstede	Parti	
Elisabeth Erke		
Kåre Ivar Olli		
Arild Pettersen Inga	AP/BB	
Bjørn Inge Mo	AP/BB	
John Kappfjell	AP/BB	
Jørn Are Gaski	AP/BB	
Per Mathis Oskal	AP/BB	
Ronny Wilhelmsen	AP/BB	
Synnøve Søndergaard	AP/BB	
Tom Christer Sottinen	AP/BB	
Isak Mathis O. Hætta	FBL	
Anders Somby jr.	FL	
Arthur Tørfoss	Frp	
Lars Filip Paulsen	H	Permisjon 25. - 26.09.18
Kjellrun Wilhelmsen	NORD	
Tor H. Mikkola	NORD	
Toril Bakken Kåven	NORD	Permisjon 27. - 28.09.18
Aili Guttorm	NSR	
Ann Karin Kvernmo	NSR	
Gunn Anita Jacobsen	NSR	
Karen Anette Anti	NSR	Permisjon 25.09.18
Mathis Nilsen Eira	NSR	
Niko Valkeapää	NSR	Permisjon 28.09.18. Ingen vara
Nora Marie Bransfjell	NSR	Permisjon 28.09.18 fra kl.12.00. Ingen vara
Piera Heaika Muotka	NSR	
Runar Myrnes Balto	NSR	
Sandra Andersen Eira	NSR	
Sandra Márjá West	NSR	
Thomas Áhrén	NSR	
Tor Gunnar Nystad	NSR	
Márjá-Liissá Partapuoli	NSR/Sáb	
Ann-Elise Finbog	SFP	
Cecilie Hansen	SP	
Hans Ole Nilsen Eira	SP	
Vara	Parti	
Klemet Klemetsen	Árja	
Nils Ante Oskal Eira	H	For Lars Filip Paulsen 25. - 26.09.18
Celine Boyne Lamo	NSR	Behandlet sak 52/18 og 53/18
Maren Benedicte Storslett	NSR	For Klemet Erland Hætta 26. - 28.09.18 kl. 12.00
Vendla Katrin Nielsen	NSR	For Anne Henriette Reinås Nilut 25. - 28.09.18 kl. 12.00
Vidar Andersen	NSR	For Karen Anette Anti 25.09.18 til kl. 14.30
Beaska Niillas	NSR/Sáb	
Jovna Zakarias Dunfjell	ÁaSG	For Ellinor Marita Jåma 25. - 27.09.18
Permisjoner	Parti	Vara:
Inger Eline Eriksen Fjellgren	Árja	Klemet Klemetsen
Anne Henriette Reinås Nilut	NSR	Vendla Katrin Nielsen
Klemet Erland Hætta	NSR	Maren Benedicte Storslett
Nils Mikkelsen Utsi	NSR	Ingen vara
Jovna Vars Smuk	NSR/Sáb	Beaska Niillas
Ellinor Marita Jåma	ÁaSG	Jovna Zakarias Dunfjell

Saksliste

041/18 Konstituering

042/18 Sametingsrådets beretning om virksomheten

043/18 Kunngjøring av nye saker

044/18 Spørsmål til Sametingsrådet

045/18 Redegjørelse om Sametingets næringspolitikk

046/18 Redegjørelse - Fornyelse av læreplanverket Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet - samisk

047/18 Sametingets rapportering til ILO 2018

048/18 Sametingets årlige sak om fiskeripolitikk

049/18 Formidling av samisk litteratur

050/18 Orientering om de bykommunale samarbeidsavtalene

051/18 Orientering om de regionale samarbeidsavtalene

052/18 Finnmarkseiendommen – Samstyring

053/18 Samisk språkområde

Ášši/Sak 041/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Konstituering

	Arkivsaknr. 18/4233
--	-------------------------------

Plenumsledelsens innstilling:

Innkalling av 31.08.18 med forslag til sakliste, program og taletid godkjennes.

Sametingets plenum - 041/18

Saken påbegynt 25.09.18 kl. 09.00

Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tom Sottinen, plenumsleder	

SP - vedtak:

Innkalling av 31.08.18 med forslag til saksliste, program og taletid ble godkjent.

Saken avsluttet 25.09.18 kl. 09.20

Åsši/Sak 042/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Sametingsrådets beretning om virksomheten

	Arkivsaknr. 18/3937
--	-------------------------------

Miiddus/Vedlegg

Saksfremstilling

1 Innledning

Denne beretningen omhandler perioden fra xx.xx.xx til xx.xx.xx og er knyttet opp til Sametingets budsjett for 20xx.

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt to fysiske rådsmøter og flere telefonmøter og har behandlet xx saker.

Som det framgår av oversikten på www.sametinget.no/kalender har rådet i tillegg deltatt på

flere møter og representasjoner.

Språk

Samfunnsmål:

Samisk og norsk er likeverdige språk.

Bruk av samisk språk

Mål for innsatsområdet:

Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd

Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd

Språkundersøkelse - prosjekt

Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

Befolkningen har mulighet til å lære seg samisk og fremme språket.

Språkutvikling i kommuner - søkerbasert tilskudd

Språkutvikling i fylkeskommuner - søkerbasert tilskudd

Samiske språksentre - direkte tilskudd

Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd

1.

Språkmotivering for ungdom - søkerbasert tilskudd

Rettskrivningsbok for lulesamisk – prosjekt

Sámi Giellagáldu - prosjekt

Oppfølging av "Hjertespråket"

Mål for innsatsområdet

Sikre og utvikle de samiske språkenes fremtid

Kunnskap

Samfunnsmål:

Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Innholdet i samisk barnehagetilbud

Mål for innsatsområdet:

Samiske barn har et kvalitativt godt barnehagetilbud som bygger på samiske verdier, samisk kultur og tradisjonell kunnskap.

.

Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samiske barnehager og avdelinger:

Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager har tilbud som bygger på samisk språk og kultur.

Prioriteringer 2018 søkerbasert tilskudd - Samiske barnehager og avdelinger:

Tiltak som utvikler og bygger på samiske verdier, språk, kultur og tradisjonell kunnskap.

Barnas hjertespråk - prosjekt

Språkarbeid i barnehager

Mål for innsatsområdet:

Barn lærer, styrker og utvikler sitt samiske språk i barnehagene.

.

Tilskudd til samisk språkopplæring - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddordningen - samisk språkopplæring:

Barnehager gir tilbud om samisk språkopplæring.

Prioriteringer 2018 søkerbasert tilskudd - samisk språkopplæring:

Tiltak som tilrettelegger for samisk språkopplæring.

Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Prosjekter og utviklingsarbeid:

Høy kvalitet på samisk språk og kulturarbeidet i barnehagene.

2. Prioriteringer 2018 søkerbasert tilskudd - Prosjekter og utviklingsarbeid.

Språkbudprosjekter.

Lokale utviklingsprosjekter.

Etablering av nye barnehagetilbud.

Tiltak som styrke språkarbeidet gjennom prosjekter som "giellačeahppi".

Juvlesámi giellatjehppe - direkte tilskudd til Árran mánnárgárde

Kompetanseheving i barnehage

Mål for innsatsområdet:

Barnehageansatte er samiskspråklige, og innehar samisk kulturkompetanse.

Barnehageseminaret

Pedagogisk materiell

Mål for innsatsområdet:

Samiske barn har samiske bøker og leker i barnehagene.

Mål for tilskuddsordningen - Pedagogisk materiell:

Barnehager har god tilgang på pedagogisk materiell som har et samisk innhold.

Prioriteringer 2018 søkerbasert tilskudd - Pedagogisk materiell:

Pedagogisk materiell som gjenspeiler hvordan samene forvalter naturen og bruker den som en ressurs.

Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

Samiske elever har kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk.

Revidering av læreplaner – prosjekt

Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Tradisjonell kunnskap i grunnskolen 2018:

Implementere samisk tradisjonell kunnskap i grunnskolen og (lokale) læreplaner.

Prioriteringer 2018 tilskuddsordningen - Tradisjonell kunnskap i grunnskolen:

Tiltak/prosjekter som vil bidra til økt bruk av samisk tradisjonell kunnskap i skoleverket og hvor kunnskapsoverføring skjer fra eldre til yngre generasjoner med fokus på birgen, duodji/ duodje/ duedtie og samisk språkopplæring.

Prosjekter hvor elever får samisk språkopplæring gjennom praktisk arbeid.

Opplæringsprosjekter som bidrar med økt bruk av muntlig fortellertradisjon og joik, duodji/ duodje/ duedtie.

Tiltak innen utmarksbruk og fangst/fiske der fokus er på samisk språkopplæring gjennom praktisk arbeid.

Verddestallan/Rádnastallat/Vienestalleme.

Læringsmiljø og skoleutvikling

Mål for innsatsområdet:

Gode og trygge læringsmiljøer.

Nettverk for samiskopplæring - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

MoU on Cooperation on Indigenous Education - prosjekt

Fagpedagogiske fagdager - prosjekt

Læremidler

Mål for innsatsområdet:

Samiske elever har tilgang til samiske læremidler som er i tråd med gjeldende læreplanverk på alle tre språk og i alle fag i grunnopplæringen.

Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av læremidler:

Samiske elever har tilgang til samiske læremidler på alle tre språk i alle fag i

grunnopplæringen, og som er i tråd med gjeldende læreplanverk.

Prioriteringer 2018 for tilskuddsordningen - utvikling av læremidler:

Læremidler på sørsamisk:

Samisk som førstespråk 9. og 10. årstrinn.

Duodji 1.-7. årstrinn.

Design og duodji Vg2-Vg3, temabaserte læremidler.

Mat og helse 5.-7. årstrinn.

Samisk som andrespråk, læremidler som effektiviserer arbeidet med å få andrespråkselever til å bli funksjonelt tospråklige.

Ekstraordinært tilskudd til påbegynte læremiddelprosjekter med ferdigstillelsesfrist fra og med høsten 2018, med behov for tilpasning til nye læreplaner som utvikles i forbindelse med fornying av fagene.

Læremidler på lulesamisk:

Samisk som førstespråk 8. årstrinn.

Samisk som andrespråk, Samisk 2 8.-10. Årstrinn/Samisk 3 Videregående opplæring, Nivå 4-6.

Duodji 1.-7. årstrinn.

KRLE 8.-10. årstrinn.

Mat og helse 5.-7. årstrinn.

Samisk som andrespråk, læremidler som effektiviserer arbeidet med å få andrespråkselever til å bli funksjonelt tospråklige

Ekstraordinært tilskudd til påbegynte læremiddelprosjekter med ferdigstillelsesfrist fra og med høsten 2018, med behov for tilpasning til nye læreplaner som utvikles i forbindelse med fornying av fagene

Læremidler nordsamisk:

Musikk 1.-4. Årstrinn, lærerveiledning.

Mat og helse, 5.-7. årstrinn.

Kroppsøving 1.-10. årstrinn.

Samisk som andrespråk, læremidler som effektiviserer arbeidet med å få andrespråkselever til å bli funksjonelt tospråklige

Ekstraordinært tilskudd til påbegynte læremiddelprosjekter med ferdigstillelsesfrist fra og med høsten 2018, med behov for tilpasning til nye læreplaner som utvikles i forbindelse med fornying av fagene

Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk utover ordinær tilpasning:

Læremidler som ivaretar inkludering, sosiale relasjoner og samhandling med andre.

Læremidler med tydelig progresjon og nivåinndeling.

Samisk som andrespråk, læremidler som effektiviserer arbeidet med å få andrespråkselever til å bli funksjonelt tospråklige.

Ekstraordinært tilskudd til påbegynte læremiddelprosjekter med ferdigstillelsesfrist fra og med høsten 2018, med behov for tilpasning til nye læreplaner som utvikles i forbindelse med fornying av fagene.

3.

Rammeavtaler med læremiddelprodusenter - avtale

Ovttas - Aktan - Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Stimuleringstiltak for læremiddelutviklere - konferanse

Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Utdanning- og forskningsbehov

Mål for innsatsområdet:

Det finnes tilbud innen høyere utdanning i sør-, lule- og nordsamisk språk fra begynneropplæring til doktorgradsnivå.

Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

God tilgang til fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse.

Mål for tilskuddordningen - Stipend for høyere utdanning:

Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse

Prioriteringer 2018 for tilskuddsordningen - Stipend for høyere utdanning:

Barnehagelærerutdanning.

Grunnskolelærerutdanning 5-årig master 1-7 og 5-10, med samisk i fagkretsen.

Annen lærerutdanning (PPU o.l.).

Arealer, miljø og klima

Samfunns mål:

Arealer og naturressurser i det tradisjonelle samiske området brukes som det materielle grunnlaget for videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Forvaltning av arealer

Mål:

Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd

Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser:

Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Prioriteringer 2018 for tilskuddsordningen - Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser:

Prosjekter og tiltak som har som formål å yte juridisk bistand til samiske rettighetshavere i saker som må føres for domstolene og som er av prinsipiell karakter knyttet til ivaretagelse av land- og ressursrettigheter.

Prosjekter og tiltak knyttet til veiledning og forundersøkelser for at noen med rettslig interesse fremmer krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder.

Nettverk og organisasjoner som arbeider for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark (Samerettsutvalget).

Naturressurser

Mål:

Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett.

Naturmangfold

Mål:

Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse.

Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk av vernede områder.

Klima

Mål for innsatsområdet:

Samiske næringer og samisk kultur er robuste ovenfor klimaendringer og urfolksrettigheter vektlegges når avbøtende tiltak og tilpasninger til klimaendringer planlegges.

Utmarksbruk - Meahcásteapmi

Mål for innsatsområdet:

Samisk utmarksbruk legges til grunn i forvaltningen av arealer og naturressurser i samiske områder.

Næringer

Samfunns mål:

Et sterkt og allsidig næringsliv som danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å etablere seg.

Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

Primærnæringer som bærere av samisk kultur, språk og levesett.

Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Primærnæringer:

Økt antall arbeidsplasser i primærnæringene innen 2025.

Prioriteringer 2018 - tilskudd til marine næringer:

Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til høyere verdiskaping og videreforedling av marine råvarer, spesielt med sikte på å opprettholde og styrke fiskemottak.

Førstegangsinvesteringer i fiskefartøy, redskap og utstyr.

Ungdomsfiskeprosjekter.

Prioriteringer 2018 - tilskudd til jordbruk:

Større ombygginger, utvidelser og nybygg i sau- og geitnæringen og for slakteokser.

Prosjekter innen utvikling av jordbruksnæringen og rekruttering til jordbruket.

Prioriteringer 2018 - tilskudd til reindrift:

Tilskudd til samarbeidsprosjekter reindriftnæringen som bidrar til å sikre reindriften arealgrunnlag.

Tilskudd til kompetanse- og kapasitetsbygging i reindriftnæringen.

Fellesprosjekter som støtter opp om reindriften som familiebasert næring.

Utredning om gjennomgang av reindriften og reindriftenforvaltningen - prosjekt

Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer

Mål for innsatsområdet:

Etableringsfrekvens nærmere gjennomsnittet for Norge som helhet og 2 % vekst i antall foretak.

Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd

**Mål for tilskuddsordningen - Næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer:
Vekst i antall foretak nærmer seg 2 % i samiske områder.**

Prioriteringer 2018 - tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer:

Tiltak som gir en betydelig grad av nyskapning og bedriftsutvikling.

Tiltak som gir økt omsetning av kortreist mat og andre matprodukter fra samiske områder.

Tiltak som gir lønnsomme etableringer innen utmarksnæringer og kombinasjonsvirksomhet.

Melding om samiske næringer - prosjekt

Sápmi Næringshage - direkte tilskudd

Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd

Samisk reiseliv - prosjekt

Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samisk reiseliv:

Mange samiske reiselivsaktører som har en bedrift som har nok omsetning til å kunne defineres som en helårsbedrift.

Prioriteringer 2018 for tilskuddsordningen - Samisk reiseliv:

Utviklings- og investeringsprosjekter som kan vise til innovasjon og nyteknning.

Tiltak/prosjekter som vil gi helårs sysselsetting i bedriften.

Kreative næringer

Mål for innsatsområdet:

Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Kreative næringer:

Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

Prioriteringer i 2018 for tilskuddsordningen - Samiske kreative næringer:

Bedrifter som har identifisert markedet.

Bedrifter som viser vilje til å øke omsetningen og lønnsomheten.

Tiltak/prosjekter som kan vise til innovasjon og nyteknning.

Bedrifter med fornuftige og høye ambisjoner.

Bedrifter som kan vise til kompetansebehov som vil være med på å styrke bedriften.

Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt

Duodji

Mål for innsatsområdet:

Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.

Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd

Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Evaluering av veilederordningen

Næringsavtale for duodji

Mål for tilskuddsordningen - Driftstilskudd:

Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.

Prioriteringer 2018 for søkerbasert tilskudd - Driftstilskudd:

**Duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret og har en omsetning over kr 50 000 (brutto).
Godkjente duodjiutøvere med autorisert regnskapsfører.**

Mål for tilskuddsordningen - Investerings- og utviklingstilskudd:

Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer 2018 for søkerbasert tilskudd - Investerings- og utviklingstilskudd:

Bedrifter som har bedriftsutvikling i fokus.

Mål for tilskuddsordningen - Duodjistipend:

Flere med formell kompetanse innenfor duodji.

Prioriteringer 2018 for søkerbasert tilskudd - Duodjistipend:

**Elever i videregående skole.
Studenter fra Norge.**

Mål for tilskuddsordningen - Velferdsordninger:

Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

Prioriteringer 2018 for søkerbasert tilskudd - Velferdsordninger:

**Foreldrepenger.
Sykepengeordning.**

Kultur

Samfunns mål:

Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

Samisk kunst som utvikler, utforsker og utfordrer samisk kultur

Samisk kunstneravtale - avtale

Målsetning med kunstneravtalen:

De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Musikkutgivelser og musikkutvikling:

Økt salg og spredning av joik og samisk musikk innenlands og utenlands, herunder samisk musikk både i tradisjonell og nyskapende form.

Prioriteringer 2018 - Musikkutgivelser og musikkutvikling søkerbasert tilskudd:

**Turnéstøtte for samiske musikere.
Internasjonal promotering av samiske musikere.
Joik og musikkutgivelser på ulike plattformer.
Produksjon av musikkvideo.**

Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til kulturtiltak:

Levende lokalsamfunn med et allsidig kulturliv som styrker samisk tilhørighet.

Prioriteringer 2018 - Tilskudd til kulturtiltak:

Kulturarrangement med fokus på samisk kultur og samfunnsdebatt som fremmer og formidler samisk kunst, kultur og litteratur. Herunder også honorar og reisestøtte for samiske kunstnere og kulturarbeidere.

Prosjekter som styrker og bevarer kulturuttrykket i tradisjonell kunst og samtidskunst.

Prosjekter og produksjoner av kulturell og kunstnerisk uttrykk.

Utgivelse av bladet Bamse på samisk.

4.

Kunstnerkonferansen - konferanse

Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

Sterke samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur og historie.

Festivaler - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Festivaler:

Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur.

Teatre - direkte tilskudd

	Budsjett 2018	Budsjett 2017	Avvik 2018 - 2017	Avvik i %
15300 Beaivváš Sámi Našunálateáhter	21 103	21 159	-56	-0,3 %
15301 Áarjelhsaemien Teatere AS	2 205	2 160	45	2,1 %
15302 Sámi mánáidteáhter	485	377	108	28,6 %
Sum	23 793	23 696	97	0,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Teater:

De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk

Museer

Mål for tilskuddsordningen - Museer:

Faglig sterke samiske museer som formidler, forvalter, forsker på og fornyer den samiske kulturarven.

Bååstede - prosjekt

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner:

Samiske institusjoner er viktige ressurser for samiske kunstnere og kulturutøvere.

Samiske kulturhus og -institusjoner er mange og varierte, samt viktige formidlere av store kunst- og kulturopplevelser. Sametinget har over mange år bidratt til å sikre lokaler for institusjonene slik at de kan utvikle sin virksomhet. Samisk hus i Oslo flyttet inn i mer hensiktsmessige og mer sentralt

Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Institusjonsutvikling:

Samiske kulturinstitusjoner som har faglig og institusjonell utvikling.

Prioriteringer i 2018 - Institusjonsutvikling:

Prosjekter som har som mål utvikle institusjonen faglig.
Prosjekter som bidrar til formidling av kunst og kultur på nye måter.
Samarbeidsprosjekter mellom institusjoner som kan åpne nye markeder for samisk kunst og kultur.
Samarbeid med andre urfolksinstitusjoner som bidrar til en faglig utvikling og markedsføring på større og flere arena.

Samisk litteratur og medier

Mål for innsatsområdet:

Kvalitativ samisk litteratur utgis og gjøres kjent og tilgjengelig.

Čális fal - prosjekt

Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - søkerbasert tilskudd:

Kvalitativ litteratur er tilgjengelig på samisk.

Prioriteringer i 2018 - Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - søkerbasert tilskudd:

Skjønnlitteratur med originalmanus på samisk.

Faglitteratur med originalmanus på samisk.

Samiskspråklige tegneserier.

Oversettelser av litteratur for barn og ungdom til samisk.

Digitale utgivelser på samisk innenfor skjønnlitteratur.

5.

Samiske medier

Mål for tilskuddsordningen - samiske medier:

Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

Medier blir en viktigere og viktigere del av samfunnet og samfunnsdebatten. For Sametinget er det viktig at samisk språk, kunst og kultur er tilgjengelig på ulike medier, på ulike plattformer og at det produseres og formidles med høy kvalitet.

Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samiske bokbusser:

Lett tilgjengelige bibliotek tjenester til hele den samiske befolkningen.

Konferanse om samisk litteratur - konferanse

Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

Et mangfold av idrettsaktiviteter.

Samisk idrett - direkte tilskudd

Kultur- og idrettsstipend - stipend

Kulturminnevern

Samfunns mål:

Samisk kulturarv legger premisser for all planlegging og inngrep.

Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samiske kulturminnevern:

Samiske kulturminner synliggjøres, istandsettes og formidles som en ressurs for de samiske samfunnene og for allmennheten forøvrig

Prioriteringer 2018 for søkerbasert tilskudd til samisk kulturminnevern:

For bygningsvernprosjekter:

Utarbeide antikvariske restaureringsplaner for automatisk fredete og verneverdige samiske bygg.

Restaurering av automatisk fredete og verneverdige samiske bygninger, bygninger som har særskilt betydning for det samiske lokalsamfunnet prioriteres.

Formidling knyttet til automatisk fredete og verneverdige samiske bygninger.

For registrering og dokumentasjon:

Registrering av automatisk fredete samiske kulturminner og kulturmiljøer. Områder som er lite undersøkt i forhold til samiske kulturminner prioriteres.

Innsamling og dokumentasjon av samiske immaterielle kulturminner i landskapet.

Innsamling av muntlige historier og minner knyttet til andre verdenskrig og brenning, evakuering og gjenoppbygging i Nord-Troms og Finnmark.

For skjøtsel og tilrettelegging:

Utarbeidelse av skjøtelsesplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.

Skjøttelstiltak og tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljø med særlig prioritet på prosjekter innen Riksantikvarens BARK program.

Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen - prosjekt

Skjøtsel- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt

BARK - skjøtelses og formidling av kulturminner - prosjekt

Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Synliggjøring av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon og verdiskaping.

Bygningsvern

Mål for innsatsområdet:

God kvalitet på samiske antikvariske bygninger

Mål for tilskuddsordningen - Bygningsvernprosjekter:

Sikring, vedlikehold og istandsetting av automatisk freda bygninger og anlegg.

Prioriteringer 2018 for søkerbasert tilskudd til bygningsvernprosjekter:

Prioriteringene for tilskudd er gitt i Riksantikvarens tilsagnsbrev og forvaltningsplanen for freda samiske kulturminner.

Helse og sosial

Samfunns mål:

God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester tilrettelagt det samiske folks språklige og kulturelle bakgrunn.

En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

Mål for innsatsområdet:

Samiske pasienter mottar et språklig og kulturelt tilrettelagt helse og sosialtjeneste.

Samletabell - en god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

Brukerrettede tilbud for eldre samer - Direkte tilskudd til Várdobáiki

Samisk legeforening - direkte tilskudd

Sámi Doaktáriid Searvi /Samisk Legeforening er en frivillig, uavhengig, ideell organisasjon som arbeider for å bedre helsetilbudet til samisk befolkning og fremme helseopplysning på samisk. Det settes av kr 160 000 i direkte tilskudd til Samisk legeforening i 2018.

Tilskudd til helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Helse- og sosialprosjekter:

God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk på lik linje med befolkningen forøvrig.

Prioriteringer i 2018 - tilskudd til helse- og sosialprosjekter:

Prosjekter som legger til rette for en språklig og kulturelt tilpasset helse- og omsorgstjeneste.

Metodeutviklingsprosjekter.

Prosjekter som øker samiske pasienters medvirkning og brukerstyring.

Prosjekter som sikrer samiske barns rettigheter og behov når de er under barnevernets omsorg.

Prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur innenfor samisk helse.

Prosjekter som styrker psykisk helse hos samiske barn og unge.

Prosjekter for etablering av møteplasser for samiske eldre.

En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

Etiske retningslinjer for samisk helseforskning

Mål for innsatsområdet:

Den samiske befolkningens rettigheter er ivaretatt innenfor forvaltning og bruk av human biologisk materiale.

Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunns mål:

At rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolksrettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Samisk samarbeid

Mål for innsatsområdet:

Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

Urfolks rettigheter

Mål for innsatsområdet:

FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Barentssekretariatet IKS - Direkte tilskudd

Samerådet - norsk seksjon - Direkte tilskudd

Mama Sara Education Foundation - Direkte tilskudd

Docip - Direkte tilskudd

Oppfølging av WCIP – prosjekt

Sannhets- og forsoningsprosess - prosjekt

Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

Det vises solidaritet med andre urfolk.

Likestilling

Mål for innsatsområdet:

Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

6.

Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - Direkte tilskudd

Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon - Direkte tilskudd

Vold i nære relasjoner i samiske samfunn - prosjekt

Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Regionalt og lokalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Prioriteringer i 2018 for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

Samarbeidsprosjekter med fylkeskommunene som Sametinget har samarbeidsavtale med.

Samarbeidsprosjekter med bykommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.

7.

Politisk nivå

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets eldreråd

Sametingets klagenemnd

Oppgradering av Plenumssalen

Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Opposisjonens arbeidsvilkår

Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner:

Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

Tilskuddsmottakere:

Norske Samers Riksforbund

Samenes folkeforbund

8.

Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget:

Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale

Forsking på Sametingsvalget - avtale

Administrativt nivå

Digitalisering i Sametinget

Sametingets plenum - 042/18

Saken påbegynt 25.09.18 kl. 09.20

Votering

Det ble ikke votert over saken

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, president	
2	Ronny Wilhelmsen	Runar Myrnes Balto
	Ronny Wilhelmsen	
3	Runar Myrnes Balto	
4	Vendla Katrin Nielsen	
5	Kåre Olli	Sandra Márjá West
		Aili Keskitalo

	Kåre Olli	
6	Per Mathis Oskal	Silje Karine Muotka
	Per Mathis Oskal	
7	Gunn Anita Jacobsen	
8	Nils Ante Oskal Eira	Runar Myrnes Balto
		Anders Somby jr.
		Cecilie Hansen
	Nils Ante Oskal Eira	
9	Anders Somby jr.	
10	Cecilie Hansen	Per Mathis Oskal
		Ronny Wilhelmsen
		John Kappfjell
	Cecilie Hansen	
11	Nora Marie Bransfjell	John Kappfjell
12	Mathis Nilsen Eira	Anders Somby jr.
		Nils Ante Oskal Eira
		Hans Ole Eira
	Mathis Nilsen Eira	
13	Ronny Wilhelmsen	Aili Keskitalo
		Silje Karine Muotka
		Runar Myrnes Balto
	Ronny Wilhelmsen	
14	Beaska Niillas	
15	Piera Heaika Muotka	Kåre Olli
16	Sandra Márjá West	Anders Somby jr.
	Sandra Márjá West	
17	Mikkel Eskil Mikkelsen	John Kappfjell
		Kåre Olli
	Mikkel Eskil Mikkelsen	
18	Berit Marie P. E. Eira	
19	Henrik Olsen	
20	Silje Karine Muotka	
21	Per Mathis Oskal	
22	Berit Marie P. E. Eira	
23	Aili Keskitalo	

SP - vedtak:

Sametinget tar Sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden til orientering.

Saken avsluttet 25.09.18 kl. 12.10

Ášši/Sak 043/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Kunngjøring av nye saker

	Arkivsaknr. 18/4233
--	-------------------------------

Sametingets plenum - 043/18

Forslag 1 - Representant Anders Somby jr., Flyttsamelista

Samiskspråklige forskningsinstitusjoner

Sametinget har I dag avtaler med forskjellige forskningsinstitusjoner. Ingen av disse er samiskspråklige.

Flyttsamelista mener det er viktig at Sametinget forsøker å få til et samarbeid også med samiske forskningsinstitusjoner.

I dagens samfunn ser vi at det er viktig å inkludere tradisjonell kunnskap I forskninger, og samiske forskningsinstitusjoner har den beste kompetansen på dette feltet.

Forslag 2 - Representant Anders Somby jr., Flyttsamelista

Gjengrodd landskap

Vi erfarer fra år til år hvordan skogene blir tettere. Dette går utover både beitalandskap og også utover samfunnet da trær er avhengig av vann og dette igjen går utover bunnvegetasjonens vekstvilkår.

I dag er det mulig å søke om vedteig, og for dette må man betale. Det er utfordrende å få tilleggsteig for den som trenger og vil ha det.

Flyttsamelista mener dette er en sak som må prioriteres og at noe må gjøres før alt blir gjengrodd. På grunn av klimaendringene er vi redde for at om ca. tjue år er situasjonen enda verre.

Forslag 3 - Representant Piera Heaika Muotka, Norske samers riskforbund

Sametinget burde stadfestes i Norges grunnlov

I 2019 feirer vi at det er 30 år siden det første folkevalgte Sametinget trådte sammen til høytidelig åpning ved H.M. Kong Olav V. I løpet av 30 år har Sametinget stadig styrket sin posisjon i både det samiske og det norske samfunnet, og for mange samer i dag oppleves Sametinget som en selvfølgelig del av vårt demokrati. Som en markering av 30 års-jubileet, ber NSR-NSR/SáBs sametingsgruppe

Sametingsrådet gå i dialog med Stortinget om å få Sametinget stadfestet i Norges grunnlov, slik at Sametinget således også blir stadfestet som en del av de grunnleggende demokratiske strukturene i Norge.

Det er dog viktig at en eventuell slik grunnlovsbestemmelse ikke formuleres slik at den innskrenker Sametingets rett til å selv definere sine arbeidsområder eller organisering, eller står til hinder for en framtidig organisering over landegrensene.

Forslag 4 - Representant Arild Pettersen Inga, Arbeiderpartiet

I forbindelse med Nærings- og Kulturkomiteens komitereise i august d.å. kom det et ønske fra Nord-Troms Regionråd om å knytte nærmere forbindelser med Sametinget gjennom en samarbeidsavtale. Nord-Troms regionen består av 6 kommuner hvorav Gaivuotna - Kåfjord kommune er innlemmet i språkforvaltningsområdet. Regionen er et typisk sjøsamisk område, samt at det er sterkt kvensk innslag (tre stammers møte).

Regionrådet sin intensjon med ønske om samarbeidsavtale er å kunne utvikle regionen næringsmessige, språkmessig og kulturelt med et samisk fortegn. Nord-Troms regionen inngår i "Virkemiddelområdet for samisk næringsutvikling".

I en eventuell samarbeidsavtale mellom Nord-Troms Regionråd og Sametinget vil det være en styrke for begge parter å finne emner som det kan jobbes tettere sammen om. Her kan blant annet nevnes saken om «Strategier om næringsutvikling i sjøsamiske områder» som kan være særdeles aktuell å utvikle sammen. I tillegg er det ønskelig med fokus på sjøsamisk kultur og kompetansebygging. Regionrådet har som mål å etablere en fleksibel campus-modell for Nord-Troms og gjennom denne styrke samfunns- og næringsutviklingen i regionen. En pilot- og distriktsmodell for FoUol i distrikts-Norge med overføringsverdi til andre regioner, hvor Sametinget kan være en viktig samarbeidspart, for blant annet å styrke samiskutdanningen.

Forslag til vedtak: Sametingsrådet anmodes til å ta kontakt med Nord-Troms regionråd for å følge opp det muntlige initiativet fra møtet mellom Nærings- og Kulturkomiteen og Nord-Troms regionråd.

Forslag 5 - Representant Runar Myrnes Balto, Norske samers riksforbund

Bedre momsordninger grenseoverskridende samisk handel

Det er en gammel og viktig samisk tradisjon for duojáre å reise til markeder rundt omkring i det samiske området, helt uavhengig av statsgrensene. I dag er det egne markedsdager og samiske festivaler som vedlikeholder denne tradisjonen, og for mange duojáre og andre samiske grenseoverskridende næringer er dette en helt sentral del av sitt inntektst grunnlag.

Byråkratiet knyttet til betaling merverdiavgift (mva) er komplisert ved at man må deponere 25 % av verdien på salgsvarene sine ved innførsel av varene til Norge, samtidig som refusjonstiden kan være på 8-10 måneder. Det kan altså ta inntil 10 måneder før man får tilbakebetaling moms av varene man ikke har solgt. Hvis man reiser til flere festivaler i løpet av en sommer, kan man ende med å måtte betale moms på samme vare flere ganger. I tillegg til at dette er komplisert, så kan det potensielt skape likviditetsutfordringer for enkeltmannsforetak. Vi viser forøvrig til sak reist av NSRs representant Piera Heaika Muotka i februar 2016 med navn Grenseoverskridende samisk handel, der problemstillingen greies ut behørig.

NSRs sametingsgruppe ber nå Sametingsrådet ta tak i arbeidet med å forenkle betalingen av mva. for innførsel av håndverks- og duodjiprodukter til Norge. Systemet er i dag registrert som et grensehinder

i det nordiske grensehinder-registeret, og det bør være mulig å finne enklere løsninger på et problem som spesielt går utover samisk kultur og tradisjonell samisk samhandlingen. Dette er en problemstilling som også gjelder innførsel av varer fra Norge til de andre landene, så det bør finnes felles nordiske løsninger.

I løpet av september 2018 var det oppmerksomhet rundt denne deponeringsorden i forbindelse med at NSR sammen med flere var ute og kritiserte en ny praksis som Skatteetaten hadde innført der de ikke lenger betalte tilbake refusjon. Det at det var relativt enkelt for regjeringen å omgjøre denne ordningen, viser at det er en viss bevissthet rundt problemstillingen både politisk og i embetsverket i departementet, og at det bør være mulig for Sametingsrådet å opprette politisk dialog om spørsmålet.

Forslag 6 - Representant Karen Anette Anti, Norske samers riskforbund

Det har blitt svært populært her til lands å gå på tur, uansett årstid. Det tilrettelegges for dette, både i offentlig og privat regi. Dette medfører at flere og flere folk drar på tur innover marka og til fjells. I områder med reindrift er det ofte store mangler i forhold til informasjon om reindriften i disse tilrettelagte turområdene. Det er satt svært lite fokus på hvilke konsekvenser denne aktiviteten har for reindriftnæringa.

Økt menneskelig ferdsel i beiteområder hvor rein også ferdes, medfører forstyrrelser for reinen. I perioder hvor rein trenger ro, eks. i kalvingstiden, brunsttiden og på vinterbeiting, blir rein uroet unødig og jaget av eksempelvis løse hunder som løper ukontrollert rundt i områder hvor rein beiter og skal ha ro. I kalvingstiden er dette spesielt problematisk, da kalv og simle kan komme bort fra hverandre. I tillegg vil økt ferdsel gi stor slitasje på og rundt områder hvor tilrettelegging skjer.

Massiv tilrettelegging for turer i fjellet, med påfølgende stor menneskelig aktivitet i områder hvor rein beiter, innebærer at reindriften arbeidsoppgaver blir sterkt preget av og må tilpasses denne ferdselen. Dette er særlig problematisk i forbindelse med samling og flytting av rein. Når slike løyper og traseer planlegges må reindriften involveres allerede da. På den måten kan unødige uenigheter unngås og at tilretteleggingen da legges i områder hvor påvirkningen blir minst mulig.

Dette er et saksområde som det er stort behov å fokusere mer på.

Forslag 7 - Representant Ann-Elise Finbog, Samefolketsparti

Finansiering av helårsvei til Nervei i Gamvik kommune

Samefolkets Parti ønsker at Sametinget setter mer fokus på bevaring og utvikling av samiske bygder.

Det er vanskelig for mange samiske bygder å opprettholde og utvikle næringsstruktur, kultur, språk og folketall.

En av bygdene som i dag sliter med å overleve, er Nervei i Gamvik kommune, Finnmark. Bygdefolket har i årevis lagt ned en enorm innsats for å få vei til bygda.

Denne innsatsen har resultert i at bygda i dag har en relativt bra sommervei, men veien kan ikke brukes vinterstid. For at bygda skal kunne overleve og utvikle næring og kultur, må helårig veitransport sikres. Fiskeriene er en av bærebjelkene i bygda og denne næringen må sikres utviklingsmuligheter. Fra bygdelagets side er det gjort klart at helårig vei er helt nødvendig for en utvikling av fiskeriene. I dag skjer blant annet transport av levende kongekrabber på landevei, men dette kan ikke skje vinterstid på grunn av manglende veistandard.

Bygdelaget opplyser at det mangler 20 mill. kroner til oppgradering av veianlegget til helårsvei.

SfP/Sáb ber Sametingsrådet medvirke aktivt til at finansiering av veiprojektet kan sikres. Vi ber om at rådet tar initiativ overfor stat, fylke og kommuner med sikte på å sikre finansiering av en helårsvei til Nervei. Også Sametinget må bidra til å løse finansieringen. Vi viser til at Sametinget i 2005 og 2008 bidro med finansiering.

Om bygda får en fullgod vei, ligger alt til rette for å skape enda større verdier i bygdesamfunnet.

Saken påbegynt 25.09.18 kl. 15.00

Votering

Av 39 representanter var 33 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Anders Somby jr.	Jørn Are Gaski
	Anders Somby jr.	
2	Anders Somby jr.	Arild Pettersen Inga
		Per Mathis Oskal
	Anders Somby jr.	
3	Piera Heaika Muotka	Synnøve Søndergaard
		Jørn Are Gaski
	Piera Heaika Muotka	
4	Arild Pettersen Inga	
5	Runar Myrnes Balto	Ronny Wilhelmsen
6	Ann Karin Kvernmo	Nils Ante Oskal Eira
		Arild Pettersen Inga
		John Kappfjell
7	Ann-Elise Finbog	Synnøve Søndergaard
		Anders Somby jr.
	Ann-Elise Finbog	

SP - vedtak:

Nye saker 1 - 7 sendes til sametingsrådet for behandling.

Saken avsluttet 25.09.18 kl.15.50

Ášši/Sak 044/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Spørsmål til Sametingsrådet

	Arkivsaknr. 18/4233
--	-------------------------------

SETT INN OVERSKRIFT PÅ SPØRSMÅL OG REPRESENTANT/PARTI

Sametingets plenum - 044/18

Spørsmål 1 - Representant Per Mathis Oskal, Arbeiderpartiet

I mai 2017 vedtok Sametingets plenum i sak om strategier for rovviltpolitikken:
"Sametinget mener at det er behov for at Riksrevisjonen undersøker rovviltforvaltninga. I en slik revisjon bør man undersøke om Stortingets vedtak om bestandsmålene følges opp og om rovviltforliket er i henhold til de konvensjoner som Norge har anerkjent, blant annet ILO-konvensjon nr 169 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter."

Hva har Sametingsrådet gjort for å følge opp dette?

Spørsmål 2 - Representant Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet

I 2016 leverte Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM) en temarapport «Sjøsamenes rett til sjøfiske».

Hva har Sametingsrådet gjort for å følge opp NIM's anbefalinger?

Spørsmål 3 - Representant Runar Myrnes Balto, Norske samers riksforbund

Svartelisting av samiske kompetansemiljøer

Reinbeitedistrikter opplever i møte med utbyggere, for eksempel vindkraftverksprodusenter, at de ikke har innvirkning på hvilken ekstern aktør som skal gjennomføre utredninger om reindriftsfaglige konsekvenser av utbygginger. Et konkret eksempel er Jillen-Njaarke rbd. Der har Eolus Vind Ab. fått konsesjon for Øyfjellet vindpark i beitelandet til distriktet, med den forutsetning at det må foreligge en avtale mellom utbygger og distriktet. Jillen-Njaarke har fått gehør for at det må gjennomføres en utredning om konsekvensene for reindrifta før det kan forhandles om en avtale. De ønsker at Protect Sápmi skal utføre denne pga. deres spesielle reindriftsfaglige kompetanse, men får beskjed om at det er uaktuelt fordi utbygger anser dem som for reindriftsvennlige. Dette er forstyrrende, fordi denne praksisen indikerer en underliggende holdning om at de samiske kompetansemiljøene er inhabile og ikke kan levere faglig objektive utredninger og vurderinger.

Hva tenker Sametingsrådet om denne praksisen med svartelisting av samiske kompetansemiljøer? Hva kan Sametinget gjøre for at reinbeidedistriktene får brukt de kompetansemiljøene som har reindriftsfaglig kompetanse når det skal gjennomføres utredninger?

Spørsmål 4 - Representant Sandra Márjá West, Norske samers riksforbund

Nye oppgaver i regionreformen

Flertallet i Stortinget, Høyre, FrP, Venstre og KRF, gjorde på mandag 24.september vedtak om at Troms og Finnmark fylker tvinges slått sammen. Samtidig vedtok flertallet på Stortinget om hvilke oppgaver som blir flyttet over til nye regioner.

Hva mener Sametingsrådet om disse oppgavene som flertallet på Stortinget vil flytte til de nye regionene? Kommer disse til gode for den samiske befolkningen? Ser Sametingsrådet muligheten til påvirkning gjennom konsultasjoner, om hvilke oppgaver som flyttes, slik som Sametinget har satt som vilkår i sitt vedtak?

Saken påbegynt 25.09.18 kl. 15.50

Votering

Det ble ikke votert over saken.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Talaliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Per Mathis Oskal, saksordfører	
	Berit Marie P. E. Eira	Mathis Nilsen Eira
	Per Mathis Oskal	

2	Ronny Wilhelmsen	
	Silje Karine Muotka	
	Ronny Wilhelmsen	
	Silje Karine Muotka	
3	Runar Myrnes Balto	
	Silje Karine Muotka	Ronny Wilhelmsen
	Runar Myrnes Balto	
	Silje Karine Muotka	
4	Sandra Márjá West	
	Silje Karine Muotka	John Kappfjell
	Silje Karine Muotka	

SP - vedtak:

Saken avsluttet 25.09.18 kl. 16.25

Áðði/Sak 045/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Redegjørelse om Sametingets næringspolitikk

	Arkivsaknr. 18/3122
--	-------------------------------

Behandlinger

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget har drøftet redegjørelse om Sametingets næringspolitikk. Redegjørelsen er vedlagt protokollen

Sametingsrådets redegjørelse om næringspolitikken

Bakgrunn og prosess

For å sikre ett materielt kulturgrunnlag for positiv utvikling for samisk kultur og språk ved å sikre bosetting og sysselsetting i samiske områder må Sametinget fremme en bærekraftig og positiv økonomisk utvikling. Nye næringspolitiske forutsetninger og endringer i næringsgrunnlaget som følge av faktorer som ressursgrunnlaget, ny kunnskap, nye markeder, innovasjoner og politiske målsetninger gjør at det er nødvendig å oppdatere Sametingets næringspolitiske grunnlagsdokument i form av en sametingsmelding om næring.

I 2011 behandlet og vedtok Sametinget sist en melding om næring. I næringsmeldingen ble det avdekket omfattende endring i næringsstrukturen fra primærnæringer til tjenesteytende næringer, færre mennesker og et svakt næringsliv. Samtidig ble det avdekket et potensial for verdiskaping med basis i samisk kultur og tradisjoner og behov for gode rammebetingelser, forskning, nyetableringer og nyskaping.

Hovedmålet i denne meldingen er:

Et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø, og danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo.

Sametingets hovedmål innenfor næring er noe endret gjennom de årlige budsjettvedtak i Sametingets plenum siden 2011, samtidig er hovedinnholdet omtrent det samme.

Det eksisterende STN-området preges av ulike næringspolitiske utviklingstrekk. Det er noen betydelige strukturelle utfordringer med nærings- og sysselsettingsutviklingen i samiske områder som i stor grad er og har vært tett knyttet til primærnæringene. Nasjonale rammebetingelser og ordninger er fortsatt de mest betydningsfulle faktorene for flere av næringene. De økonomiske virkemidlene til Sametinget har stagnert. Det er forventninger både fra det samiske samfunnet og fra storsamfunnet til at Sametinget skal innta en tydelig rolle overfor nasjonale myndigheters næringspolitikk og at Sametingets virkemiddelpolitikk skal være målrettet. Politiske, juridiske og institusjonelle virkemidler er sentrale, i tillegg til økonomiske ordninger.

Fremleggelsen av denne redegjørelsen er et ledd i utarbeidelse av en ny næringsmelding, slik det er forankret i Sametingets budsjett 2018. Redegjørelsen, debatten og tilbakemeldingene fra Sametingets plenum vil danne grunnlag for videre arbeid. I videre arbeid med meldingen vil det bli gjennomført innspills- og arbeidsmøter

med sentrale næringsaktører, næringsorganisasjoner og andre utviklingsaktører, samt innhentet evalueringer og annet grunnlagsmateriale.

Sametinget har i en årrekke støttet næringsutvikling basert på lokale og kulturelle tradisjoner og fortrinn, og man har vært kritisk til ny næringsetablering som innebærer at tradisjonelle eksisterende næringer står i fare for å miste arealer fra sin virksomhet. Dette gjelder spesielt reindrifta og fjordfisket, og også jordbruk og annen utmarksbasert næring. Sametinget har derfor jobbet spesielt med disse utfordringene og vedtatt egne strategier og prinsipper for areal- og ressursforvaltning i Sametingsmelding om areal og miljø – «Nu guhká go mis leat eatnamat» (2016). I Sametingsmelding om reindrift (2016) gikk man gjennom situasjonen i reindriftsnæringa, og vedtok mål og strategier for Sametingets reindriftspolitik.

Når det gjelder Sametingets politikk overfor driftsbetingelsene i den enkelte primærnæring, som for eksempel driftstilskuddordninger i reindrifta og jordbruket eller kvotestørrelser i fiskeriene, vedtar Sametinget politiske føringer for dette i de årlige innspill til reindrifts- og jordbruksavtale. Fra 2018 også årlig i sak til plenum som oppfølging til Sametingets plenumsvedtak om Sjøsamiske strategier (2017). Sametinget har i disse sakene støttet prinsippet om at primærnæring som drives i tradisjonelle samiske områder må vernes og tilgodesees med virkemidler, ordninger og ressurser for å sikre fortsatt virksomhet.

I 2017 vedtok Sametingets plenum Sametingsmelding om duodji som næring (2017), der ble det også redegjort for de utfordringer denne næringen står overfor, samt mål og strategier. Alle disse dokumentene vil være førende for det foreliggende meldingsarbeidet. Det er naturlig at Sametingets oppfølging av Váibmogiella tas med i næringsmeldingen. Meldingen vil derfor legge vekt på større utviklingstrekk og hvordan sametinget kan innrette sin næringspolitikk og strategier for størst mulig positiv effekt for samisk kultur og samfunnsliv.

Status

Sysselsettings-, nærings- og folketallsutvikling

Sametinget har siden 2011 årlig fått utarbeidet rapport fra Telemarksforskning som analyserer utviklingen i 24 kommuner innenfor STN området, heretter kalt *samisk område*. I hovedtrekk har antall arbeidsplasser har gått ned, både i privat og offentlig sektor. Verdiskapingen har utviklet seg svært positivt, og langt sterkere enn ellers i landet de to siste årene, og det har vært en økning i produktiviteten i næringslivet. Det er en litt lavere andel bedrifter med positivt resultat i samisk område enn ellers i landet, men det er en litt større andel bedrifter med positiv egenkapital. Det er lavere nyetableringsaktivitet i næringslivet i samisk område enn i resten av landet.

Ser vi på folketallet i samisk område, så har det vært ganske stabilt siden 2010, etter en nedgangsperiode mellom 2000 og 2010. Samlet sett har det vært netto innflytting, og innvandring fra utlandet som i denne perioden har kompensert for fødselsunderskuddet i samisk område. Det er imidlertid variasjon mellom kommunene, men det tyder samlet sett på at kommunene er attraktive som bosteder. Det er urovekkende at andelen av befolkningen som er over 40 år er langt høyere i samiske områder enn ellers i landet (SSB).

Framtidige utfordringer

Sametingets mål med næringsutvikling skal omfatte mål, strategier og tiltak for å sikre opprettholdelse og bærekraftig positiv utvikling av samisk kultur og samfunn. Det er avgjørende at næringsutviklingen skjer på en bærekraftig måte, der hensynet til kultur, natur og miljø er gjennomgående.

Sametingets hovedmål for næringspolitikken skal fortsatt fokusere på sammenhengen mellom det materielle kulturgrunnlaget og bærekraftig næringsutvikling som grunnlag for bosetting, sysselsetting, samisk kultur og språk.

Sametingets mål for næringspolitikken skal være:

Et bærekraftig, sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til natur og miljø, og danner grunnlaget for livskraftig samisk kultur, språk og samiske lokalsamfunn.

Næringspolitikk som skal gi grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv kan utformes ut fra flere perspektiver. Først og fremst skal Sametinget føre en egen næringspolitikk der Sametingets politiske målsetninger, prioriteringer og treffsikker virkemiddelpolitikk er sentral. Som en konsekvens av dette må Sametinget føre nasjonal næringspolitikk, herunder også tydelige politiske prioriteringer i møtet med tiltakende industriutvikling. Næringsmeldingen vil måtte gå inn på alle disse områdene.

1. Utvikling av næringspolitikken

Sametinget skal ut fra egne målsetninger og samfunnsbehov i samiske samfunn utvikle politikk for å styrke grunnlaget for fremtidens generasjoner. Realiseringen av disse målsetningene og sikring av et bærekraftig og sterkt næringsliv som grunnlag for bosetting og sysselsetting må også skje i samspillet mellom Sametinget og nasjonale, regionale og kommunale myndigheter.

Det er et tiltakende press for nye industrietableringer basert på naturressursene i samiske områder, både på sjø og land. Denne utviklingen er også i stor grad direkte støttet av øvrige myndigheter hvor det argumenteres med at en generell god næringsutvikling er bra også for samiske samfunn, gjennom et diversifisert næringsliv som gir ringvirkninger. Ringvirkninger kan være direkte sysselsetting, at det opprettes nye bedrifter som kan være underleverandører eller at det oppstår knoppskyting fra eksisterende bedrifter, dette igjen gir direkte og indirekte sysselsetting, og skatteinntekter til velferd. Samtidig kan slik etablering føre betydelige sosiale og kulturelle endringer som utarmer samisk kultur og det kan være virksomhet som direkte er til fortrengsel av tradisjonell næring uten at verdiskapingen og ringvirkningene kommer samiske lokalsamfunn og samisk kultur tilstrekkelig til gode.

I Finnmark så vil Finnmarkseiendommen (FeFo) være en viktig aktør for sikring og utvikling av samiske næringer som bygger på naturgrunnlaget for kulturen. FeFo har et potensiale til å bringe inn et særegent samisk næringsutviklingsperspektiv som strekker seg ut over det lokale og som kan bidra til å regionalisere samisk småskalavirksomhet og sette industriutvikling inn i en samisk kulturell ramme.

Dette er utfordringer som vil bli fulgt opp mer inngående i meldingen, der en videreutvikling av politiske og juridiske virkemidler må sees i lys av samenes rett til selvbestemmelse med konsultasjoner for å oppnå et på forhånd fritt og informert samtykke, samt institusjonsutviklingen til FeFo. Når det gjelder ulike industrietableringer basert på naturgrunnlaget i samiske områder vil det være stort behov for å samvirke med staten og øvrig myndighet for å sikre eksisterende samisk næringsgrunnlag samt å

styrke samisk kultur og samfunn.

Når det gjelder nasjonale virkemidler til næringsutvikling, kan det i praksis synes som at myndighetene til en viss grad har dreid virkemidlene fra regionale virkemidler kanalisert via fylkeskommunene til landsdekkende sektorprogrammer, selv om det politisk uttrykkes et ønske om at regionalt politisk nivå skal styrkes i sin samfunns- og næringsutviklingsrolle. Sametingsrådet mener at de landsdekkende programmer i alt for liten grad treffer overfor samiske næringsutfordringer. Hvis denne utviklingen på virkemiddelsiden fører til at bedriftene i samiske områder ikke får samme tilgang på kapital, er det er urovekkende. Samtidig vil tilpassede modeller for innovasjon og nyskaping være svært betydningsfullt for utvikling av samisk næring, slik både forrige næringsmelding og sametingets melding om høyere utdanning og forskning også har slått fast. Det er viktig at man oppretter synergi mellom næring, FoU og virkemiddelapparat. I næringsmeldingen vil dette være et tema som sees på grundigere.

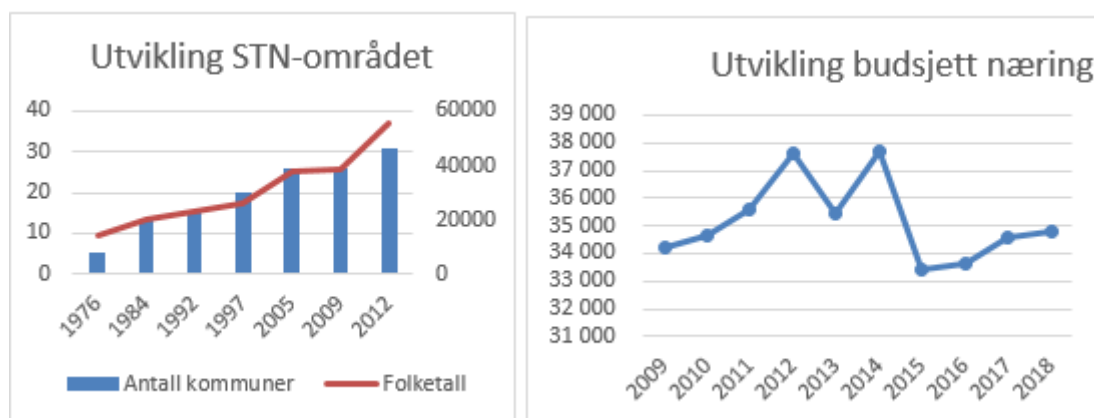
2. Sametingets virkemiddelpolitikk

En av hovedutfordringene i Sametingets næringspolitikk er at virkningene av *virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling* (STN-området) kan bli mindre for samisk kultur og samfunn, som følge av at området er utvidet.

i. Utfordringer med dagens virkeområde

STN-området er et geografisk område, som er gradvis utvidet fra 5 kommuner til 31 kommuner i dag (10 av disse er delvis innenfor). Det er seks nye kommuner som ønsker å komme inn i området, og flere kommuner kan komme til å søke seg inn i fremtiden, som følge av for eksempel kommunesammenslåinger. Sametinget har ingen retningslinjer for opptak av kommuner i STN – området, eller krav til kommunene som er inkludert, men det pleier å ligge et kommunestyrevedtak bak søknaden og en beskrivelse hvorfor kommunen søker. Kommunene som har søkt om innlemmelse er Lenvik, Torsken, Tranøy, Dyrøy, Bardu og deler av Lebesby.

Samtidig som det geografiske området er utvidet, har ikke kapitaltilgangen økt tilsvarende de ti siste årene, og i 2018 er tilgangen på kapital om lag på samme størrelse som i 2009. Det vil si en realnedgang i virkemidler.

Utvidelsene som er foretatt kan sies å ha gitt STN-området et preg av å være et generelt distriktpolitisk småskalavirkemiddel framfor et næringspolitisk virkemiddel for samisk

kultur og samfunn.

Næringsvirkemidlene strekker ikke til for å betjene hele det geografiske området, og Sametinget har måttet prioritere hardt. For eksempel er virkemidler til investering i primærnæringene etterspurt i dag, og særlig har jordbruket et større kapitalbehov enn Sametinget har virkemidler. Virkemiddelposten er derfor kraftig spisset slik at man ikke går ut over rammene for posten. Dette kan på sikt gå ut over Sametingets legitimitet som virkemiddelaktør overfor næringen, da avslagsprosenten er høy. I 2017 fikk halvparten av søknadene avslag eller kraftig reduksjon i forhold til omsøkt. Det er også stor etterspørsel etter virkemidler til marine næringer. Her er ordningen spisset til førstegangsinvestering i båt og kapitalbehovet er noe mindre per søknad, men til gjengjeld er det mange søkere. En stor del av virkemidlene går til dette, samt landanlegg og fellestiltak på land.

En annen virkemiddelordning som favner bredt i STN-området, kalt «varierte næringsliv», er bedriftsrettet og søkerbasert. Bransjene som kommer inn under denne ordningen, bl.a. bygg/anlegg og lokale servicenæringer er relativt lite risikoforbundet, bidrar til et diversifisert og robust lokalt næringsliv. Under ordningen gis også støtte til investeringer innen reiseliv, som er mer risikoutsatt. I hovedsak støttes næringer som i liten grad er direkte forbundet med samisk kultur, men som har stor betydning for tjenestetilbudet til befolkningen.

Sametinget har fått tilbakemeldinger om at virkemidlene som tildeles kapitalkrevende næringer som reiseliv, jordbruk og fiskeri i mange tilfeller utløser annen finansiering, som banklån. Samtidig er det en utfordring allerede i dag at STN-området er stort og således har ordningene mistet noe av sin slagkraft totalt sett.

En ytterligere utvidelse av virkeområdet med de seks søkerkommunene, vil føre til flere søknader om tilskudd. I utgangspunktet er det positivt at næringsvirkemidlene utsettes for stor søkermasse. Det viser investeringsvilje og optimisme i lokalsamfunnene. Samtidig vil flere søknader få konsekvenser for virkemiddelkassen. Virkemidlene vil bli tildelt over et enda større geografisk område og hver kommune i virkeområdet vil få mindre andel av potten enn i dag. Flere søknader vil også føre til at virkemidlene blir tidligere oppbrukt og flere søknader må avslås. En lite heldig situasjon både for Sametinget og søkerne. Større pågang av søknader vil også føre til press på saksbehandlerressursene og saksbehandlingstiden øker. Lang saksbehandlingstid er svært uheldig for søkere som venter på finansiering slik at de kan komme i gang med sine næringsprosjekter. Sametinget kan øke de administrative ressursene for å unngå dette, men det vil øke forholdstallet mellom administrasjon og virkemidler. Det er ønskelig at størst mulig andel av Sametingets virkemidler til næringsutvikling skal kanaliseres til prosjekter og tiltak som gir verdiskaping i lokalsamfunnene. En utvidelse av STN-området kan altså, paradoksalt nok, bidra til å svekke Sametingets posisjon som politisk premissleverandør for næringsutvikling totalt sett.

Å beholde Sametingets dagens virkeområde vil kunne innebære at Sametinget ikke imøtekommer søknadene fra søkerkommunene. En slik beslutning vil medføre at næringslivet i kommunene ikke får tilgang til å søke om næringsstøtte, med unntak av tilskudd til samisk kulturnæring, samisk reiseliv og tilleggsnæringer i reindrift som er landsdekkende virkemiddelordninger. Det vil kunne synes som om Sametinget i disse kommunene ikke ønsker å være med å bidra til utvikling av små samiske lokalsamfunn, som er et betydningsfullt kjennetegn ved bruk av virkemidlene.

For enkelte kan også begrunnelsen om at Sametingets budsjett ikke tillater en utvidelse

av virkeområdet virke lite overbevisende, da Sametinget selv gjør prioriteringer mellom budsjettpostene. Likevel er det slik at Sametinget har en begrenset budsjetttramme og må gjøre strenge prioriteringer ved tildeling av midler til de ulike budsjettpostene.

ii. Alternativer til STN-området

Tettere samarbeid med kommunene

Gjennom å forplikte nye og eksisterende kommuner i virkeområdet til utvikling av samisk næringsliv, for eksempel gjennom prioriteringene i kommunale næringsfond, kan man oppnå synergier mellom kommunale næringsfond og Sametingets virkemidler. Et annet alternativ kan gå ut på at kommunene satser mer på samiske kulturspesifikke næringstiltak og at disse tiltakene for eksempel nedfelles i kommunenes planarbeid. Utfordringen er at kommunene som regel har begrensede midler å sette av til disse alternativene og det vil være mange kommuner å samarbeide med. Kommunene må være proaktive for å gjennomføre dette.

I denne sammenhengen kan det nevnes at Sametinget igangsatte et pilotprosjekt kalt Hutkás Gielda («kreativ kommune») i 2018 gjennom satsingen på kreative næringer og tilhørende handlingsplan. Prosjektet fordrer et tett samarbeid mellom kommunene og Sametinget. Det var kun to av kommunene i STN-området som søkte om å delta som pilotkommune, Tana og Kautokeino. Begge skal gjennomføre prosjektet i 2018 – 2019. Hvis pilotprosjektene får tilfredsstillende resultat, vil slikt prosjektsamarbeid mellom kommunene og Sametinget kunne videreutvikles. Det fordrer at Sametinget prioriterer midler til prosjekt- og tilretteleggende tiltak, og at man på den måten også frigjør kapasitet og kompetanse til å jobbe utadrettet med kommunene.

Samtidig trenger ikke STN-området utgjøre rammen for et slikt samarbeid i fremtiden. Sametinget og kommunene som ønsker det kan etablere samarbeid uavhengig av dagens STN-område.

Oppheve virkeområdet

Et alternativ er å opphøre virkeområdet og rette virkemiddelbruken inn mot utvalgte næringer uavhengig av geografi. Sammenfattende for slike næringer kan være at disse må inneholde elementer av samisk kulturbasert næringsliv. Den nye næringsmeldingens innsatsområder må danne grunnlag for å definere innholdet i en slik satsing. En slik tilnærming vil medføre at næringslivet i de nye søkerkommunene, samt alle andre kommuner vil få lik tilgang til virkemidlene.

Dette vil også medføre at forvaltning av næringsvirkemidlene blir mer i samsvar med andre virkemidler som Sametinget disponerer. Tildeling av virkemidler for eksempel innen kultur skjer ikke på bakgrunn av geografiske områder. Midlene fordeles etter prioriterte områder som kan sammenlignes med utvalgte sektorer som vi snakker om her.

Det som kan vanskeliggjøre en slik dreining er vurdering av hva som er samisk kulturbasert næringsutvikling i forhold til primærnæringene jordbruk og fiske. Disse næringene er bærebjelker i mange samiske småsamfunn og en kan vanskelig se for seg at Sametinget i fremtiden ikke skal støtte disse næringene. Samtidig er det per i dag større kapitalbehov enn midler til disse næringene, og det må redegjøres for en omlegging enten av forvaltningen av virkemidlene eller til å støtte tilretteleggende tiltak, eller en kombinasjon av disse, slik at Sametinget fremdeles kan bidra med «motkonjunkturpolitikk» til marginale samiske områder.

Etablering i eller nær større tettsteder har mange fortrinn enn etablering i mindre tettsteder. Det kan dreie seg om bedre markedstilgang, enklere logistikk, bedre infrastruktur, bedre tilbud av ulike varer, bransjesamarbeid, samarbeid med andre bransjer etc. Det er en nær sammenheng mellom bosetting og sysselsetting. Områder som har mange og varierte arbeidsplasser trekker til seg flere innbyggere enn næringsssvake områder. Sametingets virkemidler må fremdeles prioriteres til samiske områder, som har et svakt næringsliv. En opphevelse av virkeområdet må ikke endre på denne politikken.

Utfordringene med STN-området hvor området har økt og tilgjengelige virkemidler ikke har økt, tilsier at Sametinget må utvikle det geografiske virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling slik vi kjenner det i dag, og rette virkemiddelbruken mot prosjekter og næringer der samisk kultur er sentralt. Implementeringen av dette vil følges opp i melding om Sametingets næringspolitikk.

Sametingets plenum - 045/18

Saken åpnet 25.09.18 kl. 17.00, debatten fortsatte 27.09.18 kl. 18.35

Votering

Det ble ikke votert over saken.

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Silje Karine Muotka, saksordfører	
2	Mathis Nilsen Eira	
3	Lars Filip Paulsen	
4	Ann Karin Kvernmo	
5	Ann-Elise Finbog	
6	Ronny Wilhelmsen	Mathis Nilsen Eira
	Ronny Wilhelmsen	
7	Nora Marie Bransfjell	
8	Ann-Elise Finbog	
9	Synnøve Søndergaard	
10	Silje Karine Muotka	
11	Anders Somby jr.	
12	Piera Heaika Muotka	
13	Ann Karin Kvernmo	
14	Sandra Márjá West	Ronny Wilhelmsen

SP - vedtak:

Saken avsluttet 27.09.18 kl. 19.15

Ášši/Sak 046/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Redegjørelse - Fornyelse av læreplanverket Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet - samisk

	Arkivsaknr. 18/258
--	------------------------------

Behandlinger**Vedlegg****Forslag og merknader****Sametingsrådets forslag til innstilling:**

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om fagfornyelsen. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Redegjørelse - Fornyelse av læreplanverket Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet – samisk**Fagfornyelsen**

Kunnskapsdepartementet har igangsatt arbeid med fornyelse av læreplanverket Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet - samisk. Alle fagene i grunnskolen og de gjennomgående fagene i videregående opplæring skal fornyes i årene som kommer, jf. Meld. St. 28 (2015-2016) *Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av kunnskapsløftet og Stortingets Innst. 19 S (2016-2017)*.

Kunnskapsdepartementet konsulterte Sametinget om stortingsmeldingen før den ble vedtatt. Det var enighet om å ha inn blant annet denne teksten i meldingen: «For å sikre samiske elever likeverdig opplæring, fornyes de samiske parallelle læreplanene samtidig med de andre». Det er viktig at de samiske læreplanene blir utarbeidet samtidig med de ordinære norske læreplanene.

Videre var det i konsultasjonene enighet om å ta inn følgende tekst i stortingsmeldingen: «I arbeidet med ny generell del må det vurderes hvordan Prinsipper for opplæringen for den samiske skolen skal ivaretas. Det kan være gode grunner til at det som er særskilt for den samiske skolen gis en egen omtale slik som i gjeldende Prinsipper for opplæringen, for å ivareta at den samiske skolen skal legge til rette for at eleven får en kvalitetsmessig god opplæring med basis i samisk språk, kultur og samfunnsliv.»

Etter Sametingets vurdering legger meldingen med dette grunnlaget for at det samiske innholdet ikke skal svekkes i forhold til gjeldende læreplaner i utarbeidelse av ny generell del og fornyelse av læreplaner.

Skolens læreplanverk angir hvilke verdier, prinsipper og kunnskap våre barn og unge skal ha i et fremtidig samfunn. Dagens fag skal beholdes, men innholdet i fagene skal fornyes. I den forestående fagfornyelsen skal det legges vekt på mer relevant innhold og sammenheng i fagene, og progresjon i elevenes læring skal bli tydeligere i læreplanene. Etter anmodning fra Stortinget skal de praktiske og estetiske fagene *kunst og håndverk/duodji, mat og helse, musikk og kroppsøving* styrkes.

Læreplanene skal fremdeles ha kompetansemål, og de grunnleggende ferdighetene skal videreføres, men det skal tydeliggjøres hvor de skal inn i fagene. De grunnleggende ferdighetene er å kunne lese, regne, skrive, og å ha digitale- og muntlige ferdigheter.

Dybdelæring, tverrfaglige temaer og kjerneelementer er prioriterte områder i fagfornyelsen.

Dybdelæring

Dybdelæring innebærer at elevene gradvis og over tid utvikler en helhetlig forståelse av et fag eller et fagfelt og å se sammenhenger mellom fag. For at dybdelæring skal kunne skje er det viktig at kompleksiteten i det elevene skal lære økes gradvis, og at det prioriteres hva det skal arbeides med.

Tverrfaglige temaer

Demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling og folkehelse og livsmestring skal prioriteres som temaer i alle skolefag der det er relevant. De tre tverrfaglige temaene tar utgangspunkt i aktuelle samfunnsutfordringer, og elevene skal få innsikt i dilemmaer innenfor de tre temaene. De skal forstå sammenhengen mellom handlinger og valg og hvordan vi gjennom kunnskap og teknologi kan finne løsninger.

Kjerneelementer

Kjerneelementer er det viktigste innholdet i faget og det elevene skal lære i hvert fag for å kunne mestre og bruke faget. Det kan være kunnskapsområder, metoder, sentrale begreper, tenkemåter, og

uttrykksformer i faget.

Som et ledd i implementeringen av fagfornyelsen er det lagt opp til en bred involvering og åpne prosesser i arbeidet med fornyelse av læreplanene, slik at lærere, skoleeiere og andre har mulighet til å følge prosessen og komme med innspill. En bred involvering skal bidra til legitimitet i prosessen, oppslutning om målsettingene for fagfornyelsen og sikre eierskap til det nye læreplanverket. Kunnskapsdepartementet har derfor også etablert en referansegruppe, med representanter fra de sentrale partene i skolesektoren. Disse partene er, i tillegg til Kunnskapsdepartementet og Sametinget, KS, Norsk Lektorlag, Skolelederforbundet, Skolenes landsforbund, Utdanningsforbundet, Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) og Elevorganisasjonen. Disse kan bidra til god forankring i sektoren underveis og bidra til fremdrift i de ulike fasene.

Det er nasjonale myndigheter som har ansvaret for å fatte beslutninger underveis og fastsette nye læreplaner. Referansegruppen skal være en god dialog- og drøftingspartner for nasjonale utdanningsmyndigheter, og skal involveres før det tas beslutninger underveis i prosessen. For å sikre at premisset for og innholdet i fornyelsen blir i tråd med Meld. St. 28 (2015–2016) og Innst. 19 S (2016–2017) skal Kunnskapsdepartementet ta alle prinsipielle beslutninger. Sametinget beslutter samisk innhold som beskrevet i opplæringsloven § 6-4.

Sametingets myndighet i forhold til læreplanutvikling

Læreplaner i samisk og særskilte samiske fag

Sametinget har ansvar for utvikling og fastsetting av læreplaner i samisk språk for grunnskolen og videregående opplæring og for særskilte samiske fag for videregående opplæring (duodji-, reindriftsfag mm.), jf. Opplæringsloven § 6-4, andre ledd.

Samisk innhold i ordinære læreplaner i Kunnskapsløftet

Opplæringsloven gir pålegg om at alle elever i Norge skal få opplæring om samer, deres språk og samfunnsliv i de ulike fagområder. Innenfor rammer fastsatt av departementet, har Sametinget myndighet til å gi forskrifter om innholdet i slik opplæring, jf. Opplæringsloven § 6-4, første ledd. Kunnskapsdepartementet fastsetter alle læreplaner med unntak av læreplaner i samisk og spesielle samiske fag. Sametinget har myndighet til å fastsette det samiske innholdet i alle læreplaner.

Samiske parallelle læreplaner i det samiske læreplanverket

Alle grunnskoleelever i kommuner som hører til forvaltningsområdet for samisk språk, og elever som ellers får samisk opplæring i grunnskole og videregående skole skal få opplæring hvor prinsipper for opplæring – samisk, ligger til grunn og etter samiske parallelle likeverdige læreplaner i fag der det finnes parallelle læreplaner. Sametinget skal i samråd med departementet lage utkast til parallelle, likeverdige læreplaner, jf. Opplæringsloven § 6-4, tredje ledd. Sametinget fastsetter det samiske innholdet og departementet fastsetter det øvrige innholdet i disse læreplanene.

Ny overordnet del

Som et ledd i fagfornyelsen er den generelle delen fra R-94 og L97 fornyet. Den overordnede delen utdyper verdiene i skolen. Det er et mål at barn og unge utvikler verdier og holdninger som har betydning for den enkelte i et samfunn preget av større kompleksitet, mangfold og raskere endringer.

Overordnet del av læreplanverket skal danne grunnlag for utviklingen av læreplanene, også for de læreplanene som Sametinget fastsetter. Kunnskapsdepartementet har i samarbeid med Sametinget arbeidet med utvikling av den nye overordnede delen som erstatter gjeldende generelle del og prinsipper for opplæringen. Sametinget hadde nedsatt en ekstern ressursgruppe til å bistå oss i dette arbeidet. Tilsammen representerte ressursgruppa kompetanse innenfor sør-, lule- og nordsamisk, fra grunnskole-, og videregående opplæring, og fra høgskole-, universitet og forskningsmiljø.

Kunnskapsdepartementet konsulterte Sametinget om den overordnede delen før den ble fastsatt.

Sametinget mener den nye overordede delen danner et godt grunnlag for et styrket samisk innhold i læreplanene.

Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen ble fastsatt 1. september 2017, men den har ikke trådd i kraft ennå. Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen fastslår at skolen skal ta vare på samisk språk og kulturarv.

Overordnet del av læreplanverket skal danne grunnlag for utviklingen av læreplanene, også for de læreplanene som Sametinget fastsetter. Kunnskapsdepartementet har i samarbeid med Sametinget arbeidet med utvikling av den nye overordnede delen som erstatter gjeldende generelle del og prinsipper for opplæringen. I arbeidet med *ny overordnet del til læreplanverket – verdier og prinsipper*, hadde Sametinget nedsatt en ekstern ressursgruppe til å bistå oss i dette arbeidet. Tilsammen representerte ressursgruppa kompetanse innenfor sør-, lule- og nordsamisk, fra grunnskole-, og videregående opplæring, og fra høgskole-, universitet og forskningsmiljø.

Etter anmodning fra sametingsrådet konsulterte Kunnskapsdepartementet Sametinget om den overordnede delen før den ble fastsatt høsten 2017. Sametinget mener den nye overordnede delen danner et godt grunnlag for et styrket samisk innhold i læreplanene.

Nye læreplaner

Arbeidet med fagfornyelsen er delt inn i tre faser. I første fase, som startet høsten 2017, ble kjerneelementer i de ulike fagene utviklet. I fase to skal læreplanene lages og i fase tre skal skoler, skoleeiere og lærerutdanningene forberede seg på å ta læreplanverket i bruk.

Tidsplan for fagfornyelsen

2017-2018	Utvikling av kjerneelementer
2018-2019	Nye læreplaner lages
2019-2020	Skolene forbereder seg
2020-2021	Nye læreplaner tas i bruk

Fase 1

Utvikle kjerneelementer i de ulike fagene og utforme retningslinjer for utvikling av læreplaner

Kjerneelementene er felles for både samisk skole og norsk skole, og de danner grunnlaget for de nye læreplanene.

Det ble nedsatt arbeidsgrupper i de ulike fagene. Sametinget sørget for samisk representasjon i de ulike kjerneelementgruppene.

Prosessen i utvikling av kjerneelementer i fagene

Sametinget har samarbeidet med Utdanningsdirektoratet i arbeidet med kjerneelementene. Utkast til kjerneelementer ble lagt ut på Utdanningsdirektoratets sider underveis, slik at lærere og andre kunne lese og komme med innspill. Det var tre innspillsrunder underveis i arbeidet.

Sametinget arrangerte et seminar om fagfornyelsen i Tromsø 2. oktober 2017 for de samiske representantene i kjerneelementgruppene og andre aktuelle aktører. Målet var å bistå kjerneelementgruppene i sitt arbeid med å inkludere samisk innhold i kjerneelementene for fag.

I tillegg til arbeidsgruppene ble det etablert en tverrfaglig gruppe som skulle sikre gode sammenhenger i og mellom fag og bidra til at læreplanverket fremstår som enhetlig og helhetlig. Gruppen består av fagpersoner med læreplan og vurderingskompetanse. Til sammen har gruppa kompetanse på de tverrfaglige temaene, progresjon, arbeidsliv og innovasjon, praktiske og estetiske og det samiske perspektiv.

Forslag til kjerneelementer ble sendt ut på en bred innspillsrunde. I forkant av innspillsrunden ble det laget en del materiell om fagfornyelsen. Det var en PowerPoint-presentasjon om fagfornyelsen og kjerneelementer og noen filmsnutter. To av filmsnuttene var laget av Sametinget. Ressursene var lagt ut på Utdanningsdirektoratets nettside og link på Sametingets side.

Det er første gang det er utviklet kjerneelementer for fag i Norge.

Gruppene avsluttet sitt arbeid desember 2017 og har kommet frem til prioriteringer i fag som læreplangruppene skal bruke når de skal jobbe videre med kompetansen i fagene.

Etter sametingsrådets anmodning konsulterte Kunnskapsdepartementet Sametinget om kjerneelementene før disse ble fastsatt.

Kjerneelementer i fag ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 26. juni 2018. Kjerneelementer i samisk som 1. og 2. språk ble fastsatt av Sametinget 26. juni 2018.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3d659278ae55449f9d8373fff5de4f65/kjerneelementer-i-fag-for-utforming-av-lareplaner-for-fag-i-lk20-og-lk20s-fastsatt-av-kd.pdf>

Retningslinjer for utforming av læreplaner

Det er laget retningslinjer som skal gi føringer for å lage læreplaner og være et verktøy for læreplangruppene. Retningslinjene beskriver prinsipper og sentrale begreper for utforming av læreplaner for fag i Kunnskapsløftet 2020 og Kunnskapsløftet 2020 Samisk. Retningslinjene er felles for alle grunnskolens fag og for både studieforbereende og yrkesfaglige utdanningsprogrammene i videregående opplæring.

Retningslinjene inneholder en beskrivelse av læreplanverket og prinsipper for utforming av læreplaner for fag, blant annet om samisk innhold i læreplanene. Sametinget har vært med i arbeidet med å utforme retningslinjene. Retningslinjer for utforming av nasjonale og samiske læreplaner for fag i LK20 og LK20S ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet i samråd med Sametinget 26. juni 2018.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3d659278ae55449f9d8373fff5de4f65/retningslinjer-for-utforming-av-nasjonale-og-samiske-lareplaner-for-fag-i-lk20-og-lk20s-fastsatt-av-kd.pdf>

Fase 2

Utvikle læreplanutkast og utvikle veiledningsressurser

Det er etablert læreplangrupper i de ulike fagene. Læreplangruppene er satt sammen av både lærere

og representanter fra universitet- og høyskolesektoren, og fagpersoner med annen relevant kompetanse. Gruppene skal utvikle læreplaner for fag. Det skal utvikles ordinære læreplaner med samisk innhold og samiske parallelle likeverdige læreplaner med forsterket samisk innhold.

Etablering av læreplangruppene ble gjort i samarbeid med Utdanningsdirektoratet. Det var en del avveininger som måtte gjøres i den forbindelse. Spørsmålet var om det skulle være egne grupper for de samiske læreplanene eller fellesgrupper for både ordinære læreplaner og samiske læreplaner. Å ha egne grupper har den fordel at alle medlemmene i gruppene ville hatt samisk kompetanse og felles referanserammer. Disse gruppene ville da ha ansvar for å utvikle både de samiske læreplanene og samisk innhold i de ordinære læreplanene og påse at omtale av metoder og veiledning osv i læreplanene omfatter også samisk innhold. De måtte ha et nært samarbeid med læreplangruppene for de ordinære læreplanene. Alt dette er et omfattende arbeid. Tidligere erfaringer viser at det kan være tidkrevende å koordinere et slikt samarbeid. Etter en helhetlig vurdering valgte Sametinget å etablere egne grupper i faget samisk og i faget duodji. I andre fag er det felles læreplangrupper med samiske medlemmer. Alle læreplangruppene har flere medlemmer som har samisk kompetanse. Det vil gjøre at gruppene kan innarbeide samisk innhold fra starten av.

Sametingsrådet mener vi med dette har funnet en god løsning på læreplangruppenes sammensetning. Sammensetningen vil styrke samisk innhold i nasjonale læreplaner med at gruppene har bred samisk kompetanse, og utviklingen av de samiske læreplanene nyttiggjøre seg av den helhetlig fagkompetansen som læreplangruppene har.

Sametinget har etablert en referansegruppe satt sammen av lærere og andre fagpersoner med relevant kompetanse som skal være en støtte for læreplangruppene, og spesielt for de samiske medlemmene. Referansegruppen skal påse at læreplanene er i henhold til retningslinjene og se til at samisk innhold i læreplanene er ivaretatt.

Den tverrfaglige gruppen blir videreført også i denne fasen. Til sammen har gruppa kompetanse på de tverrfaglige temaene, progresjon, arbeidsliv og innovasjon, praktiske og estetiske og det samiske perspektiv.

Læreplangruppene startet arbeidet med læreplanene i juni 2018 og gruppene skal levere endelig utkast i slutten av januar 2019. Deretter sendes læreplanutkastene ut på høring.

Sametinget arrangerer en egen fagdag for de samiske læreplanutviklerne 12. september 2018. Målet er å styrke deres kompetanse om tenkningen omkring samiske verdier i læreplanene, og angi noen utgangspunkter i forhold til samiske innholdet i de nye læreplanene.

Sametinget arrangerer en konferanse hvor tema er samiske verdier 12.-13. november 2018. Målgruppa er samiske lærere, skoleledere, skoleeiere og andre.

Som en del av læreplanfornyelsen skal det lages veilednings- og støtteressurser til hjelp for skolene når de skal ta de nye læreplanene i bruk. Støtteressursene er ment å være verktøy knyttet direkte til læreplanene.

Sametinget arrangerer høringskonferanse om nye læreplaner i midten av mai 2019.

Etter planen skal læreplanene fastsettes 1. november 2019.

Fase 3

Skolene forbereder seg

Skoler, skoleeiere og lærerutdanningene skal få mulighet til å forberede seg på å ta det nye læreplanverket i bruk. I denne perioden vil skolene ha tid å jobbe med læreplanverket og forberede seg på å ta det i bruk høsten 2020.

Den åpne prosessen i arbeidet hvor alle har mulighet til å følge med og komme med innspill vil være

en del av implementeringen av læreplanene.

Kompetanseutvikling er et prioritert område i implementeringen. Kunnskapsdepartementet har innført en ny modell for kompetanseutvikling i skolen. Modellen består av tre ordninger:

En desentralisert ordning

Statlige midler kanaliseres til kommunene. Kommunene skal selv definere, prioritere og gjennomføre tiltak for kompetanseutvikling med utgangspunkt i nasjonale mål og i samarbeid med universiteter og høyskoler.

På lengre sikt skal fylkeskommunene omfattes av ordningen. Statlige midler til videreutdanning er ikke omfattet av ordningen.

En oppfølgingsordning

Kommuner og fylkeskommuner som over tid har svake resultater på sentrale områder i opplæringen, får tilbud om statlig støtte og veiledning.

[Veilederkorps](#) er ett av tiltakene i denne ordningen.

En innovasjonsordning

Denne ordningen skal gi mer forskningsbasert kunnskap om skolen. Staten setter krav til evaluering og kvalitet, mens lokale skolemyndigheter og forskningsmiljøer i samarbeid utvikler tiltakene som de vil prøve ut. Staten vil fordele midlene utelukkende etter konkurranse. Ordningen er foreslått lagt til Forskningsrådet.

I følge denne nye modellen for kompetanseutvikling har kommunene fått ansvaret om å definere og prioritere hvilke behov skolene har i forhold til kompetanseutviklingstiltak. Universitet- og høyskolesektorene har ansvaret for å tilrettelegge relevant kompetansehevingstilbud. Partene i fagfornyelsen er bekymret for om denne modellen i tilstrekkelig grad sikrer et likeverdig tilbud til skolene. Det er viktig å påse at alle skoler får nødvendig faglig oppdatering, uavhengig av de respektive kommunenes økonomi og strategier.

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/modell-for-kompetanseutvikling/>

Implementering

Evalueringen av Kunnskapsløftet Samisk 2006 viste at implementeringen av samiske læreplaner var krevende, blant annet grunnet ytre forhold som manglende finansiering og mangel på samiske lærerressurser og læremidler. Foruten å styrke situasjonen i forhold til finansiering, lærer og læremiddelmangelen er det et mål for Sametinget i denne implementeringsprosessen å bidra til at skoleeiere og skoler kjenner til og kan påvirke alle prosessene i fagfornyelsen.

Sametinget har avholdt - og vil fortsette med å avholde egne samiske seminarer og faglige arenaer om fagfornyelsens ulike temaer til skoleledere, lærere og læremiddelforlagene. Dette for å vise den samiske dimensjonen i fagfornyelsen. Videre har Sametinget valgt å være aktiv i forhold til å innhente innspill til læreplanarbeidet. Det har også vært et mål å ha innlegg på Utdanningsdirektoratets læreplangruppe fellessamlinger, dette for å tydeliggjøre alle læreplanaktørens ansvar for å inkludere samisk innhold i læreplanene. I tillegg har Sametinget oversatt til samisk begreper som er viktig i fagfornyelsens ulike faser. Sametinget har som mål å bidra til en god implementering av de samiske læreplanene og samisk innhold i nasjonale læreplaner.

Utvidelse av egne samiske læreplaner i fag

Kunnskapsløftet 2006 Samisk (LK06S) består blant annet av samiske parallelle likeverdige læreplaner, det vil si egne samiske læreplaner. Av de gjennomgående fagene er det kun matematikk, kroppsøving og engelsk som ikke har egne samiske læreplaner. Da de samiske parallelle likeverdige læreplanene kom med Kunnskapsløftet samisk i 2006, representerte disse et stort løft for den samiske skolen. Sametinget mener de resterende gjennomgående fagene matematikk, kroppsøving og engelsk må få egne samiske læreplaner i denne fagfornyelsen.

Elever som har rett til opplæring i tegnspråk jf opplæringslovens § 2-6, og samisk jf § 6-2, har ikke egne læreplaner for faget samisk. Andre elever i Norge som har tegnspråk som førstespråk har egen læreplan i faget norsk. Det er behov for læreplan i samisk for samiske elever med tegnspråk som førstespråk. Samiske hørselshemmede elever har rett til opplæring i faget samisk på lik linje med andre barn.

Sametinget ser behovet for fire nye samiske likeverdige parallelle læreplaner: 1) samisk for elever med tegnspråk som førstespråk, 2) matematikk, 3) kroppsøving og 4) engelsk.

Allsamisk perspektiv

Samisk innhold i læreplanene betyr et skoletilbud som tar utgangspunkt i samisk virkelighet. Samiske språk, kultur og samfunnsliv eksisterer på tvers av landegrensene i nord. Siden nasjonalgrensene går på tvers av samiske språkgrensene, har det i noen samiske områder vært naturlig med grenseoverskridende språksamarbeid. I Sametingets prosjekt: *Grenseoverskridenden skolesamarbeid i Sápmi*, ser vi på mulighetene for et felles samisk skoletilbud i nasjonale grensestrøk, og på den måten ivareta og utvikle vårt felles språk, kultur, verdier og relasjoner. For å få dette til må læreplanene i de landene samer bor, ha lignende kompetansemål og kunne sammenfattes. Et slikt grenseoverskridende skolesamarbeid ville ha lettet på den manglende samiske læremiddelsituasjonene og lærermangelen. Det har vært, og er fortsatt viktig for sametingsrådet å ha målet om et felles grenseoverskridende skoletilbud i Sápmi som bakgrunnstappe i fagfornyelsen.

Sametingets plenum - 046/18

Merknad - NSR , v/representant Márjá-Liissá Partapuoli, Flyttsamelista v/representant Anders Somby jr., partipolitisk uavhengig v/representant Kåre Olli

Samisk fellesskap

Sametinget ser viktigheten i at man i Sápmi kan kommunisere på samisk, også mellom de ulike samiske språkene. Dermed kan man i fremtiden kommunisere som et folk, med vårt morsmål, uten å ta hensyn til riksgrensene og majoritetsspråkene. Derfor bør særegenskapene i de samiske språkene være en del av samiskundervisningen. Man kan høre på opptakene som er på de andre samiske språk og lese tekster på andre samiske språk. Det er mulig å kommunisere mer på samisk dersom man lærer og blir vant til å forstå vårt hjertespråk uten at man trenger å støtte seg til fremmedspråk, som eksempelvis norsk.

Alle skoler er forpliktet til å tilby samisk undervisning til samiske elever. Alle skoler burde også vært forpliktet til aktivt å motivere elever og å tilby alle elever mulighet å velge andre samiske språk som valgfag. Da kunne for eksempel nordsamisktalende velge skolte-, lule- eller sørsamisk som valgfag. I dagens skolesystem er det mulig å velge blant annet tysk, fransk eller spansk. Dette er emner som skoler ofte bruker ressurser for å motivere elever til å lese. Det virker unaturlig at vi skal bruke mere ressurser for å lære våre elever og ungdommer fremmedspråk istedenfor våre egne samiske språk.

Bruken av minoritetsspråk er helt nødvendig, hvis det skal overleve. Styrking av bruken er ikke bare avhengig av aktive brukere, men også knyttet til det at man ikke skal behøve å oversette til andre språk som alle forstår. Problemet i dag er at majoritetsspråkene vinner når vårt folk treffes. I

fremtidens Sápmi forstår vi flere samiske språk slik at man kan kommunisere på samisk uansett hvor i Sápmi du reiser.

Saken åpnet 25.09.18 kl. 17.20, debatten fortsatte 28.09.18 kl. 09.05

Votering

Det ble ikke votert over saken.

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mikkel Eskil Mikkelsen, saksordfører	
2	Mikkel Eskil Mikkelsen	
3	Jørn Are Gaski	
4	Ann Karin Kvernmo	
5	Kåre Olli	Jørn Are Gaski
	Kåre Olli	
6	Anders Somby jr.	Per Mathis Oskal
	Anders Somby jr.	
7	Márjá- Liisa Partapuoli	Kåre Olli
		Jørn Are Gaski
	Márjá- Liisa Partapuoli	
8	Jørn Are Gaski	Kåre Olli
		Runar Myrnes Balto
		Hans Ole Eira
	Jørn Are Gaski	
9	Aili Guttorm	Anders Somby jr.
10	Maren Benedicte Storslett	
11	Ronny Wilhelmsen	
12	Piera Heaika Muotka	
13	Elisabeth Erke	
14	Klemet Klemetsen	
15	Mikkel Eskil Mikkelsen, saksordfører	

SP - vedtak:

Saken avsluttet 28.09.18 kl. 10.05

Ášši/Sak 047/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 008/18	Plan og finanskomiteen	Dato: 11.09.2018-15.09.2018
-----------------	------------------------	-----------------------------

Sametingets rapportering til ILO 2018

	Arkivsaknr. 18/368
--	------------------------------

Behandlinger

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametingets rapportering om ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater.

Sametinget *viser til* rapporten fra staten Norge om ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-169) for perioden 1. juni 2013 til og med 31. mai 2018.

Sametinget *forventer* at staten legger til rette for statlige økonomiske og juridiske rammer slik at Sametinget skal kunne drive samisk samfunnsutvikling. Det samiske folk lever tett på og i det norske samfunnet og er i de fleste tilfeller avhengig av at staten Norge tar hensyn til at lover, tiltak, ordninger og norske offentlige tjenester er tilpasset samene.

Sametinget *understreker* ønsket om i større grad å få forskriftsmyndighet og forvaltningsansvar over samfunnsområder som hovedsakelig berører det samiske folk. Sametinget mener det er et viktig prinsipp at lovene i Norge vedtas av Norges lovgivende forsamling, Stortinget. Sametinget skal likevel ikke kunne instrueres av staten Norge og det må derfor fremgå tydelig i lov hvilke

ansvarsområder og myndighet Sametinget har.

Sametinget vil på dette grunnlag oversende rapporten fra Sametinget i Norge om ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-169) for perioden 1. juni 2013 til og med 31. mai 2018 til ILOs ekspertkomité.

Plan og finanskomiteen - 008/18

Forslag sak 047/18 Sametingets rapportering til ILO 2018

Samer lever i Norge i dag i tett sameksistens med resten av den norske befolkning, og er avhengig av at staten tar hensyn til samisk samfunnsliv, næring og kultur gjennom lover, forvaltning og sitt tjenestetilbud. Sametinget er avhengig av gode økonomiske og juridiske rammebetingelser for å kunne være samenes talsperson.

Norge er et rikt land, hvor grunnleggende velferdsgoder fungerer for store deler av befolkningen. Det er likevel flere elementer som berører den samiske befolkning, hvor det fortsatt er behov for likeverdige tjenester og muligheter for å utøve sin kultur, språk, næring og samfunnsliv. Noen av disse temaene er av en slik karakter at de bør prioriteres, før viktige næringer og kultur går tapt.

- Samisk utmarksbruk og næring.
- Innlandsfiske har vært en svært viktig næring og viktig del av samisk kulturutøvelse for store deler av den samiske befolkningen, og rettigheter er opparbeidet gjennom alders tids bruk. Garnrestriksjoner og motorferdselloven har gjort at hele næringen og utøvelsen er nærmest utdøende, og det må snarest settes inn tiltak for å sikre ressursen, og den næringen som innlandsfiske er.
- Bær- og urtesanking har vært en svært viktig næring og viktig del av samisk kulturutøvelse for store deler av den samiske befolkningen, og rettigheter er også her opparbeidet gjennom alders tids bruk. Motorferdselloven har gjort at hele næringen og utøvelsen er nærmest utdøende, og det må snarest settes inn tiltak for å sikre denne tradisjonelle utmarksnæringen.
- Fredning av landområder til nasjonalparker eller reservater, tar ofte ikke hensyn til samisk kultur og samiske næringer på en måte som sikrer at næring og kulturutøvelse fortsatt kan finne sted. Naturmangfoldsloven må endres til også å se på mennesker som en del av naturen.
- Det tradisjonelle sjølaksefiske er rettigheter som må anerkjennes gjennom alders tids bruk, er nå så strengt regulert, at det i praksis ikke er mulig å opprettholde laksefiske som del av næring. Sametinget mener at i valget mellom turistfiske og sjølaksefiske, må sjøsamenes tradisjonelle laksefiske prioriteres.
- Det er store svakheter ved reindriftsloven, både i forhold til reguleringen internt, og reindriften i forhold til annen næring. Reindriftsloven bør revideres i sin helhet, med utvalg fra flere ulike samiske næringer og samfunn involvert.
- Retten til lokalt fiske i fjordene er har pågått i uminnelige tider, og retten er fortsatt ikke lovfestet. Dette må prioriteres.
- Undersøkelser viser at andelen elever som krenkes og mobbes i samiske områder er høye sammenlignet med resten av landet. Sametinget mener regjeringen må legge føringer for mer forskning, og økt oppdrapping for å forebygge mobbing i skolen.
- Undersøkelser viser at mange samer har opplevd vold i nære relasjoner. Det er behov for mer forskning, og mer voldsforebyggende tiltak i samiske områder.
- Samer har, sammen med den kvenske minoriteten, vært utsatt for hard fornorskningsspolitikk. Det er Sametingets mål at dette må kartlegges, og lovverk og forvaltningsapparat som fortsatt diskriminerer den samiske befolkningen, må opphøre.
- De samiske museene er underfinansiert i forhold til de norske.
- Flere samiske områder mangler fortsatt formidlings- og møtearenaer. Dette gjelder spesielt sørsamisk område og deler av sjøsamiske områder.
- Samisk språk er truet fra flere hold. Det krever mye ressurser å vitalisere nord-, sør-, og lulesamisk, og Sametinget mener at med dagens ressurser vil flere språk dø ut på sikt. Kombinert med mangelen

på samiske lærere, lærebøker og samiske tolker i det offentlige, er dette svært alarmerende situasjon.

Innledning

Innledning
Sametingets plan og finanskomite har behandlet sak 47/18 Sametingets rapportering til ILO 2018.

PFK - vedtak:

Innledning:

Sametingets plan og finanskomite har behandlet sak 47/18 - Sametingets rapportering til ILO.

Forslag

Tom Sottinen og Klemet Erland Hætta, Ap/NSR, fremmet følgende forslag:

Forslaget støttes av Norske samers riksforbund (NSR) Runar Myrnes Balto, Aili Guttorm, Tor Gunnar Nystad, Karen Anette Anti, Thomas Åhren og Klemet Erland Hætta og Senterpartiet Cecilie Hansen og Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Ronny Wilhelmsen, Tom Sottinen og Sylvi Pedersen Vatne

Forslag 1

Tilføyelse til punkt 2.1.5 Tanaavtalen (nytt avsnitt mellom 67 og 68)

Den europeiske menneskerettsdomstolen har i sak Taivalo mot Finland 2006 slått fast at finske hytteeiere ikke har fiskerett på lik linje med lokalbefolkningen. Likevel valgte norske og finske myndigheter å gi rettigheter til hytteeierne gjennom forhandlingene om ny avtale, slik at det ble etablert en ny gruppe med rettighetshavere i Tanavassdraget. Det vises også til Aslak Holmberg sin Mastergradsoppgave av 18. mai 2018, «Bivdit Luosa – To ask for salmon. Saami traditional knowledge on salmon and the river Deatnu: in research and decision-making.»

Tilføyelse til punkt 1.5.2 Høyesterettsdommer (nytt avsnitt mellom 56 og 57, ny 57)

Sametinget viser til Femundsaken, HR-2018-872-A, hvor Høyesterett i sin vurdering tar særlig hensyn til vernet av samisk kultur, jf. ILO art. 4, 5 og 6. Dommen uttaler at lovforarbeidene til reindriftsloven gir et klart preg av å være skrevet i en tid hvor synet på samenes rettigheter var et annet enn i dag (art. 8 og 9).

Endring og tilføyelse til punkt 2.1.7, følgende erstatter første setning (blir forskjøvet til avsnitt 73 i endelig rapport)

«Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM) leverte i 2016 en rapport om sjøsamenes rett til sjøfiske der det påpekes at fiske er en helt sentral del av den sjøsamiske kulturen, og derfor medfører vidtgående reguleringer en stor utfordring for overlevelsen til sjøsamisk kultur. NIM anbefaler videre at sjøsamenes rett til fiske som del av deres kulturutøvelse og basert på deres historiske fiske, blir lovfestet. Sametinget registrerer at NIM i årsmeldingen for 2017 har konkludert med at gjeldende regelverk ikke er tilstrekkelig for å ivareta sjøsamenes menneskerettigheter. Anbefalingene er imidlertid ikke fulgt opp av regjeringen.»

Klemet Erland Hætta, NSR, fremmet følgende forslag:

Forslaget støttes av Norske samers riksforbund (NSR) Runar Myrnes Balto, Aili Guttorm, Tor Gunnar Nystad, Karen Anette Anti, Thomas Åhren og Klemet Erland Hætta og Senterpartiet Cecilie Hansen

Forslag 2

Sametinget vedtar Sametingsrådets innstilling til vedtak, men ber om at følgende endringer innarbeides i Sametingets rapport til ILO:

Nytt avsnitt 79:

«3.1.2 Utmarkbruk og utmarksnæringer

Samers utmarksbruk i forbindelse med høsting og ferdsel i tradisjonelle områder er avgjørende for deres næring, kulturutøvelse, økonomiske selvberging og utvikling. Dette gjelder særlig for lokale fastboende samers utmarksbruk i kombinasjonsnæringer der jakt, fiske og høsting av naturen står sentralt. Den tradisjonelle bruken av områdene skjer i dag også i moderne former, som for eksempel med motoriserte kjøretøy. Samer opplever imidlertid at regelverket som regulerer motorferdsel som begrensende med hensyn til ferdsel og høsting av naturressursene i områder samene tradisjonelt oppholder seg. Sametinget mener samer i større grad må sikres mulighet til å utvikle sin kultur også ved å ta i bruk moderne kjøretøy (art. 23 jf. 14(1) og 15(1)).»

Tom Sottinen, AP, fremmet følgende forslag:

Forslaget støttes av Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Ronny Wilhelmsen, Tom Sottinen og Sylvi Pedersen Vatne

Forslag 3

Endring av punkt 1.5.2 Høyesterettsdommer

Stryke følgende setning i avsnitt 55:

«Sametinget mener Høyesterett legger for dagen en underliggende holdning som vi kjenner igjen fra tiden der fororskningspolitikken ble brukt som et aktivt redskap for å undertrykke samisk kultur, språk og samfunnsliv.»

Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket, fremmet følgende forslag:

Forslag 4

Forslaget erstatter rådets forslag i sin helhet.

Samer lever i Norge i dag i tett sameksistens med resten av den norske befolkning, og er avhengig av at staten tar hensyn til samisk samfunnsliv, næring og kultur gjennom lover, forvaltning og sitt tjenestetilbud. Sametinget er avhengig av gode økonomiske og juridiske rammebetingelser for å kunne ivareta de samiske interessene.

Norge er et rikt land, hvor grunnleggende velferdsgoder fungerer for store deler av befolkningen. Det er likevel flere elementer som berører den samiske befolkning, hvor det fortsatt er behov for likeverdige tjenester og muligheter for å utøve sin kultur, språk, næring og samfunnsliv. Noen av disse temaene er av en slik karakter at de bør prioriteres, før viktige samiske næringer og kultur går tapt.

- Samisk utmarksbruk og næring har lange tradisjoner i nordområdene, og naturbruken er sterkt knyttet til samisk kultur og kunnskapsgrunnlaget for kulturen. Gjennom ulikt regelverk legges det urimelige begrensninger på utmarks- og naturbruken. Dette har stor negativ effekt på samisk kultur og natur- og kulturkunnskap. Skal samekulturen overleve, er det behov for at staten tar utmarkshøsting og utmarksbruk, både som enkeltpersoners behov for høsting, og utmarksnæringsutøvernes behov for ferdsel og bruk av naturen.
- Innlandsfiske har vært en svært viktig næring og viktig del av samisk kulturutøvelse for store deler av den samiske befolkningen, og rettigheter er opparbeidet gjennom alders tids bruk. Garnrestriksjoner og motorferdselloven har gjort at hele næringen og utøvelsen er nærmest utdøende, og det må snarest settes inn tiltak for å sikre ressursen, og den næringen som innlandsfisket er.
- Bær- og urtesanking har vært en svært viktig næring og viktig del av samisk kulturutøvelse for store deler av den samiske befolkningen, og rettigheter er også her opparbeidet gjennom alders tids bruk. Motorferdselloven har gjort at hele næringen og utøvelsen er nærmest utdøende, og det må snarest settes inn tiltak for å sikre denne tradisjonelle utmarksnæringen.
- Fredning av landområder til nasjonalparker eller reservater, tar ofte ikke hensyn til samisk kultur og samiske næringer på en måte som sikrer at næring og kulturutøvelse fortsatt kan finne sted. Naturmangfoldsloven må endres til også å se på mennesker som en del av naturen, slik som naturen i uminnelige tider har blitt benyttet av samer.
- Det tradisjonelle sjølaksefisket er rettigheter som må anerkjennes gjennom alders tids bruk, er nå så strengt regulert, at det i praksis ikke er mulig å opprettholde laksefiske som del av næring. Sametinget mener at i valget mellom turistfiske og sjølaksefiske, må sjøsamenes tradisjonelle laksefiske prioriteres.
- Det er store svakheter ved reindriftsloven, både i forhold til reguleringen internt, og reindriftens forhold til annen næring. Reindriftsloven bør revideres i sin helhet, med utvalg fra flere ulike samiske næringer og samfunn involvert.
- Retten til lokalt fiske i fjordene er har pågått i uminnelige tider, og retten er fortsatt ikke lovfestet. Dette må prioriteres.
- Undersøkelser viser at andelen elever som krenkes og mobbes i samiske områder er høye sammenlignet med resten av landet. Sametinget mener regjeringen må legge føringer for mer forskning, og økt ressursbruk for å forebygge mobbing i skolen.
- Undersøkelser viser at mange samer har opplevd vold i nære relasjoner. Det er behov for mer forskning, og mer voldsforebyggende tiltak i samiske områder.
- Samer har, sammen med den kvenske minoriteten, vært utsatt for hard forfølgingspolitikk. Det er Sametingets mål at dette må kartlegges, og lovverk og forvaltningsapparat som fortsatt diskriminerer den samiske befolkningen, må opphøre.

- De samiske museene er underfinansiert i forhold til de norske. Dette gir store utfordringer i å ta vare på den samiske kulturarven.
- Flere samiske områder mangler fortsatt formidlings- og møtearenaer. Dette gjelder spesielt sørsamisk område og deler av sjøsamiske områder.
- Samisk språk er truet fra flere hold. Det krever mye ressurser å vitalisere nord-, sør-, og lulesamisk, og Sametinget mener at med dagens ressurser vil flere språk dø ut på sikt. Kombinert med mangelen på samiske lærere, lærebøker og samiske tolker i det offentlige, er dette svært alarmerende situasjon.
- Dagens tilgang til jakt og fiske på Finnmarkseiendommen strider mot lokalbefolkningens og samisk rettsoppfatning, om at andres adgang til naturressursene ikke skal forstyrre den lokale bruken. Lokale bruksrettigheter og lokale sedvaner må gis forrang.
- Mange skoler i distriktene er truet av nedleggelse, og det er ofte i disse områdene samiske barn har sterkest tilknytning til egen kultur og natur. Tradisjonell bosetting var gjerne distriktsvennlig, og for å opprettholde samisk samfunnsliv, næring og kultur, er det viktig å prioritere skoler

Komiteens tilråding:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 047/18

Forslag 5 - Arthur Tørfoss, Fremskrittspartiet

Sametingets rapportering til ILO 2018

I stedet for at norske myndigheter fortsetter å skrive rapporter til ILO som redegjør for i hvilken grad Norge overholder de forpliktelsene som ILO - konvensjon nr. 169 pålegger Norge pga. norsk ratifikasjon, må norske myndigheter sørge for å få utredet om samene fortsatt er berettiget til å bli beskyttet av innholdet i ILO - konvensjon nr. 169.

Om norske myndigheter unnlater å vedta igangsetting av en slik utredning, har vi krav på å få vite hvorfor myndighetene mener at en slik utredning ikke er påkrevet.

Saken påbegynt 26.09.18 kl. 16.05

Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 5 ble forkastet med 35 mot 1 stemme
- Forslag 4 ble forkastet med 33 mot 3 stemmer
- Forslag 3 ble forkastet med 29 mot 7 stemmer

- Forslag 1 ble vedtatt med 32 mot 4 stemmer
- Forslag 2 ble vedtatt med 32 mot 4 stemmer
- Plan og finanskomiteens tilrådning ble vedtatt med 32 mot 4 stemmer

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Nils Ante Eira, saksordfører	
2	Runar Myrnes Balto	
3	Arthur Johan Tørfoss	Runar Myrnes Balto
		Jørn Are Gaski
		Toril Bakken Kåven
	Arthur Johan Tørfoss	
4	Toril Bakken Kåven	Runar Myrnes Balto
	Toril Bakken Kåven	
5	Tom Sottinen	Beaska Niillas
6	Ronny Wilhelmsen	Anders Somby jr.
	Ronny Wilhelmsen	
7	Aili Keskitalo	Arthur Johan Tørfoss
	Aili Keskitalo	
8	Isak Mathis O. Hætta	
9	Beaska Niillas	
10	Jovna Zakarias Dunfjell	
11	Per Mathis Oskal	
12	Anders Somby jr.	Ronny Wilhelmsen
	Anders Somby jr.	
13	Nils Ante Eira	
14	Klemet Klemetsen	
15	Tor Gunnar Nystad	
16	Nils Ante Eira	

SP - vedtak:

Sametingets ILO 2018 rapport ble vedtatt i henhold til vedlegg, sammen med de endringene som ble vedtatt av plenum.

Saken avsluttet 26.09.18 kl. 17.55

Ášši/Sak 048/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 006/18	Nærings- og kulturkomiteen	Dato: 11.09.2018-13.09.2018
-----------------	----------------------------	-----------------------------

Sametingets årlige sak om fiskeripolitikk

	Arkivsaknr. 18/3975
--	-------------------------------

Behandlinger

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget konstaterer at befolkningen og fiskerne i samiske sjøområder skal benytte sin opparbeidet rett ved alderstidsbruk og sedvane, til fiske og bruken av de marine ressursene i sjøsamiske områder. Dette gjelder også sjølaksefiske. Retten i de ulike fiskeriene skal være gratis og av en slik størrelse at en kan leve av, og gjennom dette også legge til rette for nyrekruttering.

DEL I

Sametinget går inn for at områdene hvor registrerte fiskere som har båt under 11 meter og bor i

områdene som beskrives i Deltakerloven § 21, og betegnes i dagens fiskeriforvaltningen som «Det geografiske virkeområdet til Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger» med forkortelsen STN-området, heretter skal hete Samisk fiskerettighetsområde med forkortelse SFR-området, og omfatter følgende området:

Finnmark: Hele

Troms: Karlsøy, Kåfjord, Nordreisa, Kvænangen, Lyngen, Skjervøy, Storfjord, Balsfjord,

Sørreisa, Salangen, Gratangen, Lavangen, Skånland og deler av Tromsø kommune.

Nordland: Narvik, Hamarøy, Tysfjord og Evenes.

DEL II

Sametinget arbeider også for at høsting og videreforedling av marine ressursene tilfaller de områder der ressursen er, og her legger grunnlaget for produksjon av kortreist mat.

Sametingets arbeider for at all høsting av de marine ressursene tuftes på en langsiktig og bærekraftig ressursutnyttelse i nordområdene. Sametinget støtter derfor opp om de foreliggende forvaltningsreglene ved fastsetting av totalkvotene av torsk, hyse, sei og blåkveite (TAC) i nordområdene, som sikrer en langsiktig bærekraftig forvaltning av gytebestandene. En slik forvaltning vil skape stabilitet i fangstleddet, landindustrien og i markedet. Ved forvaltning av kysttorsk støtter Sametinget vedtatt oppbyggingsplanen med en kvoteavsetning på 21 000 tonn. Sametinget støtter

I forvaltningen av lodde i Barentshavet tar Sametinget utgangspunkt i at lodda har en spesiell viktig ernæringsmessig rolle (som mat) i biologiske sammenheng og oppbygging av ulike bestander i Barentshavet og på kysten, da den er en av de viktigste matkildene til en rekke andre bestander som er viktige for lønnsomhet i fiske og bosetting i sjøsamiske områder. Sametinget vil derfor i utgangspunktet ikke støtte et fiske etter lodde, men i tilfelle det blir vedtatt å åpne for loddefiske, er det et krav fra Sametingets side at hoveddelen av oppfisket kvantumet skal gå til konsum, og ikke til mel eller olje.

Sametinget opprettholde sitt krav om at det innføres en kystfiskekvote i NVG-sild, som forvaltes på lik linje med hva som i dag er tilfelle med Kystfiskekvoten i fiske etter torsk (Jf. Deltakerloven § 21).

Sametinget støtter teinefiske etter reker da det også vil gi nye fiske- og inntektsmuligheter for lokale fjord- og kystfisker.

Sametinget støtter også forslaget om kartlegging, bestandsberegning og migrasjon av gråsel (havert) på strekningen fra grensen mot Norge og t.o.m. Kola på russisk side.

Sametinget støtter forslaget om å registrere smolt/laks som bifangst i pelagisk fiske (dvs. lodde, sild og makrell) i nordområdene. Dvs. ved kysten og i Norskehavet og Barentshavet.

Retten til fiske for fiskere i sjøsamiske områder er hjemlet i Deltakerloven § 21 tredje ledd, og er tillagt registrerte fiskere som har merkeregistrerte fartøy under 11 meter, og som bor i det geografiske virkeområdet for Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling. Retten gjelder fiske i både lukket og åpen gruppe.

For å øke lønnsomheten av fiske i åpen gruppe ble det avsatt en egen kvote (Kystfiskekvoten 3 000 tonn torsk) for at fiskere i åpen gruppen skal kunne leve like godt av sin rett som fiskere i lukket gruppe.

Ved et stadig overfiske av gruppekvoten i åpen gruppe og nedgang i kvotene (som i dag) så resulterer dette bl.a. i at retten til fiske/kvotene (jf. Deltakerloven § 21) stadig blir mindre. Dette gjør at de som har rett til fiske ikke kan leve av sin rett, noe som ikke er i forståelsen av forarbeidene til Deltakerloven § 21, tredje ledd. Sametinget vil ut fra dette jobbe aktivt for å hindre at retten til fiske blir redusert, slik det nå ligger til rette for. For å oppnå denne målsettingen vil Sametinget opprettholde sitt krav om at retten til fiske som omtales i Deltakerloven § 21, tredje ledd, - og som ikke er begrenset til om en er i åpen eller lukket gruppe – er like stor for alle som bor i sjøsamiske områder. Retten skal ikke være omsettelig (dvs. gratis) og være av en slik størrelse at det er mulig å leve av.

Nærings- og kulturkomiteen - 006/18

NKK - vedtak:

Innledning

Sametingets nærings- og kulturkomite har behandlet sak 48/18 - Sametingets årlige sak om fiskeripolitikk.

Komiteens innstilling er følgende:

Merknader

Merknad fremmet av Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet John Kappfjell og Alessia Reina stiller seg bak:

Merknad 1

Samisk fiskerirettighetsområde (SFR) bør omfatte hele det området som har blitt benyttet av den samiske befolkningen til høsting i havet. Ved en eventuell utvidelse av SFR-området må også avsetningen til Kystfiskekvoten økes. Disse medlemmene mener at de rettighetene som allerede er

sikret gjennom avsetningen til Kystfiskekvoten må ligge fast (3000 tonn) eller økes i dagens område (STN-området).

Det må sikres kvoter og fisk, slik at befolkningen i samiske områder kan livnære seg av sin rett til fiske. Retten til fiske skal være gratis. For å oppnå dette må staten følge opp sin forpliktelse som er nedfelt i Deltakerloven paragraf 21 tredje ledd.

Dersom det oppstår utfordringer i å følge opp samenes rett til fiske slik Deltakerloven hjemler innenfor dagens fiskeriforvaltning, vil en fra Sametingets jobbe for å opprette en egen regulerings gruppe som får tilført/avsatt tilstrekkelig fisk slik at lovens forutsetning om å leve av fiske, blir oppfylt.

Merknad fremmet av Nordkalottfolket Tor H. Mikkola:

Merknad 2

Da Sametinget behandlet saken «Næringsutvikling i sjøsamiske samfunn i sak 055/17, var intensjonen at dette skulle være strategi for sjøsamiske næringer. Senere vedtok et flertall i plenum at denne bør følges opp med en årlig sak i plenum. Sametingsrådet fremmer derfor saken for plenum i 2018, med fokus på «rettigheter og næring innen marin virksomhet, men også andre orienteringssaker vil bli omtalt», jmf SR sak 166/18.

Nordkalottfolket påpekte under behandlingen av sak 055/17 i 2017, at dokumentet hadde store mangler, hvor totalbildet innenfor sjøsamiske næringer ikke ble behandlet, og det er mangler også tiltak for flere store saksområder. Det var derfor en klar forventning om at Sametinget rettet opp dette under rullring. Dette har ikke blitt gjort. Sametinget behandler en årlig sak som kun handler om marine næringer, uten å ta med andre viktige sjøsamiske næringer.

Saken inneholder både orienteringssaker og politiske prioriteringer, slik at næringsutvikling i sjøsamiske samfunn fortsatt ikke vises som et prioritert område av Sametingets politikk. Selve instillingen som rådet legger frem, er i tillegg full av skrivefeil og omfatter ikke mange av de viktige områdene det burde være stor fokus på innenfor marine næringer i sjøsamiske samfunn. Dette beklager Nordkalottfolket.

Innholdet i en fiskerimelding bør minst også inneholde følgende punkter:

- Sametinget bør jobbe for å innlemme flest mulig samiske områder inn i SFR-området nasjonalt, men da må det følge med tillegg til kystfiskekvoten, slik at kvotegrunnelaget for de fartøyeiere som bor i dagens STN-område, ikke får avkortning i kvotene sine.
- Hvis kystfiskekvoten til hver enkelt fartøyeier i dagens STN-område blir lavere på grunn av at flere slipper til i denne ordningen, vil den retten som beskrives i §21 ikke være oppfylt.
- Sametinget bør jobbe for å stanse all fiske av rødåte, spesielt nær kysten og på fjordene. Å fiske på arter som ligger nederst i næringskjeden, kan få store konsekvenser for mange arter som er viktig for fiskerinæringen. Vi vet for lite om konsekvensene av slikt fiske og spesielt hvis dette gjøres nær kysten og inne på fjordene.
- Sametinget bør jobbe for at fangst av havert langs kysten og inne på fjordene intensiveres, da havert er en stor predator for viktige fiskestammer inne på fjordene. Steinkobbe må forvaltes på lokalt nivå, også jakt på denne arten må intensiveres i enkelte områder. Steinkobbe er en stor predator for lokale fiskestammer og for anadrome laksefisk.
- Dagens forvaltning av sjølaksefisket gjør denne næringen ulønnsom og vil med tiden gjøre at denne næringen forsvinner helt. Sjølaksefisket er en sterk kulturbærende næring og bortfall av denne utøvelsen vil få store konsekvenser for sjøsamiske områder. Sametinget bør fortsette arbeidet med å gjeninnføre de gamle fisketidene for å få bedre lønnsomhet i dette fisket. Sametinget bør også jobbe for at det ved ressursknapphet må det sees på andre faktorer for å spare bestanden av laks, enn å begrense det tradisjonelle fisket i sjøsamiske områder.
- Oppdrett på fjordene skaper stor frustrasjon for fiskere. Områdene rundt anleggene blir tilgriset av avføring fra oppdrettsfisker, lusmidler dreper ned reker og andre skalldyr og fisken i fjordene skyr oppdrettsområdene. Dette gjør at det blir problematisk for fiskere på fjordene der det drives oppdrett skal kunne livnære seg av fiske. Nå er nesten alle fjorder langs kysten full av oppdrett og dette truer eksistensen til fjordfiskerne. Sametinget bør ha fokus på at all oppdrett langs kysten skal i fysisk lukkede merder. Da spesielt i sjøsamiske områder.

I tillegg til dette, anmoder Nordkalottfolket Sametinget om å revidere dokumentet «Næringsutvikling i sjøsamiske samfunn, for å få en helhetlig satsing på sjøsamiske næringer, og ikke kun fiskeri.

Forslag

Forslag fremmet av Nordkalottfolket Tor Mikkola. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Sandra Márjá West, Mathis Nilsen Eira, Nora Marie Bransfjell og Maren Benedicte Storslett, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/Sáb) Beaska Niillas, fra Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal, Alessia Reina og John Kappfjell, fra Senterpartiet Hans Ole Eira, fra Flyttsamelista Anders S. Buljo, fra Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren og fra Fremskrittspartiet Arthur Tørrfoss stiller seg bak:

Forslag 1

Nytt siste avsnitt.

Sametinget vil at det skal innføres en egen kvote for fangst av hval for de som bor i dagens STN-område. Hvalfangst har vært en viktig del av kulturen på kysten i mange generasjoner, men etter stor kommersiell fangst i lang tid, ble det meste av hval sterkt redusert og hvalfangst langs kysten forsvant.

Nå har bestanden av hval vært bærekraftig i lang tid uten at den tradisjonelle fangsten har blitt gjenopptatt i sjøsamiske områder.

Det er nå på tide at det gis en egen kvote for tradisjonell fangst av både småhval og fangst av vågehval.

Sametinget vil jobbe for at det igangsettes et arbeid som skal gjeninnføre hvalfangst som en kulturbærende næring i dagens STN-områder, med egen kvote. Sametinget vil også igangsette arbeidet med å se på fangstmetoder for å drive human fangst med mindre fartøy, og hvordan man kan få godkjent fangst og behandling av kjøtt og biprodukter.

Forslag fremmet av Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/Sáb) Beaska Niillas. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Sandra Márjá West, Mathis Nilsen Eira, Nora Marie Bransfjell og Maren Benedicte Storslett, fra Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal, Alessia Reina og John Kappfjell, fra Senterpartiet Hans Ole Eira, fra Flyttsamelista Anders S. Buljo, fra Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren og fra Nordkalottfolket Tor Mikkola stiller seg bak:

Forslag 2

Nye avsnitt i slutten av innstillingen:

Turistfiske skaper i perioder et stort trykk i noen områder og i noen tilfeller har det kommet i konflikt med yrkes- og lokalt fiske. Der dette er en utfordring bør turistfisket, i nært samarbeid med yrkesfiskere, kunne organiseres slik at det foregår i hensiktsmessige områder. Det bør i tillegg til de nye turistfiskereglene også innføres krav til AIS i båter i organisert turistfiske for å få bedre oversikt over dette fisket, samt bedre sikkerheten i denne flåten.

Sametinget mener at kvotene for båter under 11 meter må økes betraktelig for å sikre bosetting og levedyktige samfunn i sjøsamiske områder. Økningen må komme fra trålerne som ikke bidrar til dette. Dagens kystflåte er i stand til å fiske året rundt, leverer fisk med høy kvalitet og sikrer dermed bosetting og levedyktige samfunn.

Forslag fremmet av Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Sandra Márjá West, Mathis Nilsen Eira, Nora Marie Bransfjell og Maren Benedicte Storslett, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/Sáb) Beaska Niillas, fra Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal, Alessia Reina og John Kappfjell, fra Senterpartiet (SP) Hans Ole Eira, fra Flyttsamelista Anders S. Buljo og fra Nordkalottfolket Tor Mikkola stiller seg bak:

Forslag 3

Tillegg som ny siste setning i første avsnitt:

Sametinget ber om at regelverket i fiskeriene gjennomgås med tanke på likestilling slik at både menn

og kvinner med omsorgsoppgaver har en reell mulighet til å være yrkesfiskere med eget fartøy, både i lukket og åpen gruppe.

Forslag fremmet av Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal, Alessia Reina og John Kappfjell og fra Nordkalottfolket Tor Mikkola stiller seg bak:

Forslag 4

Nytt siste avsnitt i del II:

Sametinget støtter kravet om at forvaltningen av sjølaksefiske må komme inn under Næring og Fiskeridepartementet.

Forslag fremmet av Nordkalottfolket Tor Mikkola. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal, Alessia Reina og John Kappfjell, og fra Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren stiller seg bak:

Forslag 5

Nytt avsnitt 11 i del II:

Sametinget skal jobbe for at alle båter som deltar i norsk fiskeri, skal være pålagt å ha påmontert AIS. AIS er et sporingsystem som gjør at båtene blir sporet til enhver tid, og kontrollmyndigheter kan følge de på datasystemer.

Montert AIS i fiskebåtene vil gjøre fiskefuske nærmest umulig og dette vil mest sannsynlig frigi kvote til de som ikke fusker.

Kravet må også gjelde turistfiskere, slik at man får bedre kontroll med denne næringen.

Den ekstra premien med dette er at fiskere og turistfiskere får styrket sikkerhet, da båtene lett kan spores gjennom Internettprogrammer.

Forslag fremmet av Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet John Kappfjell, Alessia Reina og fra Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren stiller seg bak:

Forslag 6

Tillegg til første avsnitt:

Vi må legge bærekraft til grunn i forvaltningen av ressurser og områder, men da må bærekraft forstås ut fra et evighetsperspektiv. Definisjonen av bærekraft må samsvare med FN-rapporten «Vår felles fremtid- Our Common Future».

Begrepet ble lansert av Gro Harlem Brundtland som ledet arbeidet i 1987- "Bærekraftig utvikling er utvikling som imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov."

Samtidig omfatter bærekraftbegrepet særlig økonomiske, økologiske og kulturelle sider i samfunnet.

Det er viktig for Sametinget at dette blir fulgt opp i det videre arbeidet.

Forslag fremmet av Nordkalottfolket Tor Mikkola.

Forslag 7

Nytt 2. siste avsnitt under del II:

De nye kravene til fartøyinstruks gjør at de som ikke har fått godkjent båtene sine innen en satt tidsfrist, mister retten til å drive fiske. Dette gjelder også ved andre krav til sertifisering og kurs for mannskap.

Disse kravene er noe nytt som er innført, og koster for enkelte båtøiere store summer, og med dette vil man fjerne en stor del av båtene under 11 m, da de ikke har økonomi til å få båtene sertifisert. Kravet til fartøyinstruks vil gå hardt utover de sjøsamiske områdene.

Kravet til fartøyinstruks er en ny ordning på båter under 10,67 m, som ennå ikke er trått i kraft for de eldste båtene. Denne ordningen er ment å sørge for bedre sikkerhet på fiskefartøy. Nye fartøy som blir bygget, er bygget etter strenge krav til sikkerhet og vil dermed ikke trenge slik instruks. De gamle båtene har vært brukt til fiske i mange år og har naturligvis vært utprøvd og brukt jevnlig. Kravet til sikkerhetsutstyr har vært i mange år, og reaksjoner som har vært gjennomført på båter som ikke har

godkjent sikkerhetsutstyr, har vært at båten ikke har fått lov å gå fra kai før sikkerhetsutstyr er på plass.

Sametinget mener at med krav til sikkerhetsutstyr og tekniske krav til bygging av nye fartøy er tilstrekkelig for å sikre fiskernes trygghet på havet.

I §21 første ledd står det blant annet «Videre kan det stilles krav til faglige og tekniske forutsetninger, herunder fartøy og utstyr, og til eiers og mannskaps behov for å kunne drive fiske. Det kan også fastsettes et største antall fartøy som skal gis adgang til fisket.»

Noe som gjør at man mister retten til å fiske dersom man ikke oppfyller krav som blir satt til den enkelte fartøyeier.

Etter §21 i deltakerloven fjerde ledd, har fiskere i samiske områder en rett til å drive fiske. Denne retten står over det som står i første ledd ut fra ordlyden i lovverket.

«Uten hinder av bestemmelser fastsatt i medhold av første ledd har personer som er bosatt i Finnmark, kommunene Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord og de områder med sjøsamisk innslag i resten av Troms og Nordland som Kongen fastsetter, rett til å fiske torsk, hyse og sei med konvensjonelle redskaper. Retten etter første punktum gjelder bare for den som står i fiskermanntallet og eier et merkeregistret fartøy under 11 meter. Kongen kan ved forskrift fastsette at bestemmelsen i første punktum også gjelder andre fiskerier.»

Dette betyr i prinsippet at båteiere i samiske områder ikke kan miste retten til å fiske, dersom de ikke oppfyller tekniske krav til båt og fisker. Sametinget vil jobbe for at tekniske krav til båter og mannskap ikke kan føre til tap av rettigheter. Sametinget vil også jobbe for at kravet til fartøyinstruks på båter under 10,67 m skal bort, slik at det kun blir krav til bygging av fartøy og til sikkerhetsutstyr.

Forslag fremmet av Fremskrittspartiet Arthur Tørfoss:

Forslag 8

Erstatter Sametingsrådets forslag:

Sametingets årlige sak om fiskeripolitikk

Fiskeri og andre ressurser som det er mulig å høste av i havet, er nasjonale ressurser og skal forvaltes deretter.

Dette skal gjøres ut fra et kunnskapsbasert reguleringsregime som sikrer et optimalt uttak av biomasse knyttet til de enkelte bestander.

Norsk fiskerinæring er en subsidiefri næring som hevder seg meget godt i den globale konkurransen. Gjeldende regelverk, som er blitt styrket og modernisert de siste årene, sikrer en variert fiskeflåte og en industristruktur hvor det er plass til både små og store bedrifter. Et velfungerende marked der det skapes arbeidsplasser og verdier i norske kystsamfunn over hele landet, er også en viktig forutsetning for videre utvikling av fiskerinæringen.

Sametinget mener at Deltakerloven og Råfiskloven må gjennomgås og moderniseres. Salgslagenes monopol på førstehåndsomsetning av fisk og bostedskravet ved generasjonsskifte i fiskebåtrederier er blant de ting som vil måtte endres.

Sametinget ønsker å utvikle et system med omsettelige kvoter, hvor hele landet ses under ett.

Sametinget mener at man må fastsettes totalkvoter for de ulike fiskeriene slik at ressursene forvaltes med tanke på langsiktig og bærekraftig avkastning og optimal utnyttelse av fiskebestandene. Dette kan blant annet gjøres gjennom omsettelige kvoter og tilrettelegging for et tett samspill mellom bedrifter, bransjer, forskningsmiljøer og andre aktører. Tillatelser til å utnytte deler av ressursene i havet skal tildeles av staten. Disse tillatelsene skal kunne omsettes mellom aktørene i næringen. Det er også viktig å sikre ordninger som ivaretar rekruttering innenfor fiskerinæringen.

Sametinget vil be Stortinget stimulere til ytterligere brukerstyrt forskning på utnyttelse av fiskeressursene, herunder potensial for mottak og foredling av levende fisk. Dette kan sikre en bedre og mer forutsigbar råvaretilgang.

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:
Sametinget støtter forøvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 048/18

Støtte til merknad fra komiteen

Arbeiderpartiet v/ representant Ronny Willhelmsen støtter Tor Mikkola, Nordkalottfolket sin merknad 2

Merknad til Sak 48/18 Sametingets årlige sak om fiskeripolitikk

Rømt oppdrettslaks er den største trusselen mot villaks. I dag er det ingen garantier for at rømming ikke kan skje fra oppdrettsanlegg i fjordene.

Dette er ikke en akseptabel situasjon.

Problemet med lakselus i oppdrettsmerdene er i dag ute av kontroll. Hydrogenperoksid brukes i stor grad som avlusingsmiddel.

Ny forskning viser at bruken av hydrogenperoksid dreper skalldyr. Forskingen støtter dermed også fiskernes advarsler om at oppdrettsnæringa er en direkte årsak til at bestanden av ulike skalldyr har minket kraftig over flere tiår, i særlig grad gjelder dette fiske etter reker.

På bakgrunn av dette må Sametinget intensivere arbeidet med kravet om at alt oppdrett skal skje i lukkede anlegg. Slik hindrer man rømming av laks fra oppdrettsanlegg, men får kontroll over lakselus problematikken og man hindrer at oppdrettslaks blandet seg med villaks.

Sametingsrådet må arbeid aktivt overfor norske statlige myndigheter for å innføre et midlertidig forbud mot bruk av hydrogenperoksid i oppdrettsnæringa.

Dette forbudet må gjelde inntil videre forskning gir oss økt kunnskap om skadevirkningene ved bruk av kjemikalier mot lakselus.

«Føre var» prinsippet må gjelde i bruken av kjemikalier for å hindre store skader.

Videre må sterilisering av oppdrettslaks gjennomføres for å hindre at oppdrettslaks kan endre villaksens genetikk.

Sterilisering av villaks, forbud mot bruk av hydrogenperoksid og alt oppdrett i lukkede anlegg må være minimumskrav for en videre utvikling innenfor fiskeoppdrett.

Her ligger utfordringen for oss alle om vi ønsker at fiskerier skal være en sterk næring i framtida, her ligger også utfordringen for Sametingsrådet som har det daglige ansvaret for at fremtida for fiskeriene i de samiske rettighetsområdene kan sikres.

Saken påbegynt 27.09.18 kl. 09.05

Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 8 ble forkastet med 35 mot 1 stemme
- Forslag 7 ble forkastet med 32 mot 4 stemmer
- Forslag 6 ble forkastet med 28 mot 6 stemmer
- Forslag 5 ble forkastet med 25 mot 11 stemmer
- Forslag 4 ble forkastet med 23 mot 13 stemmer
- Forslag 3 ble vedtatt med 35 mot 1 stemme
- Forslag 2 ble vedtatt med 35 mot 1 stemme
- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt
- Nærings- og kulturkomiteens tilrådning ble vedtatt med 35 mot 1 stemme

Protokolltilførsler

Protokolltilførsel fra Samefolkets Parti/Sámeálbmot Bellodat i sak 48/18:

Sáb/SfP viser til at plenumsledelsen i sak 48/18, valgte å sette til side §24, nest siste avsnitt i

Sametingets forretningsorden som lyder;

I særskilte tilfeller kan Sametinget med to-tredjedels flertall godta å behandle forslag og merknader som ikke er levert innen fristen i b).

Det gis altså anledning for Sametingets plenum å avgjøre om en sak skal tas opp til behandling eller ikke. Dette har plenumsledelsen ikke adgang til. Plenum skal gis adgang til å stemme over hvorvidt en merknad etc. skal tas med i sakens dokumenter eller behandles under saksbehandlingen.

Plenumsledelsen har brutt Sametingets forretningsorden, ref. §24, nest siste avsnitt, ved å hindre plenum i å stemme over merknaden til Sáb/SfP i sak 48/18, der oppdrettsnæring og forbud mot bruk av hydrogenperoksid blant annet er kommentert.

Sáb/SfP vil måtte vurdere å bringe denne saken inn for Sametingets kontrollutvalg.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Sandra Márjá West, saksordfører	
2	Tor H. Mikkola	Ronny Wilhelmsen
		Sandra Márjá West
	Tor H. Mikkola	
3	Per Mathis Oskal	Sandra Márjá West
4	Sandra Andersen Eira	Tor H. Mikkola
		Arild Pettersen Inga
5	Arthur Johan Tørfoss	Synnøve Søndergaard
		Tor H. Mikkola
		Sandra Márjá West
	Arthur Johan Tørfoss	
6	Mathis Nilsen Eira	John Kappfjell
	Mathis Nilsen Eira	
7	Arild Pettersen Inga	Sandra Andersen Eira
8	Ann-Elise Finbog	Sandra Márjá West

		Tor H. Mikkola
		Arild Pettersen Inga
	Ann-Elise Finbog	
	Ronny Wilhelmsen, forretningsorden	
	Runar Myrnes Balto, forretningsorden	
	Runar Myrnes Balto, forretningsorden	
	Kjellrun Wilhelmsen, forretningsorden	
	Ronny Wilhelmsen, forretningsorden	
9	Silje Karine Muotka	Arild Pettersen Inga
	Silje Karine Muotka	
10	Runar Myrnes Balto	
11	Ronny Wilhelmsen	
12	Beaska Niillas	
13	Kåre Olli	
14	Anders Somby jr.	
15	Klemet Klemetsen	
16	Cecilie Hansen	
17	Tor H. Mikkola	
18	Sandra Márjá West	
19	Ann-Elise Finbog	
20	Sandra Márjá West, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget konstaterer at befolkningen og fiskerne i samiske sjøområder skal benytte sin opparbeidet rett ved alderstidsbruk og sedvane, til fiske og bruken av de marine ressursene i sjøsamiske områder. Dette gjelder også sjølaksefiske. Retten i de ulike fiskeriene skal være gratis og av en slik størrelse at en kan leve av, og gjennom dette også legge til rette for nyrekruttering. Sametinget ber om at regelverket i fiskeriene gjennomgås med tanke på likestilling slik at både menn og kvinner med omsorgsoppgaver har en reell mulighet til å være yrkesfiskere med eget fartøy, både i lukket og åpen gruppe.

DEL I

Sametinget går inn for at områdene hvor registrerte fiskere som har båt under 11 meter og bor i områdene som beskrives i Deltakerloven § 21, og betegnes i dagens fiskeriforvaltningen som «Det geografiske virkeområdet til Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger» med forkortelsen STN-området, heretter skal hete Samisk fiskerettighetsområde med forkortelse SFR-området, og omfatter følgende området:

Finnmark: Hele

Troms: Karlsøy, Kåfjord, Nordreisa, Kvænangen, Lyngen, Skjervøy, Storfjord, Balsfjord, Sørreisa, Salangen, Gratangen, Lavangen, Skånland og deler av Tromsø kommune.

Nordland: Narvik, Hamarøy, Tysfjord og Evenes.

DEL II

Sametinget arbeider også for at høsting og videreforedling av marine ressursene tilfaller de områder der ressursen er, og her legger grunnlaget for produksjon av kortreist mat.

Sametingets arbeider for at all høsting av de marine ressursene tuftes på en langsiktig og bærekraftig ressursutnyttelse i nordområdene. Sametinget støtter derfor opp om de foreliggende forvaltningsreglene ved fastsetting av totalkvotene av torsk, hyse, sei og blåkkeite (TAC) i nordområdene, som sikrer en langsiktig bærekraftig forvaltning av gytebestandene. En slik forvaltning vil skape stabilitet i fangstleddet, landindustrien og i markedet. Ved forvaltning av kysttorsk støtter Sametinget vedtatt oppbyggingsplanen med en kvoteavsetning på 21 000 tonn. Sametinget støtter

I forvaltningen av lodde i Barentshavet tar Sametinget utgangspunkt i at lodda har en spesiell viktig ernæringsmessig rolle (som mat) i biologiske sammenheng og oppbygging av ulike bestander i Barentshavet og på kysten, da den er en av de viktigste matkildene til en rekke andre bestander som er viktige for lønnsomhet i fiske og bosetting i sjøsamiske områder. Sametinget vil derfor i utgangspunktet ikke støtte et fiske etter lodde, men i tilfelle det blir vedtatt å åpne for loddefiske, er det et krav fra Sametingets side at hoveddelen av oppfisket kvantumet skal gå til konsum, og ikke til mel eller olje.

Sametinget opprettholde sitt krav om at det innføres en kystfiskekvote i NVG-sild, som forvaltes på lik linje med hva som i dag er tilfelle med Kystfiskekvoten i fiske etter torsk (Jf. Deltakerloven § 21).

Sametinget støtter teinefiske etter reker da det også vil gi nye fiske- og inntektsmuligheter for lokale fjord- og kystfisker.

Sametinget støtter også forslaget om kartlegging, bestandsberegning og migrasjon av gråsel (havert) på strekningen fra grensen mot Norge og t.o.m. Kola på russisk side.

Sametinget støtter forslaget om å registrere smolt/laks som bifangst i pelagisk fiske (dvs. lodde, sild og makrell) i nordområdene. Dvs. ved kysten og i Norskehavet og Barentshavet.

Retten til fiske for fiskere i sjøsamiske områder er hjemlet i Deltakerloven § 21 fjerde ledd, og er tillagt registrerte fiskere som har merkeregistrerte fartøy under 11 meter, og som bor i det geografiske virkeområdet for Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling. Retten gjelder fiske i både lukket og åpen gruppe.

For å øke lønnsomheten av fiske i åpen gruppe ble det avsatt en egen kvote (Kystfiskekvoten 3 000 tonn torsk) for at fiskere i åpen gruppen skal kunne leve like godt av sin rett som fiskere i lukket gruppe.

Ved et stadig overfiske av gruppekvoten i åpen gruppe og nedgang i kvotene (som i dag) så resulterer dette bl.a. i at retten til fiske/kvotene (jf. Deltakerloven § 21) stadig blir mindre. Dette gjør at de som har rett til fiske ikke kan leve av sin rett, noe som ikke er i forståelsen av forarbeidene til Deltakerloven § 21, fjerde ledd. Sametinget vil ut fra dette jobbe aktivt for å hindre at retten til fiske blir redusert, slik det nå ligger til rette for. For å oppnå denne målsettingen vil Sametinget opprettholde sitt krav om at retten til fiske som omtales i Deltakerloven § 21, fjerde ledd, - og som ikke er begrenset til om en er i åpen eller lukket gruppe – er like stor for alle som bor i sjøsamiske områder. Retten skal ikke være omsettelig (dvs. gratis) og være av en slik størrelse at det er mulig å leve av.

Turistfiske skaper i perioder et stort trykk i noen områder og i noen tilfeller har det kommet i konflikt med yrkes- og lokalt fiske. Der dette er en utfordring bør turistfisket, i nært samarbeid med

yrkesfiskere, kunne organiseres slik at det foregår i hensiktsmessige områder. Det bør i tillegg til de nye turistfiskereglene også innføres krav til AIS i båter i organisert turistfiske for å få bedre oversikt over dette fisket, samt bedre sikkerheten i denne flåten.

Sametinget mener at kvotene for båter under 11 meter må økes betraktelig for å sikre bosetting og levedyktige samfunn i sjøsamiske områder. Økningen må komme fra trålerne som ikke bidrar til dette. Dagens kystflåte er i stand til å fiske året rundt, leverer fisk med høy kvalitet og sikrer dermed bosetting og levedyktige samfunn.

Sametinget vil at det skal innføres en egen kvote for fangst av hval for de som bor i dagens STN-område. Hvalfangst har vært en viktig del av kulturen på kysten i mange generasjoner, men etter stor kommersiell fangst i lang tid, ble det meste av hval sterkt redusert og hvalfangst langs kysten forsvant.

Nå har bestanden av hval vært bærekraftig i lang tid uten at den tradisjonelle fangsten har blitt gjenopptatt i sjøsamiske områder.

Det er nå på tide at det gis en egen kvote for tradisjonell fangst av både småhval og fangst av vågehval.

Sametinget vil jobbe for at det igangsettes et arbeid som skal gjeninnføre hvalfangst som en kulturbærende næring i dagens STN-områder, med egen kvote. Sametinget vil også igangsette arbeidet med å se på fangstmetoder for å drive human fangst med mindre fartøy, og hvordan man kan få godkjent fangst og behandling av kjøtt og biprodukter.

Saken avsluttet 27.09.18 kl. 11.50

Ášši/Sak 049/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 007/18	Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	Dato: 11.09.2018-13.09.2018
-----------------	--	-----------------------------

Formidling av samisk litteratur

	Arkivsaknr. 18/2375
--	-------------------------------

Behandlinger

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget ønsker en større effekt av midlene med hensyn på produksjon og formidling av samisk litteratur. Økte ressurser til formidling vil bety at man kan jobbe mer målrettet for å øke kompetansen og interessen for samisk litteratur i de samiske områdene. I tillegg er det nødvendig å øke støtte til produksjon av samisk litteratur for å få både flere og bedre utgivelser.

Direktetilskuddet fra Sametinget til bokbussene avvikles fra 1.1.2020. I stedet opprettes det formidlingsstillinger med bred kompetanse innen samisk språk, litteratur og formidling. Dette gjennomføres ved at det i tilknytning til Sametingets bibliotek opprettes stillinger i lule- og sørsamisk område. Det vil være i samsvar med det som står i St.meld.nr. 23, 2008-2009 Bibliotek: «Sametingets bibliotek har det overordnede ansvaret for å styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket», og vil bidra til at Sametingets bibliotek blir et bibliotek for hele det samiske området.

I tillegg økes støtten til produksjon og oversetting av samisk litteratur til alle de samiske språkene, og de samiske forlagene oppfordres til å tilgjengeliggjøre flere e-bøker.

For å ivareta formidling og tilgjengelighet av samisk litteratur og for å ivareta produksjonen av litteraturen, må midlene settes av til tiltak med formål å styrke samisk litteratur.

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen - 007/18

Merknad: Språkressursroller

På vegne av NSR-NSR/SÁB, Senterpartiet, Áarjelh Saemiej Gielh

Sametingets oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomité gjør oppmerksom på at selv om det i dag ikke finnes kommuner i det skoltesamiske, lulesamiske, sørsamiske, umesamiske eller pitesamiske språkområdet der det samiske språket er i majoritet, så burde det identifiseres kommuner eller institusjoner innenfor disse språkområdene som kan ta på seg en språkressursrolle for sine respektive språk.

Merknad sak 49/18 - Formidling av samisk litteratur

Mearkkašumit • Merknader

Áššis/til sak: 49/18

Lávdegoddi/komité: Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen

Joavku/gruppe: Arbeiderpartiet

Áirasa namma/representantens navn: Jørn Are Gaski

Formidling av samisk litteratur

Sametinget har innehatt forvaltningen av de samiske bok- og kulturbusser siden 2002, og disse har vært viktige samiske kulturinstitusjoner i de samiske samfunn.

Bok- og kulturbussene spiller en viktig rolle i formidlingen av samisk litteratur, samtidig som tilgang på annet bibliotek materiale gjøres tilgjengelig for et bredt publikum. Bok- og kulturbusser er også viktige møteplasser for brukerne.

Tiltaket med bok- og kulturbussene er i de fleste tilfeller grenseoverskridende samarbeid mellom kommuner, fylker og mellom nasjonalstatene Sverige og Finland. Dette samarbeidet gir en effektiv utnyttelse av de midler som tildeles kulturinstitusjonen.

Tjenestetilbudet med bok- og kulturbussene er et helårstilbud til den samiske befolkningen fra Hedmark og nordover, og er organisert til å gi jevnlig besøksfrekvens i utkantområdene.

Arbeiderpartiet betrakter sametingsrådets forslag om nedleggelse av bokbussene som et sentraliseringstiltak, noe vi tar sterk avstand fra.

Merknad sak 49/18 - Formidling av samisk litteratur

MERKNAD FORMIDLING AV SAMISK LITTRATUR

Sametingsrådet bør opprette formidlingsstillinger med bred kompetanse innen samisk språk, litteratur og formidling. Dette gjennomføres ved at det i tilknytning til Sametingets bibliotek opprettes stillinger i lule- og sørsamisk område. Det vil være i samsvar med det som står i St.meld.nr. 23, 2008-2009 Bibliotek: «Sametingets bibliotek har det overordnede ansvaret for å styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket», og vil bidra til at Sametingets bibliotek blir et bibliotek for hele det samiske området.

I tillegg bør støtten økes til produksjon og oversetting av samisk litteratur til alle de samiske språkene, og de samiske forlagene oppfordres til å tilgjengeliggjøre flere e-bøker.

For å ivareta formidling og tilgjengelighet av samisk litteratur og for å ivareta produksjonen av litteraturen, må innsatsen økes til tiltak med formål å styrke samisk litteratur.

FORSLAG sak 49/18 - Formidling av samisk litteratur

FORSLAG FORMIDLING AV SAMISK LITTRATUR

Avsnitt 2, 3 og 4 strykes i Sametingsrådets innstilling.

Merknad sak 49/18 - Formidling av samisk litteratur

Bokbussene er en viktig samisk institusjon i mange samiske områder, særlig der samisk språk og kultur er utfordret. Bokbussene formidler og bringer ut til folket samisk litteratur. Det er like viktig som at litteratur produseres. Derfor må bokbussene bestå.

Sametinget er omtrent den eneste institusjonen som finansierer litteratur og annen skriftlig materiale på samisk. Derfor er det viktig å styrke finansieringen av dette. Det må gjøres gjennom at det overføres mer midler til dette, og at Sametinget i sine egne prioriteringer setter av tilstrekkelig med

midler til denne produksjonen.

Staten har strammet inn budsjettene og Sametinget har problemer med finansieringen av viktige språktiltak. Derfor er det problematisk at to viktige språklige tiltak settes opp mot hverandre. Sametinget må derfor bistå kommuner og fylkeskommuner med finansieringen. Kommuner og fylkeskommuner tåler ikke at det kuttes i Sametingets andel.

Som en midlertidig løsning foreslår SáB/SfP at inntil tilstrekkelige midler kan skaffes til veie for bedre finansiering av så vel bokproduksjon som opprettholdelse av bokbusstilbudet, kan kommuner og fylkeskommuner som i dag mottar tilskudd til språktiltak, bruke deler av dette tilskuddet til også å finansiere bokbuss tilbudet.

Bokbusstilbudet må utvikles videre og bli en sterkere kulturaktør enn det er i dag.

FORSLAG sak 49/18 - Formidling av samisk litteratur

Forslag

Formidling av samisk litteratur

Andre avsnitt, ny fjerde setning:

Etablert kontorstruktur for Sametinget skal ikke være styrende for fysisk plassering av disse stillingene.

Slik at nytt andre avsnitt blir slik:

Direktetilskuddet fra Sametinget til bokbussene avvikles fra 1.1.2020. I stedet opprettes det formidlingsstillinger med bred kompetanse innen samisk språk, litteratur og formidling. Dette gjennomføres ved at det i tilknytning til Sametingets bibliotek opprettes stillinger i lule- og sørsamisk område. Etablert kontorstruktur for Sametinget skal ikke være styrende for fysisk plassering av disse stillingene. Dette vil være i samsvar med det som står i St.meld.nr. 23, 2008-2009 Bibliotek: «Sametingets bibliotek har det overordnede ansvaret for å styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket», og vil bidra til at Sametingets bibliotek blir et bibliotek for hele det samiske området.

tredje avsnitt:

"... e-bøker, lydbøker og annen digital litteratur" legges til.

Tredje avsnitt blir da:

I tillegg økes støtten til produksjon og oversetting av samisk litteratur til alle de samiske språkene, og de samiske forlagene oppfordres til å tilgjengeliggjøre flere e-bøker, lydbøker og annen digital litteratur.

Forslag til innstilling

Sametingets oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomité har behandlet sak 49/18 Formidling av samisk litteratur.

FORSLAG sak 49/18 - Formidling av samisk

Første avsnitt siste setning endres til:

I tillegg er det nødvendig å øke støtte til produksjon av samisk litteratur for å få både flere utgivelser.

OOUK - vedtak:

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Sametingets oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomité har behandlet sak 007/18 Formidling av samisk litteratur.

Merknader

Merknad fremmet av Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (AP) Marit Kirsten Anti Gaup, fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog, og fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen stiller seg bak:

Merknad 1

Formidling av samisk litteratur

Sametinget har innehatt forvaltningen av de samiske bok- og kulturbusser siden 2002, og disse har vært viktige samiske kulturinstitusjoner i de samiske samfunn.

Bok- og kulturbussene spiller en viktig rolle i formidlingen av samisk litteratur, samtidig som tilgang på annet bibliotek materiale gjøres tilgjengelig for et bredt publikum. Bok- og kulturbusser er også viktige møteplasser for brukerne.

Tiltaket med bok- og kulturbussene er i de fleste tilfeller grenseoverskridende samarbeid mellom kommuner, fylker og mellom nasjonalstatene Sverige og Finland. Dette samarbeidet gir en effektiv utnyttelse av de midler som tildeles kulturinstitusjonen.

Tjenestetilbudet med bok- og kulturbussene er et helårstilbud til den samiske befolkningen fra Hedmark og nordover, og er organisert til å gi jevnlig besøksfrekvens i utkantområdene.

Disse medlemmene betrakter sametingsrådets forslag om nedleggelse av bokbussene som et sentraliseringstiltak, noe disse medlemmene tar sterk avstand fra.

Merknad fremmet av Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (AP) Marit Kirsten Anti Gaup, fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog, og fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen stiller seg bak:

Merknad 2

Sametingsrådet bør opprette formidlingsstillinger med bred kompetanse innen samisk språk, litteratur og formidling. Dette gjennomføres ved at det i tilknytning til Sametingets bibliotek opprettes stillinger i lule- og sørsamisk område. Det vil være i samsvar med det som står i St.meld.nr. 23, 2008-2009 Bibliotek: «Sametingets bibliotek har det overordnede ansvaret for å styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket», og vil bidra til at Sametingets bibliotek blir et bibliotek for hele det samiske området.

I tillegg bør støtten økes til produksjon og oversetting av samisk litteratur til alle de samiske språkene, og de samiske forlagene oppfordres til å tilgjengeliggjøre flere e-bøker.

For å ivareta formidling og tilgjengelighet av samisk litteratur og for å ivareta produksjonen av litteraturen, må innsatsen økes til tiltak med formål å styrke samisk litteratur.

Merknad fremmet av Samefolkets parti Ann-Elise Finbog. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski og Marit Kirsten Anti Gaup, og fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen stiller seg bak:

Merknad 3

Bokbussene er en viktig samisk institusjon i mange samiske områder, særlig der samisk språk og kultur er utfordret. Bokbussene formidler og bringer ut til folket samisk litteratur. Det er like viktig som at litteratur produseres. Derfor må bokbussene bestå.

Sametinget er omtrent den eneste institusjonen som finansierer litteratur og annen skriftlig materiale på samisk. Derfor er det viktig å styrke finansieringen av dette. Det må gjøres gjennom at det overføres mer midler til dette, og at Sametinget i sine egne prioriteringer setter av tilstrekkelig med midler til denne produksjonen.

Staten har strammet inn budsjettene og Sametinget har problemer med finansieringen av viktige språktiltak. Derfor er det problematisk at to viktige språklige tiltak settes opp mot hverandre. Sametinget må derfor bistå kommuner og fylkeskommuner med finansieringen. Kommuner og fylkeskommuner tåler ikke at det kuttes i Sametingets andel.

Som en midlertidig løsning foreslår disse medlemmene at inntil tilstrekkelige midler kan skaffes til veie for bedre finansiering av så vel bokproduksjon som opprettholdelse av bokbusstilbudet, kan kommuner og fylkeskommuner som i dag mottar tilskudd til språktiltak, bruke deler av dette tilskuddet til også å finansiere bokbuss tilbudet.

Bokbusstilbudet må utvikles videre og bli en sterkere kulturaktør enn det er i dag.

Forslag

Forslag fremmet av Norske Samers Riksforbund (NSR) Niko Valkeapää. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Ann Karin Kvernmo, Pjera Heaika Muotka, Vendla Katrin Nielsen, Nils Mikkelsen Utsi og Gunn Anita Jacobsen, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SåB) Márjá-Liissá Partapuoli, fra Senterpartiet (SP) Elisabeth Erke, fra Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski og Marit Kirsten Anti Gaup, fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog, og fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen stiller seg bak:

Forslag 1

Første avsnitt siste setning endres til:

I tillegg er det nødvendig å øke støtte til produksjon av samisk litteratur for å få flere utgivelser.

Forslag fremmet av Norske Samers Riksforbund (NSR) Niko Valkeapää. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Ann Karin Kvernmo, Pjera Heaika Muotka, Vendla Katrin Nielsen, Nils Mikkelsen Utsi og Gunn Anita Jacobsen, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SåB) Márjá-Liissá Partapuoli, og fra Senterpartiet (SP) Elisabeth Erke stiller seg bak:

Forslag 2

Andre avsnitt, ny fjerde setning:

Etablert kontorstruktur for Sametinget skal ikke være styrende for fysisk plassering av disse stillingene.

Slik at nytt andre avsnitt blir slik:

Direktetilskuddet fra Sametinget til bokbussene avvikles fra 1.1.2020. I stedet opprettes det

formidlingsstillinger med bred kompetanse innen samisk språk, litteratur og formidling. Dette gjennomføres ved at det i tilknytning til Sametingets bibliotek opprettes stillinger i lule- og sørsamisk område. Etablert kontorstruktur for Sametinget skal ikke være styrende for fysisk plassering av disse stillingene. Dette vil være i samsvar med det som står i St.meld.nr. 23, 2008-2009 Bibliotek: «Sametingets bibliotek har det overordnede ansvaret for å styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket», og vil bidra til at Sametingets bibliotek blir et bibliotek for hele det samiske området.

Tredje avsnitt:

"... e-bøker, lydbøker og annen digital litteratur." legges til.

Tredje avsnitt blir da:

I tillegg økes støtten til produksjon og oversetting av samisk litteratur til alle de samiske språkene, og de samiske forlagene oppfordres til å tilgjengeliggjøre flere e-bøker, lydbøker og annen digital litteratur.

Forslag fremmet av Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (AP) Marit Kirsten Anti Gaup, fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog, og fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen stiller seg bak:

Forslag 3

Ny siste setning, første avsnitt:

Sametingsrådet gjennomfører en evaluering av ordningen med bokbussene før endelig beslutning tas.

Avsnitt 2, 3 og 4 strykes i sametingsrådets innstilling.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter forøvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 049/18

Støtte til merknad fra komiteen

Høyre v/representant Nils Ante Oskal Eira støtter merknad 1

Merknad 4 - NSR, v/representant Márjá-Liissá Partapuoli, Flyttsamelista v/representant Anders Somy jr.

Sametinget viser til at bokbusseiere har vist vilje, blant annet gjennom høringsinnspill, til å videreføre tilbudet med en annen finansieringsmodell. Sametinget ber Sametingsrådet gjennomføre en dialog med bokbusseierne for å avklare muligheten for regionale eller lokale avtaler om videreføring. Sametinget setter som forutsetning at Sametinget ikke kan ta ansvar for fremtidige investeringer i bussparken, og Sametingets eventuelle driftstilskudd kan ikke overstige kr 500.000 pr buss.

Forslag 4 - Representant Arthur Tørfoss, Fremskrittspartiet

Formidling av samisk litteratur

Direktetilskuddet fra Sametinget til bokbussene avvikles fra 1.1.2020. I stedet styrkes skolebibliotekene

Bibliotek er viktig kilde til kunnskap. I et kunnskapsamfunn som vårt er tilgang på informasjon av avgjørende betydning. I dagens samfunn hvor Internett er i ferd med å bli den dominerende kunnskapsbase, er det viktig at bibliotekene har evne til å omstille seg. Sametinget er opptatt av at bibliotek tjenester skal være gratis. Alle skal ha anledning til å benytte bibliotekets tjenester. Skolebibliotekene er en viktig kunnskapsarena, derfor mener Sametinget at gode skolebibliotek er en viktig faktor for å oppnå elevenes læringsmål. Sametinget mener at bibliotekenes kjernevirksomhet må styrkes, men at aktiviteter med rene underholdningstilbud som konkurrerer med privat næringsliv, med fordel kan reduseres

Forslag 5 - Representant Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet

Sametinget utsetter saken og ber Sametingsrådet etablere dialog med kommuner, fylker og stat for å avklare muligheten for lokale eller regionale avtaler om finansiering av kultur- og bokbuss.

Sametinget forutsetter at Sametingsrådet gjør vurderinger av dialogen med berørte kommuner, fylker og stat og kommer tilbake til Sametingets plenum med sak hvor framtiden til de samiske kultur- og bokbussene avgjøres

Forslag 6 - Representant Ann-Elise Finbog, Samefolkets parti

Forslag om utsettelse av saken

Produksjon og formidling av samisk litteratur er viktig for bevaring og utvikling av samisk kultur og språk. I alle år har finansieringen av dette vært en utfordring for det samiske samfunn. De siste 6 årene har dette vært særdeles vanskelig som følge av reduserte bevilgninger fra staten til Sametinget. Kulturbudsjettet til Sametinget har derfor ikke gitt rom for økt produksjon av samisk litteratur.

I dag ligger godkjente manus klar for produksjon og utgivelse hos samiske forlag, men mangel på finansiering hindrer utgivelse. Dette er uakseptabelt, ikke minst på bakgrunn av behovet for nyutgivelse av samiskspråklige bøker.

På denne bakgrunn er Sametinget presset til å foreta en prioritering av kulturmidler, der konsekvensene kan være nedleggelse av de samiske bokbussene. Dette kan ikke aksepteres, ikke minst med bakgrunn i den viktige funksjon bokbussene har som kulturformidlere og redskap i det samiske grenseoverskridende samarbeidet.

Samefolkets Parti/Sámeálbmot Bellodat mener Sametingsrådet må gå i dialog med eierne av de samiske bokbussene der finansiering og bruk av bokbusstilbudet drøftes. Her må også mulighetene for bruk av de språkmidler Sametinget overfører til kommunene vurderes brukt til finansieringen av bokbuss tilbudet, ref. vår merknad i behandlingen av denne sak i Oppvekst, omsorg og utdanningskomiteen.

SfP/Sáb ber også om at Sametinget venter med å avgjøre hvordan kulturmidlene skal fordeles til statsbudsjettet for 2019 er avklart.

På denne bakgrunn foreslår SfP/Sáb at sak 49/18, «Formidling av samisk litteratur» utsetter til Sametingets budsjettmøte seinere i år.

Forslag 7 - Representant Kjellrun Wilhelmsen, Nordkalottfolket

Formidling av samisk litteratur

Sametinget ønsker større fokus på effekten av produksjon og formidling av samisk litteratur. Samisk

litteratur omfatter både samiskspråklig litteratur og litteratur skrevet i en samisk kontekst, uavhengig av språklig tilhørighet. Sametinget utarbeider en egen strategi for hvordan man best mulig kan få økt produksjon av samisk litteratur.

Støtten til nyproduksjon av samisk litteratur bør økes, og det må fra forlagene legges vekt på å digitalisere flere bøker slik at disse blir tilgjengelig for flere.

Bokbussene er viktig i distriktene, samtidig er det et forbedringspotensial i drift av dagens bussvirksomhet. Det kan også søkes andre finansieringsmodeller. Spesielt for distriktene, og for bygdeskoler, vil det være viktig å ha likeverdige tilbud med elever ved større skoler. Ulike regioner melder om stort engasjement for bokbussene, og anser bokbussene som viktigste formidlingsaktør i samiske distrikter. Bokbussene er et viktig tiltak for praktisering av samisk språk for samiskspråklige, og også for å vekke interessen for samisk språk og kultur blant norsktalende.

I alle samiske områder har man samme utfordringer i forhold til avfolking og nedlegging av bygdeskoler, og gjennom en velutviklet ambulerende bok- og kulturbuss, vil man kunne bidra til å opprettholde gode tilbud som bidrar til økt bolyst. Sametinget understreker nødvendigheten av å videreføre og videreutvikle formidlingsvirksomheten som foregår ved de samiske bussene.

Direktetilskuddet fra Sametinget til bokbussene videreføres, men som del av videre utvikling går Sametinget i dialog med alle parter som er involvert i bokbussene, med mål å videreutvikle disse til et verktøy for å styrke og beholde bygdeskolene. Gjennom økt digitalisering vil bokbussene kunne gi enda mer tilpassede tjenester i de områder de opererer. Ved å utvide bokbussene til både bok- og kulturbusser over hele landet, vil man styrke den samiske kulturen blant både unge og eldre i distriktene, spesielt i sårbare områder som i sør-, lulesamisk og markasamiske områder.

Saken påbegynt 27.09.18 kl. 11.50

Habilitetsvurdering

Følgende representanter har bedt om habilitetsvurdering i sak 049/18:

- Representant Kåre Olli, partipolitisk uavhengig
- Representant Lars Filip Paulsen, Høyre
- Representant Thomas Åhrèn, NSR

Plenumsledelsens innstilling:

- Representant Kåre Olli, partipolitisk uavhengig - Inhabil
- Representant Lars Filip Paulsen, Høyre - Inhabil
- Representant Thomas Åhrèn, NSR - Habil

Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Representantene det angår deltok ikke i behandlingen av habilitetsspørsmålet.

Følgende varamedlem tok sete i plenum:

- Ingen vara for representant Kåre Olli
- For representant Lars Filip Paulsen møtte vararepresentant Nils Ante Oskal Eira

Votering

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Utsettelses forslag 5 og 6 ble votert etter at forslagene ble lagt frem:

Av 39 representanter var 37 tilstede

- Forslag 5 ble forkastet med 24 mot 13 stemmer
- Forslag 6 ble forkastet med 24 mot 13 stemmer

Av 39 representanter var 36 tilstede

- Forslag 4 ble forkastet med 35 mot 1 stemme
- Forslag 7 ble forkastet med 23 mot 13 stemmer
- Forslag 3 ble forkastet med 24 mot 12 stemmer
- Forslag 2 ble vedtatt med 23 mot 13 stemmer
- Forslag 1 ble vedtatt med 31 mot 5 stemmer
- Oppvekst- omsorgs- og utdanningskomiteens tilrådning ble vedtatt med 23 mot 13 stemmer

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Márjá-Liissá Partapuoli, saksordfører	
2	Ronny Wilhelmsen	Piera Heaika Muotka
	Ronny Wilhelmsen	
3	Ann-Elise Finbog	Piera Heaika Muotka
		Sandra Márjá West
		Runar Myrnes Balto
	Ann-Elise Finbog	
4	Henrik Olsen	Ann-Elise Finbog
		Kjellrun Wilhelmsen
		Ronny Wilhelmsen
	Henrik Olsen	
5	Runar Myrnes Balto	Nils Ante Oskal Eira
		Arild Pettersen Inga
		Ronny Wilhelmsen
	Runar Myrnes Balto	
6	Kjellrun Wilhelmsen	
7	Jovna Zakarias Dunfjell	
8	Arthur Johan Tørfoss	
9	Thomas Åhrén	
10	Nils Ante Oskal Eira	
11	Piera Heaika Muotka	
12	Anders Somby jr.	
13	Kjellrun Wilhelmsen	
14	Elisabeth Erke	
15	Isak Mathis O. Hætta	
16	Nils Ante Oskal Eira	
17	John Kappfjell	
18	Silje Karine Muotka	
19	Ronny Wilhelmsen	
20	Mikkel Eskil Mikkelsen	
21	Synnøve Søndergaard	
22	Márjá-Liissá Partapuoli, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget ønsker en større effekt av midlene med hensyn på produksjon og formidling av

samisk litteratur. Økte ressurser til formidling vil bety at man kan jobbe mer målrettet for å øke kompetansen og interessen for samisk litteratur i de samiske områdene. I tillegg er det nødvendig å øke støtte til produksjon av samisk litteratur for å få flere utgivelser.

Direktetilskuddet fra Sametinget til bokbussene avvikles fra 1.1.2020. I stedet opprettes det formidlingsstillinger med bred kompetanse innen samisk språk, litteratur og formidling. Dette gjennomføres ved at det i tilknytning til Sametingets bibliotek opprettes stillinger i lule- og sørsamisk område. Etablert kontorstruktur for Sametinget skal ikke være styrende for fysisk plassering av disse stillingene.

Det vil være i samsvar med det som står i St.meld.nr. 23, 2008-2009 Bibliotek: «Sametingets bibliotek har det overordnede ansvaret for å styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket», og vil bidra til at Sametingets bibliotek blir et bibliotek for hele det samiske området.

I tillegg økes støtten til produksjon og oversetting av samisk litteratur til alle de samiske språkene, og de samiske forlagene oppfordres til å tilgjengeliggjøre flere e-bøker, lydbøker og annen digital litteratur.

For å ivareta formidling og tilgjengelighet av samisk litteratur og for å ivareta produksjonen av litteraturen, må midlene settes av til tiltak med formål å styrke samisk litteratur.

Saken avsluttet 27.09.18 kl. 16.30

Ášši/Sak 050/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 009/18	Plan og finanskomiteen	Dato: 11.09.2018-15.09.2018
-----------------	------------------------	-----------------------------

Orientering om de bykommunale samarbeidsavtalene

	Arkivsaknr. 18/792
--	------------------------------

Behandlinger

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget ser nytteverdien av at Sametinget gjennom dialog og samarbeid med bykommuner bidrar med å legge til rette for samiske helse- og oppveksttilbud, samisk nærings- og samfunnsliv, og å sikre samisk språk og kulturutvikling.

Sametinget har som mål og arbeide for å inngå samarbeidsavtaler med nye bykommuner. Sametinget skal aktivt jobbe for å få på plass samarbeidsavtaler med andre relevante bykommuner.

Sametinget ser viktigheten av at prioritering og utvikling av samiske saker ikke overlates til enkeltmenneskers engasjement, men blir institusjonalisert. Byavtalene bidrar til dette.

Sametinget ser at avsettingen av lokale og regionale tilskuddsordninger med henvisning til byavtalene motiverer til samarbeid og til etablering av nye avtaler.

Sametinget vil prioritere folkemøter i tilknytning til samarbeidet med bykommunene, og på den måten sikre lokal forankring og kunnskap om aktuelle utfordringer. Sametinget vil fortsatt prioritere arbeidsformen med å møte folket i deres områder.

Forøvrig tar Sametinget rådets orientering om samarbeidsavtalene med byene til etterretning.

Plan og finanskomiteen - 009/18

Merknad - til sak 050/18

Forslagsstiller: NSR og SP

Sametinget mener at det er mange positive sider ved å ha samarbeidsavtaler med bykommuner, dette bidrar til at utfordringer i forhold til samepolitiske saker ikke overlates til enkeltmenneskers engasjement, men får en institusjonell ramme. I tillegg til at avtalene bidrar til at samer i de aktuelle byene får et bedre tjenestetilbud, så har de også stor symbolsk betydning for samene i byene det gjelder, fordi det er en direkte anerkjennelse av deres tilstedeværelse.

Sametingets plan –og finanskomitee påpeker at samarbeidsavtalen mellom Sametinget og bykommunene ikke må ses på som et alternativ til innlemmelse i samiske språkforvaltingsområdet, men som et virkemiddel der det overordnede målet er at kommune etter hvert innlemmes i samisk språkforvaltningsområde.

De eventuelle forpliktelsene for samiske språklige- og kulturbaserte tjenester som kommer til uttrykk i de ulike samarbeidsavtalene, må synliggjøres i den kommunale planleggingen. Samtidig må det utvikles metoder for rapportering på måloppnåelse, i forbindelse med fornyelse av gjeldene avtaler.

Dette kan eksempelvis gjøres gjennom at kommunene rapporterer gjennom sine egne årsmeldinger.

Sametingets plenum mener at det er flere kommuner der det er naturlig å inngå samarbeidsavtaler for Sametinget. Flere av byene i samiske områder vil som en følge av oppfølgingen av NOU Hjertespråket bli klassifisert som bykommuner som har spesielle ansvar for den samiske befolkningen. Sametinget mener bykommuner i samiske områder allerede nå kan gjøre sitt for å gi den samiske befolkningen de samiskspråklige tilbudene som de har rett på, eksempelvis ved å opprette samiske barnehager, sørge for gode samiske utdanningstilbud, bidra til likeverdige helsetilbud, bidra til opprettelsen av samiske møteplasser, opprette språksenter og skilte på samisk.

Sak 09/18.

Sametinget tar sak 009/18: orientering om de bykommunale samarbeidsavtale, til orientering.

PFK - vedtak:

Innledning:

Sametingets plan og finanskomite har behandlet sak 50/18 - Orientering om de bykommunale samarbeidsavtalene.

Merknader:

Merknad 1

Karen Anette Anti, NSR, fremmet følgende merknad:

Komiteens medlemmer fra NSR Runar Myrnes Balto, Aili Guttorm, Tor Gunnar Nystad, Karen Anette Anti, Thomas Åhren og Klemet Erland Hætta, Senterpartiets Cecilie Hansen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Ronny Wilhelmsen, Tom Sottinen, Sylvi Pedersen Vatne og Høyres Nils Ante Oskal Eira stiller seg bak merknaden.

Komiteen mener at det er mange positive sider ved å ha samarbeidsavtaler med bykommuner, dette bidrar til at utfordringer i forhold til samepolitiske saker ikke overlates til enkeltmenneskers engasjement, men får en institusjonell ramme. I tillegg til at avtalene bidrar til at samer i de aktuelle byene får et bedre tjenestetilbud, så har de også stor symbolsk betydning for samene i byene det gjelder, fordi det er en direkte anerkjennelse av deres tilstedeværelse.

Komiteen påpeker at samarbeidsavtalen mellom Sametinget og bykommunene ikke må ses på som et alternativ til innlemmelse i samiske språkforvaltingsområdet, men som et virkemiddel der det

overordnede målet er at kommune etter hvert innlemmes i samisk språkforvaltningsområde.

De eventuelle forpliktelsene for samiske språklige- og kulturbaserte tjenester som kommer til uttrykk i de ulike samarbeidsavtalene, må synliggjøres i den kommunale planleggingen. Samtidig må det utvikles metoder for rapportering på måloppnåelse, i forbindelse med fornyelse av gjeldene avtaler. Dette kan eksempelvis gjøres gjennom at kommunene rapporterer gjennom sine egne årsmeldinger.

Komiteen mener at det er flere kommuner der det er naturlig å inngå samarbeidsavtaler for Sametinget. Flere av byene i samiske områder vil som en følge av oppfølgingen av NOU Hjertespråket bli klassifisert som bykommuner som har spesielle ansvar for den samiske befolkningen. Komiteen mener bykommuner i samiske områder allerede nå kan gjøre sitt for å gi den samiske befolkningen de samiskspråklige tilbudene som de har rett på, eksempelvis ved å opprette samiske barnehager, sørge for gode samiske utdanningstilbud, bidra til likeverdige helsetilbud, bidra til opprettelsen av samiske møteplasser, opprette språksenter og skilte på samisk.

Forslag

Forslag 1

Toril Bakken Kåven. Nordkalottfolket, fremmet følgende forslag:

Sametinget tar saken om den bykommunale samarbeidsavtalen til orientering.

Komiteens tilråding:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 050/18

Merknad 2 - Senterpartiet, v/ representant Cecilie Hansen, NSR/NSR-SáB, Flyttsamelista

Orientering om de bykommunale samarbeidsavtalene

Sametingets plenum er svært glad for at flere fylker og byer ønsker å inngå samarbeidsavtaler med Sametinget.

Sametinget ønsker å videreutvikle disse avtalene med å oppmuntre samarbeidspartnerne med å inngå fast praksis i å ha samisk skilting ved alle nye offentlige bygg.

Saken påbegynt 27.09.18 kl. 17.00

Votering

Av 39 representanter var 34 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 29 mot 5 stemmer
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Ronny Wilhelmsen, saksordfører	
2	Silje Karine Muotka	Ann-Elise Finbog
		Ronny Wilhelmsen
	Silje Karine Muotka	
3	Kjetil Romsdal	
4	Karen Anette Anti	
5	Jørn Are Gaski	
6	Cecilie Hansen	
7	Runar Myrnes Balto	
8	Tor Gunnar Nystad	Ann-Elise Finbog
		Jørn Are Gaski
		John Kappfjell
	Tor Gunnar Nystad	
9	Nora Marie Bransfjell	
10	Niko Valkeapää	
11	Klemet Klemetsen	Tor Gunnar Nystad
		Márjá-Liissá Partapuoli
12	Maren Benedicte Storslett	
13	Lars Filip Paulsen	
14	Ronny Wilhelmsen, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget ser nytteverdien av at Sametinget gjennom dialog og samarbeid med bykommuner bidrar med å legge til rette for samiske helse- og oppveksttilbud, samisk nærings- og samfunnsliv, og å sikre samisk språk og kulturutvikling.

Sametinget har som mål og arbeide for å inngå samarbeidsavtaler med nye bykommuner. Sametinget skal aktivt jobbe for å få på plass samarbeidsavtaler med andre relevante bykommuner.

Sametinget ser viktigheten av at prioritering og utvikling av samiske saker ikke overlates til enkeltmenneskers engasjement, men blir institusjonalisert. Byavtalene bidrar til dette.

Sametinget ser at avsettingen av lokale og regionale tilskuddsordninger med henvisning til byavtalene motiverer til samarbeid og til etablering av nye avtaler.

Sametinget vil prioritere folkemøter i tilknytning til samarbeidet med bykommunene, og på den måten sikre lokal forankring og kunnskap om aktuelle utfordringer. Sametinget vil fortsatt prioritere arbeidsformen med å møte folket i deres områder.

Forøvrig tar Sametinget rådets orientering om samarbeidsavtalene med byene til etterretning.

Saken avsluttet 27.09.18 kl. 18.00

Ášši/Sak 051/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 010/18	Plan og finanskomiteen	Dato: 11.09.2018-15.09.2018
-----------------	------------------------	-----------------------------

Orientering om de regionale samarbeidsavtalene

	Arkivsaknr. 18/3063
--	-------------------------------

Behandlinger

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget ser samarbeidsavtalene som viktige redskap for utvikling av samisk samfunnsliv, kultur, tradisjoner og næringer. Sametinget mener at utvikling av samarbeidsavtalene er en viktig prioritet framover, og må sees i sammenheng med tydeligere ansvarsfordeling mellom Sametinget og fylkene med hensyn til finansiering av ulike formål.

Sametinget godkjenner den fremforhandlede og underskrevne samarbeidsavtalen mellom

Finmark fylkeskommune og Sametinget.

Sametinget godkjenner den fremforhandlede samarbeidsavtalen mellom Nordland fylkeskommune og Sametinget. Sametingspresidenten gis fullmakt til å undertegne avtalen.

Plan og finanskomiteen - 010/18

Sak 10/18: orientering om de regionale samarbeidsavtalene

Sametinget tar sak 09/18: orientering om de regionale samarbeidsavtalene til orientering.

PFK - vedtak:

Innledning:

Sametingets plan og finanskomite har behandlet sak 051/18 - Orientering om de regionale samarbeidsavtalene.

Merknader:

Merknad 1

Komiteens medlem fra NSR, Thomas Åhren, fremmet følgende merknad:

Komiteens medlemmer fra NSR Runar Myrnes Balto, Aili Guttorm, Tor Gunnar Nystad, Karen Anette Anti, Thomas Åhren og Klemet Erland Hætta og Senterpartiets Cecilie Hansen stiller seg bak merknaden.

Oppfølging av regionale samarbeidsavtaler

Komiteen mener det er viktig å legge forholdene til rette for et varig fast samarbeid mellom fylkeskommunene og Sametinget for å ivareta samiske interesser i felleskap. For å oppnå felles målsetninger vil både god planlegging og oppfølging være sentrale momenter.

Bruken av regionale samarbeidsavtaler med den enkelte fylkeskommune, vil innebære at fylkesgrenser vil skjære gjennom samiske områder. Eksempel på slike områder er det sørsamiske området i grenselandet Nordland - Trøndelag og det markasamiske området i grenselandet Nordland - Troms. Det vil derfor være viktig at det rettes spesiell oppmerksomhet mot disse områdene både i planlegging og oppfølging av de regionale samarbeidsavtalene mellom fylkeskommuner og Sametinget.

Fylkeskommunene finansierer ofte prosjekter der lokale aktører merker stedsnavn, for eksempel gjennom merking og skilting av turstier. Slike prosjekter er gjerne drevet frem av lokale organisasjoner og foreninger som arbeider frivillig. Ofte er ikke slike aktører klar over at det er samiske stedsnavn på rutene de merker, eller de tenker ikke over dette. Sametinget mener fylkeskommunene gjennom samarbeidsavtalene bør forpliktes til å gjøre prosjekteierne klar over disse forholdene, og at de setter krav til bruk av samiske stedsnavn ved finansiering av slike typer prosjekter.

Merknad 2

Komiteens medlem fra Arbeiderpartiet, Ronny Wilhelmsen, fremmet følgende merknad:

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Ronny Wilhelmsen, Tom Sottinen, Sylvi Pedersen Vatne og Høyres Nils Ante Oskal Eira stiller seg bak merknaden.

Orientering om de regionale samarbeidsavtalene

Samarbeidsavtalene med fylkeskommunene har høy status i Sametinget. Hvert område og fylke har sin egen særegenhet og sine utfordringer som avviker i forhold til andre. Derfor er det viktig at disse avtalene behandles særskilt i plenum, slik at Sametingsrepresentantene kan komme med sine betraktninger rundt avtalene,- innholdet i dem, samt gi sin tilslutning til avtalen.

Forslag

Forslag 1

Toril Bakken Kåven. Nordkalottfolket, fremmet følgende forslag:

Forslaget støttes av komiteens medlemmer fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Ronny Wilhelmsen, Tom Sottinen, Sylvi Pedersen Vatne og Høyres Nils Ante Oskal Eira.

Sametinget tar saken om den regionale samarbeidsavtalen til orientering.

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:
Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 051/18

Støtte til merknad fra komiteen

Nordkalottfolket v/representant Kjetil Romsdal støtter merknad 2 fra komiteen.
Flyttsamelisten v/representant Anders Somby jr. støtter merknad 1 fra komiteen.

Merknad 3 - Senterpartiet v/ representant Cecilie Hansen og representant Anders Somby jr., Flyttsamelista

Merknad til sak 51/18 regionale samarbeidsavtaler, fra Senterpartiet v/ Cecilie Hansen:

Sametingets plenum er svært glad for at flere fylker og byer ønsker å inngå samarbeidsavtaler med Sametinget.

Sametinget ønsker å videreutvikle disse avtalene med å oppmuntre samarbeidspartnerne med å inngå fast praksis i å ha samisk skilting ved alle nye offentlige bygg.

Saken påbegynt 27.09.18 kl.18.00

Votering

Av 39 representanter var 35 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 23 mot 12 stemmer
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Cecilie Hansen, saksordfører	
2	Lars Filip Paulsen	
3	Ronny Wilhelmsen	Piera Heaika Muotka
	Ronny Wilhelmsen	
4	Kjetil Romsdal	
5	Silje Karine Muotka	Synnøve Søndergaard
	Silje Karine Muotka	
6	Thomas Åhrén	
7	Cecilie Hansen	
8	Anders Somby jr.	
9	Tor Gunnar Nystad	
10	Cecilie Hansen, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget ser samarbeidsavtalene som viktige redskap for utvikling av samisk samfunnsliv, kultur, tradisjoner og næringer. Sametinget mener at utvikling av samarbeidsavtalene er en viktig prioritet framover, og må sees i sammenheng med tydeligere ansvarsfordeling mellom Sametinget og fylkene med hensyn til finansiering av ulike formål.

Sametinget godkjenner den fremforhandlede og underskrevne samarbeidsavtalen mellom

Finmark fylkeskommune og Sametinget.

Sametinget godkjenner den fremforhandlede samarbeidsavtalen mellom Nordland fylkeskommune og Sametinget. Sametingspresidenten gis fullmakt til å undertegne avtalen.

Saken avsluttet 27.09.18 kl. 18.30

Ášši/Sak 037/18	Sametingets plenum	Dato: 12.06.2018-15.06.2018
Ášši/Sak 005/18	Nærings- og kulturkomiteen	Dato: 29.05.2018-31.05.2018
Ášši/Sak 007/18	Nærings- og kulturkomiteen	Dato: 11.09.2018-13.09.2018
Ášši/Sak 052/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018

Finmarkseiendommen – Samstyring

	Arkivsaknr. 18/1026
--	-------------------------------

Behandlinger

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Finmarkseiendommen/Finnmárkkuopmodat (FeFo) er en svært viktig samisk institusjon for sikring av naturressursene som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette er også offentlig samiske samfunnsinteresser som må forvaltes på en best mulig måte og i tråd med Sametingets syn. Sametingets parlamentariske styreform bør gjenspeiles i valg av Sametingets styremedlemmer og varamedlemmer i FeFo.

For at forvaltningen av de samiske samfunnsinteressene i FeFo og den politiske og faglige oppfølgingen fra Sametinget overfor FeFo skal skje på en forutsigbar måte finner Sametinget at en er tjent med at det etableres noen rammer for en samstyring. Sametinget fastsetter følgende rettesnor for samstyringen med Sametingets valgte medlemmer til FeFo-styret, med FeFo og med fylkeskommunen om FeFo:

1. Sametingets valgte medlemmer og personlige varamedlemmer til FeFo sitt styre representerer der Sametinget og en skal søke å sikre at de samlet har kompetanse, erfaring og kapasitet på følgende områder:
 - a. Samisk språk og kulturkunnskap
 - b. Samfunnskunnskap og politisk arbeid
 - c. Virksomhetsstyring
 - d. Juridisk kompetanse
2. Sametingets første forholdsvalgte styremedlem til FeFo er Sametingets kandidat til ledervervet i FeFo.
3. Sametingsrådet skal i begynnelsen av hver valgperiode innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer og varamedlemmer i FeFo, medlem og varamedlem i Kontrollkomiteen til FeFo og Sametingets gruppeledere til seminar om FeFos rolle, oppgaver og ansvar.
4. Sametingets plenum skal i begynnelsen av hver valgperiode bli forelagt sak fra Sametingsrådet med forslag til prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven.
5. Sametingsrådet skal i en av årets fire beretninger til plenum legge ved årsmeldingen fra FeFo og Kontrollkomiteen for FeFo. Sametingsrådet skal her gi en kortfattet oppsummert orientering av FeFos virksomhet i lys av Sametingets

vedtatte styringsdokument for FeFo.

6. Sametingsrådet skal innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer til FeFo og de parlamentariske lederne for listene/partiene som har et medlem i Fefo-styret til dialogmøte. Møtene skal være en arena for gjensidig informasjon, og kunnskapsdeling. Dialogmøtene kan også være en arena for å drøfte overordnede prinsipielle problemstillinger for oppfølging av Sametingets vedtak. Prinsipielle problemstillinger kan drøftes tilknyttet konkrete saker. Dersom det oppstår forhold som tilsier behov for å avvike at førstevalgt styremedlem er lederkandidat til FeFo-styret (jf. punkt 2) skal dette varsles og tas opp til drøfting i et styringsdialogmøte.
7. Det årlige dialogmøtet med fylkeskommunen og FeFo styrkes og videreutvikles for å sikre at arbeidet for å oppnå formålet med finnmarksloven skjer på en konsentrert og samhandlende måte.
8. Når det fra Sametinget, FeFo eller fylkeskommunen tas initiativ til å avholde møte på politisk-/styrenivå og/eller administrativt nivå for å drøfte konkrete og krevende saksforhold forutsetter Sametinget at dette reelt imøtekommes av alle parter.
9. Sametingsrådet skal legge til rette for informasjon og dialog med fylkeskommunen om utarbeiding av Sametinget sak om prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven samt eventuelle andre saker med behov for samordning, og forventer at fylkeskommunen legger til rette for det samme ved egen utarbeidelse av tilsvarende politiske dokumenter eller saker.

Sametinget ber regjeringen sammen med Sametinget og fylkeskommunen vurdere behovet for å justere finnmarkslovens bestemmelser om oppnevning av styremedlemmer og varamedlemmer til FeFo.

Sametinget ber Sametingsrådet evaluere og vurdere revisjon av retningslinjene for endret bruk av utmark etter finnmarksloven.

Nærings- og kulturkomiteen - 005/18

NKK - vedtak:

Medlem Jovna Vars Smuk, Norske samers riksforbund/Samefolkets parti, fremmet forslag i saken.

Merknad/forslag fra medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Sandra A. Eira og Vidar Andersen, medlemmene fra Arbeiderpartiet (AP), Arild Pettersen Inga, Per Mathis Oskal og John Kappfjell, medlemmet fra Senterpartiet (SP), Hans Ole Eira, medlemmet fra Árja, Inger Eline Eriksen Fjellgren, medlemmet fra Nordkalottfolket, Tor H. Mikkola, medlemmet fra Fremskrittspartiet (FrP), Arthur Tørfoss, og medlemmet fra Flyttsamelista Anders Somby jr. støttet forslaget.

Forslag 1

Utsettelseav avgivelse av innstilling

I saken 37/18 Finnmarkseiendommen- samstyring fremmer komiteleder en skriftlig søknad til plenumsledelsen umiddelbart om utsettelse av komiteinnstilling i henhold til kjørereglene for arbeidet i fagkomiteene av 01.06.2017 punkt 1, bokstav j).

Søknaden utformes som følger:Nærings- og kulturkomiteen ber om utsettelse av fristen for å avgi innstilling i sak 37/18 Finnmarkseiendommen – samstyring til neste plenum.

Nærings- og kulturkomiteen ser at dette er en viktig sak hvor Sametingets endelige vedtak skal bidra til å styrke samspillet mellom Sametinget, fylket og styret i FeFo. I den sammenheng er det etter komiteens vurdering mulig å oppnå dette formålet hvis det innvilges mer tid til politisk saksbehandling frem mot neste plenum.

Videre har komiteen ett ønske om å innhente flere opplysninger i saken, blant annet interne faglige og juridiske vurderinger hos Sametinget av hvordan de forslag som er lagt frem vil kunne påvirke styremedlemmenes arbeid i Finnmarkseiendommens styre.

Sametingets plenum - 037/18

saken ble utsatt

SP - vedtak:

Behandling av saken utsatt

Nærings- og kulturkomiteen - 007/18

Forslag Arbeiderpartiet

Finnmarkseiendommen/Finnmárkkuopmodat (FeFo) er en svært viktig samisk institusjon for sikring av naturressursene som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette er også offentlig samiske samfunnsinteresser som må forvaltes på en best mulig måte til beste for innbyggerne i fylket og i tråd med Sametingets syn. Sametinget har parlamentarisk styreform og Finnmark Fylkeskommune har formannskapsmodellen, dette framkommer ved valg av FeFo's styremedlemmer.

For at forvaltningen av de samiske samfunnsinteressene i FeFo og den politiske og faglige oppfølgingen fra Sametinget overfor FeFo skal skje på en forutsigbar måte finner Sametinget at en er tjent med at det etableres noen rammer for en samstyring. Sametinget fastsetter følgende rettesnor for samstyringen med Sametingets valgte medlemmer til FeFo-styret, med FeFo og med fylkeskommunen om FeFo:

1. Sametingets valgte medlemmer og personlige varamedlemmer til FeFo styret representerer Sametinget og gruppene skal søke å sikre at de samlet har bred kompetanse og erfaring.
 2. Sametingsrådet kan i begynnelsen av hver valgperiode innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer og varamedlemmer i FeFo, medlem og varamedlem i Kontrollkomiteen til FeFo og Sametingets gruppeledere til dialog gjennom seminar om FeFos rolle, oppgaver og ansvar.
 3. Sametingets plenum skal i begynnelsen av hver valgperiode bli forelagt sak fra Sametingsrådet med forslag til prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven (Styringsdokument).
 4. Sametingsrådet skal i en av årets fire beretninger til plenum, eller som egen sak legge fram årsmeldingen fra FeFo og Kontrollkomiteen for FeFo. Sametingsrådet skal her gi en kortfattet oppsummert orientering av FeFos virksomhet i lys av Sametingets vedtatte styringsdokument for FeFo.
 5. Sametingsrådet kan innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer til FeFo og de parlamentariske lederne for listene/partiene som har et medlem i FeFo-styret til dialogmøte. Møtene skal være en arena for gjensidig informasjon, og kunnskapsdeling. Dialogmøtene kan også være en arena for å drøfte overordnede og prinsipielle problemstillinger for oppfølging av Finnmarksloven og Sametingets vedtak.
 6. Det årlige dialogmøtet med fylkeskommunen og FeFo styrkes og videreutvikles for å sikre at arbeidet for å oppnå formålet med finnmarksloven skjer på en konstruktiv måte.
 7. Sametingsrådet skal legge til rette for god informasjon og dialog med fylkeskommunen. Dette gjelder Sametingets sak om prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven samt eventuelle andre saker med behov for samordning.
- Sametinget ber Sametingsrådet evaluere og vurdere revisjon av retningslinjene for endret bruk av utmark etter finnmarksloven.

Finnmarkseiendommen- samstyring

ENDRINGSFORSLAG

STRYKES:

Punkt 6, første setning, "Sametingsrådet skal innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer til FeFo og de parlamentariske lederne for listene/partiene som har et medlem i FeFo-styret til dialogmøte."

Nytt forslag første setning punkt 6:

"Sametingsrådet skal innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer, varamedlemmer og andre ved behov til dialogmøte."

NKK - vedtak:

Innledning

Sametingets nærings- og kulturkomité har behandlet sak 52/18 Finnmarkseiendommen/
Finnmárkkuopmodat – Samstyring. Komiteens innstilling er følgende:

Forslag

*Forslag fremmet av Arbeiderpartiet ved Alessia Reina. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet(AP)
John Kappfjell og Per Mathis Oskal stiller seg bak:*

Forslag 1

Første avsnitt, endringer i 2. og 3. setning:

Dette er også offentlig samiske samfunnsinteresser som må forvaltes på en best mulig måte til beste for innbyggerne i fylket og i tråd med Sametingets syn. Sametinget har parlamentarisk styreform og Finnmark Fylkeskommune har formannskapsmodellen, dette framkommer ved valg av FeFo's styremedlemmer.

Erstatter punkt 1:

1. Sametingets valgte medlemmer og personlige varamedlemmer til FeFo styret representerer Sametinget og gruppene skal søke å sikre at de samlet har bred kompetanse, og erfaring.

Endring i punkt 2:

Hele punkt 2 fjernes.

Erstatter punkt 3:

2. Sametingsrådet kan i begynnelsen av hver valgperiode innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer og varamedlemmer i FeFo, medlem og varamedlem i Kontrollkomiteen til FeFo og Sametingets gruppeledere til dialog gjennom seminar om FeFos rolle, oppgaver og ansvar.

Erstatter punkt 4:

3. Sametingets plenum skal i begynnelsen av hver valgperiode bli forelagt sak fra Sametingsrådet med forslag til prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven. (Styringsdokument).

Erstatter punkt 5:

4. Sametingsrådet skal i en av årets fire beretninger til plenum, eller som egen sak legge fram årsmeldingen fra FeFo og Kontrollkomiteen for FeFo. Sametingsrådet skal her gi en kortfattet oppsummert orientering av FeFos virksomhet i lys av Sametingets vedtatte styringsdokument for FeFo.

Erstatter punkt 6:

5. Sametingsrådet kan innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer til FeFo og de parlamentariske lederne for listene/partiene som har et medlem i Fefo-styret til dialogmøte. Møtene skal være en arena for gjensidig informasjon, og kunnskapsdeling. Dialogmøtene kan også være en arena for å drøfte overordnede og prinsipielle problemstillinger for oppfølging av Finnmarksloven og Sametingets vedtak.

Erstatter punkt 7:

6. Det årlige dialogmøtet med fylkeskommunen og FeFo styrkes og videreutvikles for å sikre at arbeidet for å oppnå formålet med finnmarksloven skjer på konstruktiv måte.

Endring i punkt 8:

Hele punkt 8 fjernes.

Erstatter punkt 9:

7. Sametingsrådet skal legge til rette for god informasjon og dialog med fylkeskommunen. Dette gjelder Sametingets sak om prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven samt eventuelle andre saker med behov for samordning.

Sametinget ber Sametingsrådet evaluere og vurdere revisjon av retningslinjene for endret bruk av utmark etter finnmarksloven.

Forslag fremmet av Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Sandra Márjá West, Celine Boyne Lamo, Nora Marie Bransfjell, Maren Benedicte Storslett, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti(NSR/SáB) Beaska Niillas, fra Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal, Alessia Reina, John Kappfjell, fra Senterpartiet Hans Ole Eira, fra Flyttsamelista Anders S. Buljo stiller seg bak:

Forslag 2

Tillegg i punkt 1 bokstav a):

a) Samisk språk og kulturkunnskap, herunder kunnskap om historisk tradisjonell samisk bruk av utmarka i Finnmark

Tillegg i punkt 1 bokstav d):

d) Juridisk kompetanse om samiske rettigheter som urfolk

Tillegg som ny 2. setning i punkt 3:

Det skal vurderes om fylkeskommunens oppnevnte styremedlemmer og varamedlemmer i FeFo skal inviteres og om seminaret skal søkes avholdt i samråd med Fylkeskommunen.

Punkt 4. erstattes med følgende:

4. Sametingets plenum skal i begynnelsen av hver valgperiode etter forslag til innstilling fra Sametingsrådet vedta en sak med prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven (styringsdokument).

Tillegg som ny siste setning i punkt punkt 5.:

Dette skal deretter tilsendes FeFo.

Punkt 8. erstattes med følgende:

8. Når det fra Sametinget, FeFo eller fylkeskommunen tas initiativ til å avholde møte på politisk-/styrenivå og/eller administrativt nivå for å drøfte konkrete og krevende saksforhold forutsettes det at dette reelt imøtekommes av alle parter.

Forslag fremmet av Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet(AP) Per Mathis Oskal, Alessia Reina, John Kappfjell stiller seg bak:

Forslag 3

Tillegg som ny 2. setning i punkt 2:

Første punktum kan fravikes for å oppfylle kriteriene i punkt 1 og for å sikre størst mulig støtte i Sametingets plenum.

Punkt 6. Første setning erstattes med følgende:

Sametingsrådet skal innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer til FeFo og de parlamentariske lederne for listene/partiene i Sametinget til dialogmøte.

De to siste avsnittene etter punkt 9 strykes.

Forslag fremmet av Senterpartiet(SP) Hans Ole Eira. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund Sandra Márjá West, Celine Boyne Lamo, Nora Marie Bransfjell, Maren Benedicte Storslett, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti(NSR/SáB) Beaska Niillas, fra Arbeiderpartiet (AP) Per Mathis Oskal, Alessia Reina, John Kappfjell, fra Flyttsamelista Anders S. Buljo og fra Árja Inger Eline Eriksen Fjellgren stiller seg bak:

Forslag 4

Punkt 6, første setning strykes:

Sametingsrådet skal innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer til FeFo og de parlamentariske lederne for listene/partiene som har et medlem i FeFo-styret til dialogmøte.

Punkt 6 første setning erstattes med:

Sametingsrådet skal innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer, varamedlemmer til FeFo-styret, og andre, ved behov, til dialogmøte.

Forslag fremmet av Fremskrittspartiet (FrP) Arthur Tørrfoss.

Forslag 5

Erstatter sametingsrådets forslag til innstilling:

Finnmarkseiendommen - samstyring

Finnmark og Troms blir slått sammen til ett fylke. Det betyr at hvis dagens forvaltning videreføres, vil man ha to ulike forvaltningsorgan: FEFO i Finnmark og Statsskog i Troms. Sametinget mener det er svært uheldig. Vi trenger én helhetlig arealforvaltning.

Sametinget mener derfor at Finnmarksloven må oppheves og FEFO nedlegges.

Sametinget ber Stortinget arbeide for at eiendomsretten til grunn i Finnmark overføres kommunene, og at fjelloven gjøres gjeldende.

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter forøvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 052/18

Forslag 6 - Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket

Intensjonen bak Finnmarkseiendommen (FEFO) var å gi Finnmark tilbake til finnmarkingene, oppfylle statens internasjonale forpliktelser, og at Finnmarks folk selv skulle få styre over eiendommen.

Underveis i arbeidet, og da loven ble vedtatt, var alle parter klar på at dette var en lov som ingen var helt fornøyd med, men det var så langt Stortinget og Sametinget og alle partier kunne bli enige. Ut fra dette, og i samarbeidets ånd, må man søke å få til de beste løsninger for Finnmarks befolkning ut fra lovens formål.

Å utarbeide samstyringsdokument kun basert på 3 representanter, vil danne et inntrykk av at man ikke ønsker tillit, samarbeid og dialog, men heller skape fronter som ikke den samiske befolkningen i Finnmark er tjent med. Om man ønsker et godt fungerende styre i Fefo, vil man oppnå dette med å gå i dialog og samarbeid med Finnmark Fylkeskommune, slik at man har en omforent forståelse av oppgaver, mål og hvordan styrearbeidet bør gjennomføres. Dette kan danne grunnlaget for varige positive strukturer og arbeid mot et felles mål; å forvalte Finnmarkseiendommen til beste for alle

boende i fylket.

Samtidig skal man ha forståelse og respekt for at det i enkelte saker kan være motstridende interesser, men disse kan like gjerne gå på tvers av Finnmark Fylke og Sametingets representanter, som mellom representanter valgt fra de to institusjonene.

Finnmark Fylkeskommune inviteres til samarbeid om en samstyringsmodell for FEFO, hvor Sametinget og Finnmark Fylkeskommune enes om retingslinjer som er til beste for Finnmarks befolkning.

Saken påbegynt 28.09.18 kl. 10.35

Habilitetsvurdering

Følgende representanter har bedt om habilitetsvurdering i sak 052/18:

- Representant Mathis Nilsen Eira, NSR
- Representant Tor H. Mikkola, Nordkalottfolket

Plenumsledelsens innstilling:

- Representant Mathis Nilsen Eira, NSR - Inhabil
- Representant Tor H. Mikkola, Nordkalottfolket - Habil

Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Representantene det angår deltok ikke i behandlingen av habilitetsspørsmålet.

Følgende varamedlem tok sete i plenum:

- For representant Mathis Nilsen Eira møtte vararepresentant Celine Boyne Lamo

Votering

Av 39 representanter var 32 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 5 ble forkastet med 31 stemmer mot 1 stemme
- Forslag 3 ble forkastet med 30 stemmer mot 2 stemmer
- Forslag 6 ble forkastet med 24 stemmer mot 8 stemmer
- Forslag 1 ble forkastet med 26 stemmer mot 6 stemmer
- Forslag 2 ble vedtatt med 22 stemmer mot 10 stemmer
- Forslag 4 ble vedtatt med 22 stemmer mot 10 stemmer
- Næring- og kulturkomiteens tilrådning ble vedtatt 24 stemmer mot 8 stemmer

Protokolltilførsler

Protokolltilførsel fra Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet:

Ved en feil har det blitt registrert i protokollen fra møtet i Nærings- og kulturkomiteen at Arbeiderpartiet gir støtte til forslag 2, 3 og 4, noe som er feil. Arbeiderpartiet har kun støttet sitt eget forslag.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tom Sottinen, plenumsleder	
	Kjellrun Wilhelmsen, til forretningsorden	
	Piera Heaika Muotka, til forretningsorden	

	Ronny Wilhelmsen, til forretningsorden	
	Tom Sottinen, til forretningsorden	
	Runar Myrnes Balto, til forretningsorden	
	Kjellrun Wilhelmsen, til forretningsorden	
2	Hans Ole Eira, saksordfører	
3	Arthur Johan Tørfoss	Sandra Márjá West
	Arthur Johan Tørfoss	
4	Ronny Wilhelmsen	Sandra Márjá West
		Hans Ole Eira
		Anders Somby jr.
	Ronny Wilhelmsen	
5	Silje Karine Muotka	Ronny Wilhelmsen
	Silje Karine Muotka	
6	Beaska Niillas	Ronny Wilhelmsen
	Beaska Niillas	
7	Kjetil Romsdal	Sandra Márjá West
		Runar Myrnes Balto
		Ronny Wilhelmsen
	Kjetil Romsdal	
8	Sandra Márjá West	
9	Klemet Klemetsen	
10	Runar Myrnes Balto	Ronny Wilhelmsen
	Runar Myrnes Balto	
11	Anders Somby jr.	
12	Isak Mathis O. Hætta	Anders Somby jr.
		Sandra Márjá West
	Isak Mathis O. Hætta	
14	Sandra Andersen Eira	Synnøve Søndergaard
	Sandra Andersen Eira	
15	Per Mathis Oskal	Kjetil Romsdal
		Sandra Márjá West
	Per Mathis Oskal	
16	Silje Karine Muotka	
17	Ronny Wilhelmsen	Beaska Niillas
	Ronny Wilhelmsen	
18	Silje Karine Muotka	
19	Hans Ole Eira	

SP - vedtak:

Finnmarkseiendommen/Finnmárkkuopmodat (FeFo) er en svært viktig samisk institusjon for sikring av naturressursene som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette er også offentlig samiske samfunnsinteresser som må forvaltes på en best mulig måte og i tråd med Sametingets syn. Sametingets parlamentariske styreform bør gjenspeiles i valg av Sametingets styremedlemmer og varamedlemmer i FeFo.

For at forvaltningen av de samiske samfunnsinteressene i FeFo og den politiske og faglige oppfølgingen fra Sametinget overfor FeFo skal skje på en forutsigbar måte finner Sametinget at en er tjent med at det etableres noen rammer for en samstyring. Sametinget fastsetter følgende rettesnor for samstyringen med Sametingets valgte medlemmer til FeFo-styret, med FeFo og med

fylkeskommunen om FeFo:

1. Sametingets valgte medlemmer og personlige varamedlemmer til FeFo sitt styre representerer der Sametinget og en skal søke å sikre at de samlet har kompetanse, erfaring og kapasitet på følgende områder:
 - a. Samisk språk og kulturkunnskap, herunder kunnskap om historisk tradisjonell samisk bruk av utmarka i Finnmark
 - b. Samfunnskunnskap og politisk arbeid
 - c. Virksomhetsstyring
 - d. Juridisk kompetanse om samiske rettigheter som urfolk
2. Sametingets første forholdsvalgte styremedlem til FeFo er Sametingets kandidat til ledervervet i FeFo.
3. Sametingsrådet skal i begynnelsen av hver valgperiode innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer og varamedlemmer i FeFo, medlem og varamedlem i Kontrollkomiteen til FeFo og Sametingets gruppeledere til seminar om FeFos rolle, oppgaver og ansvar. Det skal vurderes om fylkeskommunens oppnevnte styremedlemmer og varamedlemmer i FeFo skal inviteres og om seminaret skal søkes avholdt i samråd med Fylkeskommunen.
4. Sametingets plenum skal i begynnelsen av hver valgperiode etter forslag til innstilling fra Sametingsrådet vedta en sak med prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven (styringsdokument).
5. Sametingsrådet skal i en av årets fire beretninger til plenum legge ved årsmeldingen fra FeFo og Kontrollkomiteen for FeFo. Sametingsrådet skal her gi en kortfattet oppsummert orientering av FeFos virksomhet i lys av Sametingets vedtatte styringsdokument for FeFo. Dette skal deretter tilsendes FeFo.
6. Sametingsrådet skal innkalle Sametingets oppnevnte styremedlemmer, varamedlemmer til FeFo-styret, og andre, ved behov, til dialogmøte. Møtene skal være en arena for gjensidig informasjon, og kunnskapsdeling. Dialogmøtene kan også være en arena for å drøfte overordnede prinsipielle problemstillinger for oppfølging av Sametingets vedtak. Prinsipielle problemstillinger kan drøftes tilknyttet konkrete saker. Dersom det oppstår forhold som tilsier behov for å avvike at førstevalgt styremedlem er lederkandidat til FeFo-styret (jf. punkt 2) skal dette varsles og tas opp til drøfting i et styringsdialogmøte.
7. Det årlige dialogmøtet med fylkeskommunen og FeFo styrkes og videreutvikles for å sikre at arbeidet for å oppnå formålet med finnmarksloven skjer på en konsentrert og samhandlende måte.
8. Når det fra Sametinget, FeFo eller fylkeskommunen tas initiativ til å avholde møte på politisk-/styrenivå og/eller administrativt nivå for å drøfte konkrete og krevende saksforhold forutsettes det at dette reelt imøtekommes av alle parter.
9. Sametingsrådet skal legge til rette for informasjon og dialog med fylkeskommunen om utarbeiding av Sametinget sak om prioriteringer og oppfatninger for å oppnå formålet med finnmarksloven samt eventuelle andre saker med behov for samordning, og forventer at fylkeskommunen legger til rette for det samme ved egen utarbeidelse av tilsvarende politiske dokumenter eller saker.

Sametinget ber regjeringen sammen med Sametinget og fylkeskommunen vurdere behovet for å justere finnmarkslovens bestemmelser om oppnevning av styremedlemmer og varamedlemmer til FeFo.

Sametinget ber Sametingsrådet evaluere og vurdere revisjon av retningslinjene for endret bruk av utmark etter finnmarksloven.

Saken avsluttet 28.09.18 kl. 12.25

Ášši/Sak 053/18	Sametingets plenum	Dato: 25.09.2018-28.09.2018
-----------------	--------------------	-----------------------------

Ášši/Sak 008/18	Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	Dato: 11.09.2018-13.09.2018
-----------------	--	-----------------------------

Samisk språkområde

	Arkivsaknr. 18/889
--	------------------------------

Behandlinger

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Generelt om samelovens språkregler og ny språkområdeordning

Sametingets utgangspunkt er at samelovens språkregler styrkes. Samene har rett til å bruke og utvikle sitt språk, og Sametingets mål er at dette gjenspeiles i samelovens språkregler og i den nye språkområdeordningen.

Samelovens språkregler og Sametingets tilskuddsordning er viktige virkemidler i arbeidet med å nå Sametingets språkpolitiske mål på kommunalt nivå. Sametinget forventer at regjeringen følger opp

NOU 2016:18 Hjertespråket med en lovproposisjon som også har en meldingsdel.

Det er behov for at det gjennomføres tilsyn av samelovens språkregler og at det etableres et ombudsorgan. Sametinget forventer at regjeringen følger opp dette.

Sametinget forventer at også annen relevant lovgivning, som for eksempel barnehageloven og opplæringsloven, styrkes tilsvarende for å kunne ivareta de rettigheter samene har.

Sametinget vil fremheve at kommuner i dagens forvaltningsområde for samisk språk gir tilbakemeldinger om at tospråklighetstilskuddet ikke dekker utgiftene med tospråklig forvaltning. Flere forpliktelser vil sannsynligvis gi større utgifter til kommunene. Det må gjøres reelle analyser som viser kommunenes kostnader i forbindelse med tospråklig forvaltning. Sametinget forventer at rammene for Sametinget øker slik at Sametinget kan imøtekomme reelle behov fra kommunene. Lulesamisk, sørsamisk, skoltlesamisk, umesamisk og pitesamisk er i en særdeles sårbar stilling i Norge. Sametinget mener det er viktig at behovene til disse språkene ivaretas særskilt i en ny språkområdeordning.

Sametinget mener at det er nødvendig at det samiske folks rett til språklig og kulturelt tilrettelagte tjenestetilbud påpekes med tyngde for kommuner. Sametinget støtter opp om NOU 2016:18s forslag om å lovfeste samiske pasienters individuelle rett til språklige og kulturelt tilpassede tjenester, uavhengig av hvor pasientene befinner seg. Sametinget mener at kommuner med en samisk befolkning må forpliktes til å integrere og synliggjøre samiske pasienters rett og behov for tilrettelagte tjenester i kommunale helse- og omsorgsplaner, og i utførelsen av tjenestene. Dette må også gjelde bykommuner.

Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette for den enkelte kommune vil være en tilpasning gjennom å utvikle ulike kommunekategorier. Det mest hensiktsmessige vil være at dette gjøres gjennom Sametingets budsjett, og at det vurderes med en overordnet forankring i lovgivningen.

Sametinget legger til grunn at denne saken blir gjenstand for videre konsultasjoner mellom Sametinget og regjeringen.

Differensierte kommunekategorier

Språksituasjonen i kommunene i dagens forvaltningsområde for samiske språk er ulik. For å imøtekomme dette legges det opp til en ordning som best mulig er tilpasset de ulike kommunene der Sametinget tar utgangspunkt i følgende kommunekategorier:

Samiske språkressurskommuner

Sametinget viser til at i disse kommunene er samisk språk i en klar majoritetsstilling. Hovedfokus i disse kommunene er bevaring og utvikling av språket. I disse kommunene skal samisk språk være hovedspråket.

Sametinget understreker i denne sammenheng at det er viktig at samisk får mulighet til å være naturlig del av kommunens møter, som arbeidsspråk og som skriftspråk. Sametinget mener at det skal tilbys kurs til alle ansatte og det må forventes at alle ansatte i kommunen lærer seg samisk innen rimelig tid.

Sametinget viser videre til at all offentlig informasjon skal være på samisk. Kommunen skal kunne svare både muntlig og skriftlig på samisk og norsk.

Samiske språkutviklingskommuner

Sametinget viser til at disse kommunene har mye erfaring i språkarbeid og de vet hvilke tiltak som fungerer og hvilke som ikke fungerer. Kommunen har samiske språkmiljøer og de har jobbet med språkutvikling i lengere tid. I språkutviklingskommunene er en stor andel av kommunens innbyggere samiskspråklige, men de er ikke i klar majoritet. Hovedfokus i disse kommunene er på bevaring og

utvikling av språket.

Sametinget trekker videre frem at i språkutviklingskommunene skal samisk og norsk være likestilte i kommuneadministrasjonen. All offentlig informasjon skal være på samisk. Informasjon som berører den enkeltes rettssikkerhet og pasientsikkerhet skal være på samisk. Kommunen skal kunne svar både muntlig og skriftlig på samisk.

Det forventes at en stor del av kommunes ansatte kan samisk. Ansatte i kommunen har rett til permisjon med lønn for å lære seg samisk.

Samiske språkvitaliseringskommuner

I språkvitaliseringskommune står ikke samisk språk like sterkt. Sametinget vil at språkvitaliseringskommunene har et spesielt fokus på å få i gang samiskspråklige barnehagetilbud, samiske opplæringstilbud og voksenopplæring slik at det blir flere språkbrukere og språkarenaer. Denne kommunekategorien har spesiell fokus på vitalisering av samisk språk.

Kommunen kan velge om samisk skal være likestilt med norsk på enkelte områder, eller i hele kommuneadministrasjonen. Det forventes at kommunen velger ett, eller et par, områder der samisk språk skal være likestilt med norsk. Kommunen skal kunne svar både muntlig og skriftlig på samisk. Ansatte i kommunen har rett til permisjon med lønn for å lære seg samisk. Informasjon som berører deler eller hele den samiske befolkningen skal være på samisk. Informasjon som berører den enkeltes rettsikkerhet og pasientsikkerhet skal være på samisk.

Samiske bykommuner

Mange samer flytter til byene. Sametinget mener at byene skal ha et spesielt ansvar for de samiskspråklige innbyggerne, og det foreslås at enkelte bykommuner bør innlemmes i det samiske språkområdet. Sametinget mener at bykommunene skal ha et spesielt ansvar for å tilrettelegge samiskspråklige og kulturelle tilbud for barn og eldre i byene. Disse kommunene skal ha spesiell fokus på å vitalisere samiske språk. For å kunne bli innlemmet i samisk språkområde, må kommunen ha bystatus.

Bykommunene kan velge at samisk språk skal være likestilt med norsk på noen områder, eller i hele kommuneadministrasjonen. Det forventes at kommunen velger ett, eller et par, områder der samisk er likestilt med norsk.

Potensielle samiske språkkommuner

Samene har både kollektive og individuelle språkkrettheter; det betyr at også kommunene utenfor samisk språkområde har forpliktelser knyttet til samiske språk.

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen - 008/18

Merknad: Språkressursroller

På vegne av NSR-NSR/Sáb, Senterpartiet, Áarjelh Saemiej Gielh

Sametingets oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomité gjør oppmerksom på at selv om det i dag ikke finnes kommuner i det skoltesamiske, lulesamiske, sørsamiske, umesamiske eller pitesamiske språkområdet der det samiske språket er i majoritet, så burde det identifiseres kommuner eller

institusjoner innenfor disse språkområdene som kan ta på seg en språkressursrolle for sine respektive språk.

Forslag: NSR-NSR/SáB, Senterpartiet, Áarjelh Saemiej Gielh

Generelt om samelovens språkregler og ny språkområdeordning

5. avsnitt, andre og tredje setning endres til:

I en ny språkområdeordning vil flere forpliktelser sannsynligvis gi større utgifter til kommunene. Det må gjøres utredninger og reelle analyser som viser kommunenes kostnader i forbindelse med tospråklig forvaltning.

7. avsnitt, første setning:

"Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette for den enkelte kommune vil være en tilpasning gjennom å utvikle ulike kommunekategorier."

erstattes med:

Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette slik at språkområdeordningen gjenspeiler den faktiske situasjonen i den enkelte kommune vil være gjennom å utvikle ulike kommunekategorier.

nytt 8. avsnitt:

Sametingets oppvekst- utdannings- og omsorgskomite viser til til Sametingets vedtak i sak 45/15 "En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv", og fremhever følgende vedtakstekst: "Sametinget legger til grunn at en kommunereform vil påvirke samisk språk, kultur og samfunnsliv direkte. Sametinget forutsetter derfor at all endring av kommunestrukturen må virke til å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv."

9. og siste avsnitt blir således:

Sametinget legger til grunn at denne saken blir gjenstand for videre konsultasjoner mellom Sametinget og regjeringen.

Differensierte kommunekategorier

Samiske utviklingskommuner, 2. avsnitt:

"Kommunen skal kunne svare..." rettes til "Kommunen skal kunne svare..."

nytt 3. avsnitt:

Sametingets oppvekst, omsorgs- og utdanningskomité vil at språkutviklingskommuner har et spesielt fokus på å styrke og utvikle samiskspråklige barnehagetilbud, samiske opplæringstilbud, samisk voksenopplæring og helse- og eldreomsorg.

Samiske språkvitaliseringskommuner, 1. avsnitt:

"I språkvitaliseringskommune står..." rettes til "I språkvitaliseringskommuner står..."

1. avsnitt, ny andre setning:

Derfor har disse kommuner et spesielt ansvar for vitalisering av samisk språk.

2. avsnitt:

"Kommunen skal kunne svare..." rettes til "Kommunen skal kunne svare..."

Samiske bykommuner

1. avsnitt, første setning:

Bykommunene bør velge at samisk språk skal være likestilt med norsk på noen områder, eller i hele kommuneadministrasjonen.

Merknad: Flere samiske språk innenfor én kommune

Sametingets oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomité gjør oppmerksom på at det i mange av dagens kommuner finnes flere samiske språkgrupper. Sametingets oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomité presiserer at det i slike språkkommuner vil foreligge et ansvar for hele den samiskspråklige befolkningen, uavhengig av hvilken språkgruppe de tilhører.

Innledning

Sametingets oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomité har behandlet sak 53/18 Samisk språkområde.

Ny dok 8 /forslag, små rettinger

Generelt om samelovens språkregler og ny språkområdeordning

5. avsnitt, andre og tredje setning endres til:

I en ny språkområdeordning vil flere forpliktelser sannsynligvis gi større utgifter til kommunene. Det må gjøres utredninger og reelle analyser som viser kommunenes kostnader i forbindelse med tospråklig forvaltning.

7. avsnitt, første setning:

"Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette for den enkelte kommune vil være en tilpasning gjennom å utvikle ulike kommunekategorier."

erstattes med:

Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette slik at språkområdeordningen gjenspeiler den faktiske situasjonen i den enkelte kommune vil være gjennom å utvikle ulike kommunekategorier.

nytt 8. avsnitt:

Sametingets viser til til Sametingets vedtak i sak 45/15 "En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv", og fremhever følgende vedtakstekst: "Sametinget legger til grunn at en kommunereform vil påvirke samisk språk, kultur og samfunnsliv direkte. Sametinget forutsetter derfor at all endring av kommunestrukturen må virke til å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv."

9. og siste avsnitt blir således:

Sametinget legger til grunn at denne saken blir gjenstand for videre konsultasjoner mellom Sametinget og regjeringen.

Differensierte kommunekategorier

Samiske utviklingskommuner, 2. avsnitt:

"Kommunen skal kunne svar..." rettes til "Kommunen skal kunne svare..."

nytt 3. avsnitt:

Sametingets vil at språkutviklingskommuner har et spesielt fokus på å styrke og utvikle samiskspråklige barnehage tilbud, samiske opplærings tilbud, samisk voksenopplæring og helse- og eldreomsorg.

Samiske språkvitaliseringskommuner, 1. avsnitt:

"I språkvitaliseringskommune står..." rettes til "I språkvitaliseringskommuner står..."

1. avsnitt, ny andre setning:

Derfor har disse kommuner et spesielt ansvar for vitalisering av samisk språk.

2. avsnitt:

"Kommunen skal kunne svar..." rettes til "Kommunen skal kunne svare..."

Samiske bykommuner, 2. avsnitt, første setning:

Bykommunene bør velge at samisk språk skal være likestilt med norsk på noen områder, eller i hele kommuneadministrasjonen.

OOUK - vedtak:

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Sametingets oppvekst-, omsorg- og utdanningskomité har behandlet sak 008/18 Samisk språkområde.

Merknader

Merknad fremmet av Norske Samers Riksforbund (NSR) Piera Heaika Muotka. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Ann Karin Kvernmo, Niko Valkeapää, Vendla Katrin Nielsen, Nils Mikkelsen Utsi og Gunn Anita Jacobsen, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SáB) Márjá-Liissá Partapuoli, fra Senterpartiet (SP) Elisabeth Erke, fra Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski, fra uavhengig parti Kåre Ivar Olli, og fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog stiller seg bak:

Merknad 1

Disse medlemmene gjør oppmerksom på at selv om det i dag ikke finnes kommuner i det skolttesamiske, lulesamiske, sørsamiske, umesamiske eller pitesamiske språkområdet der det samiske språket er i majoritet, så burde det identifiseres kommuner eller institusjoner innenfor disse språkområdene som kan ta på seg en språkressursrolle for sine respektive språk.

Merknad fremmet av Norske Samers Riksforbund (NSR) Piera Heaika Muotka. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Ann Karin Kvernmo, Niko Valkeapää, Vendla Katrin Nielsen, Nils Mikkelsen Utsi og Gunn Anita Jacobsen, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SáB) Márjá-Liissá Partapuoli, fra Senterpartiet (SP) Elisabeth Erke, fra Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski, fra uavhengig parti Kåre Ivar Olli, og fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog stiller seg bak:

Merknad 2

Disse medlemmene gjør oppmerksom på at det i mange av dagens kommuner finnes flere samiske språkgrupper. Disse medlemmene presiserer at det i slike språkkommuner vil foreligge et ansvar for hele den samiskspråklige befolkningen, uavhengig av hvilken språkgruppe de tilhører.

Forslag

Forslag fremmet av Norske Samers Riksforbund (NSR) Piera Heaika Muotka. Komiteens medlemmer

fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Ann Karin Kvernmo, Niko Valkeapää, Vendla Katrin Nielsen, Nils Mikkelsen Utsi og Gunn Anita Jacobsen, fra Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SáB) Márvá-Liissá Partapuoli, fra Senterpartiet (SP) Elisabeth Erke, fra Arbeiderpartiet (AP) Jørn Are Gaski, fra uavhengig parti Kåre Ivar Olli, og fra Samefolkets parti Ann-Elise Finbog stiller seg bak:

Forslag 1

Generelt om samelovens språkregler og ny språkområdeordning, 5. avsnitt, andre og tredje setning endres til:

I en ny språkområdeordning vil flere forpliktelser sannsynligvis gi større utgifter til kommunene. Det må gjøres utredninger og reelle analyser som viser kommunenes kostnader i forbindelse med tospråklig forvaltning.

7. avsnitt, første setning:

"Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette for den enkelte kommune vil være en tilpasning gjennom å utvikle ulike kommunekategorier."

erstattes med:

Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette slik at språkområdeordningen gjenspeiler den faktiske situasjonen i den enkelte kommune vil være gjennom å utvikle ulike kommunekategorier.

nytt 8. avsnitt:

Sametinget viser til til Sametingets vedtak i sak 45/15 "En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv", og fremhever følgende vedtakstekst: "Sametinget legger til grunn at en kommunereform vil påvirke samisk språk, kultur og samfunnsliv direkte. Sametinget forutsetter derfor at all endring av kommunestrukturen må virke til å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv."

9. og siste avsnitt blir således:

Sametinget legger til grunn at denne saken blir gjenstand for videre konsultasjoner mellom Sametinget og regjeringen.

Samiske språkutviklingskommuner, 2. avsnitt:

"Kommunen skal kunne svar..." rettes til "Kommunen skal kunne svare..."

nytt 3. avsnitt:

Sametinget vil at språkutviklingskommuner har et spesielt fokus på å styrke og utvikle samiskspråklige barnehagetilbud, samiske opplæringsstilbud, samisk voksenopplæring og helse- og eldreomsorg.

Samiske språkvitaliseringskommuner, 1. avsnitt:

"I språkvitaliseringskommune står..." rettes til "I språkvitaliseringskommuner står..."

1. avsnitt, ny andre setning:

Derfor har disse kommuner et spesielt ansvar for vitalisering av samisk språk.

2. avsnitt:

"Kommunen skal kunne svar..." rettes til "Kommunen skal kunne svare..."

Samiske bykommuner

2. avsnitt, første setning erstattes med:

Bykommunene bør velge at samisk språk skal være likestilt med norsk på noen områder, eller i hele kommuneadministrasjonen.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter forøvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 053/18

Støtte til merknad fra komiteen

Flyttsamelista v/ representant Anders Somby jr. støtter komiteens merknad 1 og 2.

Merknad 3 - Høyre v/ representant Lars Filip Paulsen, Arbeiderpartiet, NSR-NSR/SÁB, Nordkalottfolket, SáB

Sak Samisk språkområde kommer som en direkte oppfølging av NOU 2016: 18, Hjertespråket. Et grunnleggende og gjennomgående prinsipp i utvalgets arbeid med Hjertespråket er definert i kapittel 6; Samiske språk som likestilte og likeverdige språk. Utvalgets utgangspunkt er at alle samiske språk er likeverdige og likestilte språk, både innbyrdes og med norsk. Alle samiske språk er klassifisert som truede eller alvorlig truede språk. Situasjonen for sør- og lulesamisk er særdeles kritisk. Situasjonen for samiske språk er dessuten også varierende innenfor språkområdene til hvert enkelt språk, og kommunene har ulike utfordringer og behov. På bakgrunn av dette mener utvalget at det er behov for å modernisere regelverket og tiltakene slik at de passer til dagens samfunn. Utvalget legger dermed opp til at regelverket skal bli enklere å benytte og at det kan tas i bruk differensierte løsninger. Sørsamene og lulesamene står overfor utfordringer som å bygge opp en språklig infrastruktur, tilegne seg språklige domener innenfor media og offentlig ordskifte, samt arbeide for å vitalisere bruk av sør og lulesamisk som dagligspråk. Utvalget vil fremheve at en anerkjennelse av disse språkenes status som egne og likeverdige språk, og behovet for særskilte tiltak fra nasjonale myndigheter og Sametinget, derfor vil være avgjørende for en positiv utvikling av de samiske språkene, og da særlig for sør-, og lulesamisk.

Sametinget følger utvalgets tilnærming til dette med likestilling og likeverd. Og for å oppnå likeverd mellom de samiske språkene er det behov for å se på hvordan man kan differensiere tjenestenivået og oppgavene for Samiske språkressurskommuner i sør- og lulesamisk område. Dette for å oppnå en likeverdig anerkjennelse og status mellom språkene, dog med differensierte løsninger. Dette gjøres i tett dialog med nasjonale myndigheter, og dersom dette arbeidet ikke er fruktbart og fører frem, må man som et minimum etablerere et samisk språkressurssenter innenfor språkområdene sør- og lulesamisk.

Forslag 2 - Representant Lars Filip Paulsen, Høyre og Arbeiderpartiet

Tillegg til sametingsrådets innstilling.

Sak Samisk språkområde kommer som en direkte oppfølging av NOU 2016: 18, Hjertespråket. Et grunnleggende og gjennomgående prinsipp i utvalgets arbeid med Hjertespråket er definert i kapittel 6; Samiske språk som likestilte og likeverdige språk. Utvalgets utgangspunkt er at alle samiske språk er likeverdige og likestilte språk, både innbyrdes og med norsk. Alle samiske språk er klassifisert som truede eller alvorlig truede språk. Situasjonen for sør- og lulesamisk er særdeles kritisk. Situasjonen for samiske språk er dessuten også varierende innenfor språkområdene til hvert enkelt språk, og kommunene har ulike utfordringer og behov. På bakgrunn av dette mener utvalget at det er behov for å modernisere regelverket og tiltakene slik at de passer til dagens samfunn. Utvalget legger dermed opp til at regelverket skal bli enklere å benytte og at det kan tas i bruk differensierte løsninger. Sørsamene og lulesamene står overfor utfordringer som å bygge opp en språklig infrastruktur, tilegne seg språklige domener innenfor media og offentlig

ordskifte, samt arbeide for å vitalisere bruk av sør og lulesamisk som dagligspråk. Utvalget vil fremheve at en anerkjennelse av disse språkernes status som egne og likeverdige språk, og behovet for særskilte tiltak fra nasjonale myndigheter og Sametinget, derfor vil være avgjørende for en positiv utvikling av de samiske språkene, og da særlig for sør-, og lulesamisk.

Sametinget følger utvalgets tilnærming til dette med likestilling og likeverd. Og for å oppnå likeverd mellom de samiske språkene er det behov for å se på hvordan man kan differensiere tjenestenivået og oppgavene for Samiske språkressurskommuner i sør- og lulesamisk område. Dette for å oppnå en likeverdig anerkjennelse og status mellom språkene, dog med differensierte løsninger. Dette gjøres i tett dialog med nasjonale myndigheter, og dersom dette arbeidet ikke er fruktbart og fører frem, må man som et minimum etablerere et samisk språkressurssenter innenfor språkområdene sør- og lulesamisk.

Forslag 3 - Representant Arthur Tørfoss, Fremskrittspartiet

Samisk språkområde

Norsk og samisk er likeverdige språk.

Likevel er det en forutsetning for en nasjon

at

folket har en felles språklig plattform. Norsk må derfor

være hovedspråket i den

norske skolen. Dagens

modell for språkforvaltning virker ikke. Andelen

som

bruker samisk er på vei ned, og forvaltningsområdene

for språk er feil virkemiddel.

Sametinget

vil

derfor avvikle forvaltningsområdet for samiske

språk.

Sametinget

ønsker ikke at samiske språk skal dø ut, slik de

tre gjenværende samiske

språkene er truet av.

Det bør etableres en e

-

læringsplattform for

samisk språk, slik at også personer som

ikke bor

i tospråklige kommuner kan lære samisk, enten

det er som sidemål i skolen

eller privat.

Samisk bør tilbys som valgfritt språk, og samisk bør kunne velges som erstatning

for sidemålet. På den måten styrkes både norsk som hovedmål, og samisk.

Tilstrekkelig

samisk undervisningsmateriell for slik opplæring skal være tilgjengelig.

Tilgang på samisktalende undervisningspersonell er en forutsetning for at elevenes

valgfrihet real

Votering

Av 39 representanter var 30 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 3 ble forkastet med 29 stemmer mot 1 stemme
- Forslag 2 ble forkastet med 20 stemmer mot 10 stemmer
- Forslag 1 ble vedtatt med 25 stemmer mot 5 stemmer
- Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens tilrådning ble vedtatt 25 stemmer mot 5 stemmer

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Piera Heaika Muotka, saksordfører	
2	Ann Karin Kvernmo	
3	Arthur Johan Tørfoss	Piera Heaika Muotka
		Jørn Are Gaski
		Márjá-Liissá Partapuoli
	Arthur Johan Tørfoss	
4	Aili Keskitalo	Lars Filip Paulsen
		Jørn Are Gaski
	Aili Keskitalo	
5	Gunn Anita Jacobsen	Kjellrun Wilhelmsen
	Gunn Anita Jacobsen	
6	Karen Anette Anti	
7	Jørn Are Gaski	Lars Filip Paulsen
	Jørn Are Gaski	
8	Lars Filip Paulsen	Jørn Are Gaski
		Runar Myrnes Balto
		Piera Heaika Muotka
	Lars Filip Paulsen	
9	Márjá-Liissá Partapuoli	
10	Anders Somby jr.	
11	Kjellrun Wilhelmsen	
12	Ann-Elise Finbog	
13	Márjá-Liissá Partapuoli	
14	Tor Gunnar Nystad	
15	Piera Heaika Muotka	
16	Hans Ole Eira	
17	Piera Heaika Muotka	

SP - vedtak:

Generelt om samelovens språkregler og ny språkområdeordning

Sametingets utgangspunkt er at samelovens språkregler styrkes. Samene har rett til å bruke og utvikle sitt språk, og Sametingets mål er at dette gjenspeiles i samelovens språkregler og i den nye

språkområdeordningen.

Samelovens språkregler og Sametingets tilskuddsordning er viktige virkemidler i arbeidet med å nå Sametingets språkpolitiske mål på kommunalt nivå. Sametinget forventer at regjeringen følger opp NOU 2016:18 Hjertespråket med en lovproposisjon som også har en meldingsdel.

Det er behov for at det gjennomføres tilsyn av samelovens språkregler og at det etableres et ombudsorgan. Sametinget forventer at regjeringen følger opp dette.

Sametinget forventer at også annen relevant lovgivning, som for eksempel barnehageloven og opplæringsloven, styrkes tilsvarende for å kunne ivareta de rettigheter samene har.

Sametinget vil fremheve at kommuner i dagens forvaltningsområde for samisk språk gir tilbakemeldinger om at tospråklighetstilskuddet ikke dekker utgiftene med tospråklig forvaltning. I en ny språkområdeordning vil flere forpliktelser sannsynligvis gi større utgifter til kommunene. Det må gjøres utredninger og reelle analyser som viser kommunenes kostnader i forbindelse med tospråklig forvaltning. Sametinget forventer at rammene for Sametinget øker slik at Sametinget kan imøtekomme reelle behov fra kommunene. Lulesamisk, sørsamisk, skoltesamisk, umesamisk og pitesamisk er i en særdeles sårbar stilling i Norge. Sametinget mener det er viktig at behovene til disse språkene ivaretas særskilt i en ny språkområdeordning.

Sametinget mener at det er nødvendig at det samiske folks rett til språklig og kulturelt tilrettelagte tjenestetilbud påpekes med tyngde for kommuner. Sametinget støtter opp om NOU 2016:18s forslag om å lovfeste samiske pasienters individuelle rett til språklige og kulturelt tilpassede tjenester, uavhengig av hvor pasientene befinner seg. Sametinget mener at kommuner med en samisk befolkning må forpliktes til å integrere og synliggjøre samiske pasienters rett og behov for tilrettelagte tjenester i kommunale helse- og omsorgsplaner, og i utførelsen av tjenestene. Dette må også gjelde bykommuner.

Ett av virkemidlene for best mulig å kunne legge forholdene til rette slik at språkområdeordningen gjenspeiler den faktiske situasjonen i den enkelte kommune vil være gjennom å utvikle ulike kommunekategorier. Det mest hensiktsmessige vil være at dette gjøres gjennom Sametingets budsjett, og at det vurderes med en overordnet forankring i lovgivningen.

Sametinget viser til Sametingets vedtak i sak 45/15 "En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv", og fremhever følgende vedtakstekst: "Sametinget legger til grunn at en kommunereform vil påvirke samisk språk, kultur og samfunnsliv direkte. Sametinget forutsetter derfor at all endring av kommunestrukturen må virke til å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv".

Sametinget legger til grunn at denne saken blir gjenstand for videre konsultasjoner mellom Sametinget og regjeringen.

Differensierte kommunekategorier

Språksituasjonen i kommunene i dagens forvaltningsområde for samiske språk er ulik. For å imøtekomme dette legges det opp til en ordning som best mulig er tilpasset de ulike kommunene der Sametinget tar utgangspunkt i følgende kommunekategorier:

Samiske språkressurskommuner

Sametinget viser til at i disse kommunene er samisk språk i en klar majoritetsstilling. Hovedfokus i disse kommunene er bevaring og utvikling av språket. I disse kommunene skal samisk språk være hovedspråket.

Sametinget understreker i denne sammenheng at det er viktig at samisk får mulighet til å være naturlig del av kommunens møter, som arbeidsspråk og som skriftspråk. Sametinget mener at det skal tilbys kurs til alle ansatte og det må forventes at alle ansatte i kommunen lærer seg samisk innen rimelig tid.

Sametinget viser videre til at all offentlig informasjon skal være på samisk. Kommunen skal kunne

svare både muntlig og skriftlig på samisk og norsk.

Samiske språkutviklingskommuner

Sametinget viser til at disse kommunene har mye erfaring i språkarbeid og de vet hvilke tiltak som fungerer og hvilke som ikke fungerer. Kommunen har samiske språkmiljøer og de har jobbet med språkutvikling i lengere tid. I språkutviklingskommunene er en stor andel av kommunens innbyggere samiskspråklige, men de er ikke i klar majoritet. Hovedfokus i disse kommunene er på bevaring og utvikling av språket.

Sametinget trekker videre frem at i språkutviklingskommunene skal samisk og norsk være likestilte i kommuneadministrasjonen. All offentlig informasjon skal være på samisk. Informasjon som berører den enkeltes rettsikkerhet og pasientsikkerhet skal være på samisk. Kommunen skal kunne svare både muntlig og skriftlig på samisk.

Sametinget vil at språkutviklingskommuner har et spesielt fokus på å styrke og utvikle samiskspråklige barnehagetilbud, samiske opplæringstilbud, samisk voksenopplæring og helse- og eldreomsorg.

Det forventes at en stor del av kommunes ansatte kan samisk. Ansatte i kommunen har rett til permisjon med lønn for å lære seg samisk.

Samiske språkvitaliseringskommuner

I språkvitaliseringskommuner står ikke samisk språk like sterkt. Derfor har disse kommuner et spesielt ansvar for vitalisering av samisk språk. Sametinget vil at språkvitaliseringskommunene har et spesielt fokus på å få i gang samiskspråklige barnehagetilbud, samiske opplæringstilbud og voksenopplæring slik at det blir flere språkbrukere og språkarenaer. Denne kommunekategorien har spesiell fokus på vitalisering av samisk språk.

Kommunen kan velge om samisk skal være likestilt med norsk på enkelte områder, eller i hele kommuneadministrasjonen. Det forventes at kommunen velger ett, eller et par, områder der samisk språk skal være likestilt med norsk. Kommunen skal kunne svare både muntlig og skriftlig på samisk. Ansatte i kommunen har rett til permisjon med lønn for å lære seg samisk. Informasjon som berører

deler eller hele den samiske befolkningen skal være på samisk. Informasjon som berører den enkeltes rettsikkerhet og pasientsikkerhet skal være på samisk.

Samiske bykommuner

Mange samer flytter til byene. Sametinget mener at byene skal ha et spesielt ansvar for de samiskspråklige innbyggerne, og det foreslås at enkelte bykommuner bør innlemmes i det samiske språkområdet. Sametinget mener at bykommunene skal ha et spesielt ansvar for å tilrettelegge samiskspråklige og kulturelle tilbud for barn og eldre i byene. Disse kommunene skal ha spesiell fokus på å vitalisere samiske språk. For å kunne bli innlemmet i samisk språkområde, må kommunen ha bystatus.

Bykommunene bør velge at samisk språk skal være likestilt med norsk på noen områder, eller i hele kommuneadministrasjonen. Det forventes at kommunen velger ett, eller et par, områder der samisk er likestilt med norsk.

Potensielle samiske språkkommuner

Samene har både kollektive og individuelle språkkrettheter; det betyr at også kommunene utenfor samisk språkområde har forpliktelser knyttet til samiske språk.

Saken avsluttet 28.09.18 kl. 14.25

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karasjok, 25.09.2018 - 28.09.2018

Plenumsledelsen

Tom Christer Sottinen
leder

Tor Gunnar Nystad
nestleder

Aili Guttorm

Thomas Åhren

Kåre Ivar Olli